

**RAITTIUSKANSAN
KALENTERI**

1923

RAITTIUSKANSAN KALENTERI

1923

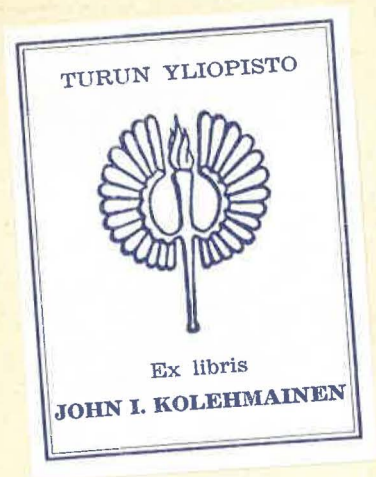
Kahdeskymmenesseitsemäs vuosikerta

SIIRTOLAISUUSINSTITUUTTI
MIGRATIONEINSTITUUTIT
Turun Yhteisö.
20500 Tuusku 50 1923

126-1980

ISHPEMING, MICH.,
SUOMALAINEN KANSALLIS-RAITTIUS-VELJEYSSEURA

RAITTIUSKANSALLE

*sen jalolle ja uhrautuvalla uurastukselle uutta
onnellisempaa yhteiskuntaa luovassa työssä*

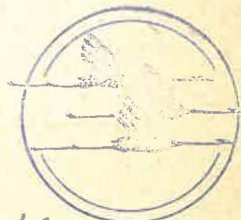
o m i s t a a

tämän kalenteri-julkaisun

Kunnioituksella

S. K.-R.-W. Seuran Johtokunta

SIIRTOLAISUUSINSTITUUTTI
MIGRATIONSinSTITUTET
Turun Yliopisto
20500 Turku 50 ☎ 17536

126-1980

S. K.-R.-V.-seuran johtokunta

Matti Manner	Mrs. M. Skyttä	Heikki Karhu
John Tervaoja	John Ollila	Esa Torkko
	Jacob P. Niemi	

Sytytä tähdet.

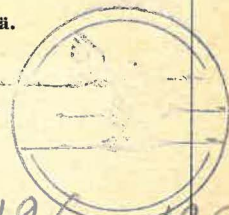
Sytytä tähdet nille,
jotka yötä käy,
jolle ei viitat tiellä
eikä määrä näy.

jotka kiviin lanke,
nousee uudestaan,
joita on monta, monta
yli laajan maan.

Sytytä tähdet nille
yöhön välkkymään,
joiden taistelua
nää ei yksikään.

Lauri Pohjanpää.

SIHTOLAISUUSINSTITUUTTI
MIGRANTTI-OSASTUUTET
Turun Yhteisö
20500 Turku 50 ☎ 17536

126-1980

Sananen aluksi.

Kahdennenkymmenennenseitsemännen kerran tulee nyt raittiuskansan käsiin sen oma vuosikirja Raittiuskansan Kalenteri vuodelle 1923. Kun se vuosikokouksessamme Palmerissa päätettiin edelleen julkaista, lausuttiin myöskin joitakin toivomuksia sen suhteen. Missä määrin olen onnistunut noita toivomuksia täyttää, sen havainnete tekelettä tarkastaessanne. Kaikessa tapauksessa olen koettanut parhaani tehdä kalenterin sisältöä valitessa. Olen pyytänyt kirjoituksia tuntemiltani kynänkäyttäjiltä ja olen saanutkin ja olen ne kiitollisin mielin kalenteriin sovittanut. Mutta paljon on ollut sellaisiakin joilta olen turhaan pyytänyt. Se seikka tahtoo mieltä masentaa, vetää väkiselläkin muotoon mustan leiman. Vilpitön toivoni kuitenkin on, että tämänkin julkaisun sisällöstä, sieltä ja täältä, joku hyvä siemen otolliseen maahan sirahtaisi ja siitä kasvamaan rupeisi. Jos heikot voimani työssämme Kaikkivaltiaan avulla jotain aikaan saanevat, olen silloin tuhatkertaisesti palkittu.

Hancockissa, Mich., lokakuulla 1922.

Heikki Karhu.

MUISTINPANOJA

Tammikuu

Ilm. 2: 1-5. — Luukk. 13:
6-9. — Jos. 24: 14-16.

- 1 M Uuden vuod. p.
2 T Aapeli, Set
3 K Eenokki
4 T Ruut
5 P Lea

1 Tim. 3: 16. — Matt. 12:
15-21. — Jes. 2: 2-5.

6 L Loppiainen

Hebr. 2: 11-16. — Matt. 12:
46-50. — Sananl. 1: 7-10.

7 S 1 s. Loppiaisesta

- 8 M Gunnar
9 T Veikko, Bror
10 K Sigurd
11 T Oswald
12 P Toini
13 L Nuutti

1 Kor. 1: 26-31. — Luuk.
19: 1-10. — 1 Moos. 12:
1-4.

14 S 2 s. Loppiaisesta

- 15 M Siviä
16 T Ilmari
17 K Anton
18 T Laura
19 P Heikki
20 L Fabian

2 Kor. 1: 3-11. — Matt. 8:
14-17. — 2 Kun. 5: 1-15.

21 S 3 s. Loppiaisesta

- 22 M Friidolf
23 T Meri
24 K Jarl
25 T Paavali
26 P Polykarpus
27 L Wiljo

1 Tim. 3: 7-14. — Luuk. 17:
7-10. — 1 Moos. 22: 1-13.

28 S Septuagesima

- 29 M Valter
30 K Gunilla
31 K Alli

SIIRTOLAISUUSINSTITUUTTI

Turun Yliopisto

20500 Turku 50 ☎ 17

126-1980

Helmikuu

- 1 T Bertta
- 2 P Kynttelinp. Aira
- 3 L Huugo

Mal. 1: 11. — Matt. 13:
31-33. — Ps. 96: 1-9.

- 4 S Kynttelinp.
- 5 M Agda
- 6 T Dorotea
- 7 K Rikhard
- 8 T Laina
- 9 P Naima
- 10 L Elina

Jaak. 3: 13-18. — Mark.
10: 32-45. — Jes. 52: 13-15.

- 11 S Laskiaissunnunt.
- 12 M Elma
- 13 T Sulo
- 14 K Valentin
- 15 T Sipri
- 16 P Julia
- 17 L Wäinö

Hebr. 12: 22-25. — Luuk.
10: 17-22. — 1 Moos. 3:
1-15.

- 18 S 1 s. Paastossa
- 19 M Kauppo, Fritjof
- 20 T Hulda
- 21 K Keijo, Alf
- 22 T Tuulikki
- 23 P Tertullianus
- 24 L Matti

Jaak. 1: 2-8. — Mark. 9:
14-29. — 2 Moos. 14: 13-15.

- 25 S 2 s. Paast.
- 26 M Nestor
- 27 T Torsti
- 28 K Onni

MUISTIINPANOJA

MUISTIINPANOJA

Maaliskuu

- 1 T Alpo
- 2 P Fanny
- 3 L Kauko

Ilm. 15: 2-4. — Luuk. 4:
31: 37. — Sak. 3: 1-5.

- 4 S 3 s. Paastossa
- 5 M Laila
- 6 T Rudolf
- 7 K Perpetua
- 8 T Vilppu
- 9 P Edwin
- 10 L Aura

Ap. t. 5: 38-42. — Joh. 6:
52-71. — 2 Moos. 16: 11-21.

- 11 S Puolip. s.
- 12 M Gregorius
- 13 T Ernesti
- 14 K Matilda
- 15 T Risto
- 16 P Herbert
- 17 L Kerttu

2 Tess. 3: 1-5. — Joh. 8:
31-45. — Jes. 50: 4-11.

- 18 S 5 s. Paastossa
- 19 M Jooseppi
- 20 T Jaakkima
- 21 K Pentti
- 22 T Vihtori
- 23 P Akseli

Ilm. 21: 1-7. — Luuk. 1:
46-55. — Jes. 35: 1-4.

24 L Marian ilm. p.

Ilm. 14: 1-5. — Luuk. 22:
14-22. — Ps. 111.

- 25 S Palmusunnunt.
- 26 M Immanuel
- 27 T Soini
- 28 K Armas
- 29 T Jonas

Ps. 69: 2-10. — Matt. 27:
45-54. — 3 Moos. 16:
29-34.

- 30 P Pitkäperjantai
- 31 L Irma

Huhtikuu

Ef. 1: 15-23. — Matt. 28:
1-8. — Ps. 118: 14-24.

1 S Pääsiäinen ☺

1 Piet. 1: 17-23. — Matt.
28: 9-15. — Ps. 16: 8-11.

2 M 2 Pääsiäisp.
3 T Ferdinand
4 K Ambrosius
5 T Irene
6 P Vilho
7 L Allan

Ap. t. 13: 26-41. — Luuk.
24: 36-49. — 1 Moos. 32:
24-31.

8 S 1 s. Pääsiäis. ☺
9 M Otto
10 T Hesekiel
11 K Verna
12 T Julius
13 P Tellervo
14 L Tiburtius

Hebr. 13: 20-21. — Joh.
10: 1-10. — Ps. 23.

15 S 2 s. Pääsiäis. ☺
16 M Jalo
17 T Elias
18 K Valdemar
19 T Bernhard
20 P Amalla
21 L Anselmi

1 Piet. 1: 3-7. — Joh. 14:
1-12. — Jes. 40: 26-31.

22 S 3 s. Pääsiäis.
23 M Yrjö
24 T Albert ☺
25 K Markus
26 T Teresia
27 P Engelbrekt
28 L Tuure

1 Joh. 3: 19-24. — Joh. 7:
37-39. — Sak. 13: 1.

29 S 4 s. Pääsiäis.
30 M Mirjam ☺

MUISTIINPANOJA

MUISTIINPANOJA

Toukokuu

1 T Vappu
2 K Atanasius
3 T Ristinpäivä
4 P Rosa
5 L Jenny

Jaak. 5: 16-20. — Luuk.
11: 1-13. — 2 Moos. 17:
8-15.

6 S 5 s. Pääsiäis.
7 M Helmi ☺
8 T Aake
9 K Timo

Ef. 4: 7-13. — Luuk. 24:
50-53. — Ps. 110: 1-4.

10 T Helatorstai
11 P Osmo
12 L Lotta

1 Piet. 3: 16-22. — Luuk.
12: 4-12. — 1 Kun. 19:
8-14.

13 S 6 s. Pääsiäis.
14 M Edith
15 T Sofia ☺
16 K Esther
17 T Rebekka
18 P Erkki
19 L Emelia

Ap. t. 2: 36-41. — Joh. 14:
15-21. — Hes. 36: 25-27.

20 S Helluntai

1 Joh. 4: 9-15. — Joh. 12:
44-50. — Jes. 44: 1-6.

21 M 2 Helluntaip.
22 T Hemminki
23 K Lyyli ☺
24 T Alarik
25 P Urpo
26 L Vilhelmina

Kol. 1: 16-23. — Matt. 28:
18-20. — 4 Moos. 6: 22-27.

27 S P. Kolm. p.
28 M Alma
29 T Oiiva
30 K Basilius ☺
31 T Helka

Kesäkuu

1 P Nikodemus
2 L Vendla

1 Tim. 6: 6-12. — Matt. 16:
24-27. — Dan. 5: 1-9, 13-
17, 25-30.

3 S 1 s. Kolm. p.
4 M Toivo
5 T Bonifacius
6 K Kustaa
7 T Robert
8 P Salomo
9 L Ensio

2 Piet. 1: 1-11. — Luuk.
9: 51-62. — Ps. 36: 6-11.

10 S 2 s. Kolm. p.
11 M Impi, Hjördis
12 T Esko
13 K Edla
14 T Ellis
15 P Vieno
16 L Justina

Ef. 2: 1-10. — Matt. 9: 9-
13. — Hes. 34: 11-16.

17 S 3 s. Kolm. p.
18 M Tapio
19 T Siiri
20 K Into
21 T Ahti
22 P Paulina
23 L Adolf

Ap. t. 13: 16-25. — Mark.
6: 14-29. — Jes. 54: 7-10.

24 S Joh. Kast. p.
25 M Uno
26 T Jeremias
27 K Elvira
28 T Leo
29 P Pietari
30 L Päiviö

MUISTIINPANOJA

MUISTIINPANOJA

Heinäkuu

Ap. t. 26: 14-18. — Matt. 16:
13-19. — 2 Moos. 19: 3-6.

1 S 5 s. Kolm. p.
2 M Linnea
3 T Arvo
4 K Ulrika
5 T Unto
6 P Esais
7 L Klaus

Jaak. 2: 14-24. — Luuk. 18:
1-8. — 1 Sam. 15: 22-29.

8 S 6 s. Kolm. p.
9 M Ilta
10 T Saima
11 K Eleonora
12 T Herman
13 P Joel
14 L Aliisa

Jes. 6: 1-7. — Joh. 17: 1-5.
— 2 Moos. 34: 4-9.

15 S 7 s. Kolm. p.
16 M Reino
17 T Ossian
18 K Fredrik
19 T Saara
20 P Margareta
21 L Johanna

1 Joh. 4: 1-6. — Matt. 7:
22-29. — 1 Kun. 18: 36-39.

22 S 8 s. Kolm. p.
23 M Olga
24 T Kirsti
25 K Jaakko
26 T Martha
27 P 7 unikekoa
28 L Hakon

2 Tess. 3: 10-13. — Luuk.
16: 10-17. — 1 Moos. 39: 1-5

29 S 9 s. Kolm. p.
30 M Eriika
31 T Helena

Elokuu

- 1 K Maire, Gerda
- 2 T Holger
- 3 P Vera
- 4 L Maria

Hebr. 3: 12-19.—Matt. 11:
20-24.— 1 Moos. 18: 20-33.

- 5 S 10 s. Kolm. p.
- 6 M Sikstus
 - 7 T Lahja
 - 8 K Sylvia
 - 9 T Natalia
 - 10 P Lauri
 - 11 L Susanna

1 Joh. 1: 8-2; 2: 1-2 —
Matt. 23: 1-12.—Dan. 9:
15-19.

- 12 S 11 s. Kolm. p.
- 13 M Alfonso
 - 14 T Svea
 - 15 K Marjatta
 - 16 T Brynolf
 - 17 P Werner
 - 18 L Lemmitty

1 Kor. 2: 1-11. — Joh. 2:
12-25. — 1 Sam. 3: 1-10.

- 19 S 12 s. Kolm. p.
- 20 M Samuli
 - 21 T Sulho, Sven
 - 22 K Ivari
 - 23 T Signe
 - 24 P Pärttyli
 - 25 L Lovisa

1 Tim. 1: 12-17. — Matt.
11: 25-30. — 1 Moos. 50:
15-21.

- 26 S 13 s. Kolm. p.
- 27 M Rolf
 - 28 T Augustinus
 - 29 K Ines
 - 30 T Emeli
 - 31 P Arvi

MUISTIINPANOJA

MUISTIINPANOJA

Syyskuu

- 1 L Gotthrid

2 Tim. 2: 19-21. — Luuk.
4: 23-30. — Ps. 50: 14-23.

- 2 S 14 s. Kolm. p.
- 3 M Serafina
 - 4 T Mooses
 - 5 K Mainio
 - 6 T Sakari
 - 7 P Regina
 - 8 L Taimi, Göta

1 Kor. 7: 29-31.—Matt. 6:
19-23. — 1 Kun. 17: 8-16.

- 9 S 15 s. Kolm. p.
- 10 M Kaleva
 - 11 T Dagny
 - 12 K Aleksander
 - 13 T Jorma
 - 14 P Ida
 - 15 L Runo

Fil. 1: 19-26.—Joh. 5: 19-
21. — 1 Kun. 17: 17-24.

- 16 S 16 s. Kolm. p.
- 17 M Elisabet
 - 18 T Tyyne
 - 19 K Fredrika
 - 20 T Augusta
 - 21 P Matteus
 - 22 L Mauri

Gal. 5: 1-14. — Mark. 7:
5-23. — Ps. 139: 23-24.

- 23 S 17 s. Kolm. p.
- 24 M Alvar
 - 25 T Kullervo
 - 26 K Cyprianus
 - 27 T Kaino
 - 28 P Lennart
 - 29 L Mikko

Ps. 103: 19-22.—Mark. 9:
33-40.—1 Moos. 28: 10-22.

- 30 S Mikkelinpäivä

Lokakuu

1 M Ragnar
2 T Ludvig
3 K Ewald
4 T Frans
5 P Inkeri
6 L Bruno

2 Kor. 12: 2-10. — Luuk.
13: 10-17. — Ps. 32:1-7.

7 S 19 s. Kolm. p.
8 M Hilja
9 T Ilona
10 K Josefina
11 T Otso, Björn
12 P Walfrid
13 L Ebba

Hebr. 10: 19-31. — Matt.
21: 33-46. — Jes. 5: 1-7.

14 S 20 s. Kolm. p.
15 M Helvi
16 T Sirkka, Saga
17 K Luukas
18 T Aleksei
19 P Uljas
20 L Kasper

Kol. 2: 1-7. — Ap. t. 16:
25-34. — Joon. 3.

21 S 21 s. Kolm. p.
22 M Irja
23 T Severi
24 K Fjalar
25 T Hilda
26 P Amanda
27 L Hellen

1 Tess. 5: 14-23. — Mark.
4: 21-24.—2 Sam. 19: 18-23.

28 S 22 s. Kolm. p.
29 M Alfred
30 T Kustava
31 K Artturi

MUISTIINPANOJA

MUISTIINPANOJA

Marraskuu

1 T Pyh. miest. p.
2 P Tobias
3 L Erland

Ilm. 5: 9-14. — Luuk. 6:
20-26. — 5 Moos. 34: 1-6.

4 S Pyhäinpäivä
5 M Malakias
6 T Kustaa Adolf
7 K Eugen
8 T Aatos
9 P Teodor
10 L Martin Luther

2 Kor. 5: 1-10. — Luuk.
20: 27-40. — Ps. 39: 9-14.

11 S 24 s. Kolm. p.
12 M Konrad
13 T Kristian
14 K Oihonna
15 T Leopold
16 P Arne
17 L Einar

1 Tess. 5: 1-10. — Matt.
24: 35-44.—Dan. 2: 31-45.

18 S 25 s. Kolm. p.
19 M Aili
20 T Jalmari
21 K Hilma
22 T Cecilia
23 P Klemetti
24 L Lempi

Ilm. 20: 11-15.—Matt. 13:
47-50. — Dan. 12: 1-4.

25 S Tuomisunnuntai
26 M Dagmar
27 T Astrid
28 K Steen
29 T Aimo
30 P Antti

MUISTIINPANOJA

Joulukuu	
1 L Oskar	☉
Room. 13: 11-14. — Matt. 21: 1-9. — Ps. 100.	
2 S 1 s. Adventissa	
3 M Vellamo	
4 T Barbara	
5 K Selma	
6 T Niilo	
7 P Agaton	☉
8 L Kyllikki	
Room. 15: 4-13. — Luuk. 21: 25-36. — Mal. 4.	
9 S 2 s. Adventissa	
10 M Judit	
11 T Taneli	
12 K Tuovi	
13 T Lucia	
14 P Jouko	☉
15 L Heimo	
1 Kor. 4: 1-5. — Matt. 11: 2-10. — Jes. 12.	
16 S 3 s. Adventissa	
17 M Raakel	
18 T Abraham	
19 K Nikolai	
20 T Isakki	
21 P Tuomas	
22 L Rafael	
Fil. 4: 4-7. — Joh. 1: 19-28. — 5 Moos. 18: 15-19.	
23 S 4. s. Adventissa	
24 M Aatami, Eva	☉
Jes. 9: 1-6. — Luuk. 2: 1-20. — Jes. 11: 1-5.	
25 T Joulupäivä	
Ap. t. 6: 8-15, 7: 54-60. — Matt. 23: 34-39. — Jes. 45: 17-19.	
26 K Tapaninpäivä	
27 T Joh. Evankelista	
28 P Viatt. last. p.	
29 L Rauha, Frida	
Gal. 4: 1-7. — Luuk. 2: 33-40. — Jes. 8: 9-15.	
30 S s. j Joulun	
31 M Sylvester	☉

Vuoden varrelta.

Kun katsahdamme historian lehtiä, huomaamme sieltä, että ihmiskuntaa nostavien, jalostavien aatteiden kulku on ollut ainaista taistelua. Vuoroin on menty eteenpäin, vuoroon harpattu takaskel. On näyttänyt välistä siltä kuin kaikki manalan pimeät voimat olisivat vallanpitäjiksi päässeet ja hyvä, valon valta hävinnyt olemattomuuteen. Mutta todellisuudessa on kuitenkin hyveen punainen lanka säilynyt katkeamatta. Kipinät hyveestä ovat tuhkastakin tuikahtaneet ja suotuisan tulen tullessa taas leimuun loimahtaneet, sytyttäneet tulen jota vastaan pimeyden voimat ovat turhaa työtänsä tehneet.

Samoin on meidän heimolaistemme harrastuksien laita täällä uudessa kotimaassamme. Suomalaisen Kansallis-Raittius-Veljeysseuran eteenpäin meno on ollut aikansa loistavaakin. Sitten kuin kieltolaki saatiin maahan, on ollut toimintamme taka-askelten ottoa. Olemme aina olleet vihollistemme piirittämiä, mutta nyt, kun tajunta taistelun tarpeellisuudesta osalta jäsenistämme hävisi, ovat meihin kyntensä iskeneet kahta kauheammin vihollisemme. S. K.-R.-V.-seura näyttää

S. K. R. V.-seuran 35:ssä vuosijuhlassa heinäk. 23 p. 1922 Palmerissa, Mich.

S. K. R. V.-seuran 35:ssä vuosijuhlassa heinäk. 23 p. 1922 Palmerissa, Mich.

nykyään olevan joittenkin tarkoitusperien tiellä. Se pitäisi saada kaikella muotoa pois elävien kirjoista. Niin toivotaan. Ja varmaa on, että nuostain korppikotkien toivo toteutuukin ellei suomalaisen raittiusväki herää, nouse avoimeen taisteluun ulkopuolella irvisteleviä ja joukossamme hiipiviä manalan henkiä vastaan.

“Minä etsin rehellistä miestä”, sanoi muinoin kreikkalainen filosooft Diogenes, kun hän keskellä päivää palava kynttilä kädessä kulki Ateenan kadulla ja häneltä kysyttiin: mitä hän etsii. Diognes oli uskollinen periaatteilleen ja kun hän huomasi ympärillään kaiken kavaluuden, mikä horjutti hänen aatesuuntaansa, hänen oppilaitaan, antoi hän kysyjille tuon paljon kuvaavan vastauksen. Hän eli elämäänsä avoimin silmin. Elämmekö me?

Kun S. K.-R.-V.-seuran vuosikokouksessa oli esillä kysymys toiminnan lopettamisesta, oli kokouksessa ollut väki siksi tarkkanäköistä että toimintaa päätettiin edelleen jatkaa. Siellä suunniteltiin toimintaa tulevaisuutta varten ja valittiin johtokunta noita suunnitelmia toteuttamaan. Silloin valittu johtokunta on ollut kuitenkin ikäänkuin sidottu. Sitä ovat sitoneet taloudelliset vaikeudet ja monet muut seikat ja ne vähäisetkin ulospäin, seuramme hyväksi tehdyt yritteet eivät ole saaneet täyttää vastakaikua raittiusväen riveissä. Esimerkiksi veljeysseuran viikon vieto ei tuottanut niitä tuloksia, joita toivottin. Samoin on käynyt monien muidenkin yritysten.

S. K. R. V.-seuran 35:ssä vuosijuhlissa heinäk. 23 p. 1922 Palmerissa, Mich.

Kun taas kokoonnuttiin 35:teen vuosikokoukseen Palmeriin, keskusteltiin siellä monista seurallamme tärkeistä elinkysymyksistä ja tehtiin pyhiä päätöksiä. Siellä johtokunta teki selkoa toimistaan ja sai kokoukseen osanottajilta tunnustusta osakseen joskaan ei moitteen sanaakaan puuttunut. Siitä huolimatta säilyi sovinnollisuuden ja rakkauden henki siellä olevien keskuudessa. Mikä oli kokouksen menossa hieman särmiäkstä se pyöristyi tylsemmäksi. Tuntui kuin jokainen käsittäisi asemamme vakavuuden. Johtokuntaan tulivat valituksi: puheenjohtajaksi Matti Manner Hancockista, Mich., varapuheenjohtajaksi Jacob P. Niemi Ishpemingistä, Mich., rahastonhoitajaksi John Ollila Negauneesta, Mich. ja muiksi johtokunnan jäseniksi: Esa Torkko Soudanista, Minn., John Tervaoja Ishpemingistä, Mich. ja Heikki Karhu Hancockista, Mich. Seuran kirjuria ei voitu vuosikokouksessa valita syystä kun johtokunta ei ollut tiennyt julistaa virkaa haettavaksi, entinen kirjuri, neiti Elsa Luhtala kun sanoi vasta kokouksessa irti itsensä. Tälle johtokunnalle laskettiin kokouksessa monet tärkeät tehtävät hartioille, ja onkin johtokunta heikoilla voimillaan, ahtaissa oloissa Korkeimman apuun luottaen ratkonut monia asioita, lienevätkö sitten hyvään tai huonoon suuntaan osuttuja, sen näyttäköön tulevaisuus.

Vuosikokous jätti johtokunnalle myöskin seuran kirjurin viran täyttämisen. Viran julisti johtokunta sanomalehti-ilmoitusten avulla avonai-

seksi järjestäen tilapäisesti toimen siten että varapuheenjohtaja Jacob P. Niemi hoitaa seuran konttorin ja julkaisujen toimittamisesta huoltaa johtok. jäsen Heikki Karhu. Kun syysk. 16 p. oli taas johtokunnalla kokous seuran konttorissa Ishpemingissä ja tässä kokouksessa oli määrä järjestää lopullisesti kirjurin toimi, valittiin seuran kirjuriksi Jacob P. Niemi ja sovittiin että Heikki Karhu toimittaa julkaisut. Kun varapuheenjohtajan tila tuli näin avoimeksi valittiin siihen Esa Torkko Soudanista ja hänen tilalleen johtokunnan täydennykseksi mrs. Mathilda Skyttä Ishpemingistä. Näin ollen on siis johtokunta sääntöjemme määräinen, täysilukuinen.

Raittiusveljet ja siskot! Olette asettaneet seurallamme johtokunnan ohjailemaan yhteisiä asioitamme. Seiskää sen takana kuin vuoret. Kun aatteellemme uskollisina rehellisesti pyrimme eteenpäin, taistellen sen puolesta puhtailla aseilla, niin, huolimatta pilven hattaroista, jotka tällä hetkellä näyttävät taivasta peittävän, meille vielä tulevaisuudessa paistaa Jumalan kirkas päivä!

H. K.

Eiköhän tosi työ vieläkin tehoisi?

Mitä olisi tehtävä kansallisten rientojemme kohoittamiseksi nykyisestä lamaustilastaan? kuu-lee nykyisin kysyttävän useammalta kuin yhdel-tä taholta. Raittiusväenkin piireissä on huoles-tuneina etsitty vastausta tähän jossain määrin pulmalliseen kysymykseen. Syitä tähän huoles-tuttavaan asiantilaan on tuotu esiin paljonkin, ja useimmat näistä ovat kaikille meille tunnettuja, joten niiden kertaaminen lienee tässä tarpeeton-ta. Hyvä vain, että syyt tunnetaan, sillä niitä poistamalla on toivoa vähitellen päästä kor-jaantuneihin oloihin, sikäli kuin syyt yleensä ovat poistettavissa. Kaikkia kehityskulun mukanaan tuomia uusia ilmiöitä on mahdoton muuttaa mie-lin määrin, mutta sittenkin on paljon sellaista, missä voidaan aikaansaada korjausta toivottuun suuntaan. Tässä mielessähän uskallammekin kysyä: Mitä olisi tehtävä nykyisen lamaustilan poistamiseksi? Vastauksia on annettu monia ja moneen eri suuntaan käyviä, ja niitä voitaisiin edelleenkin esittää pitkä liuta. Omasta puolesta-ni haluaisin tässä vain esittää mietittäväksi otsi-kossa tekemäni kysymyksen toivossa, että sitäkin tietä voitaisiin löytää keinoja tilanteen korjaa-miseen.

Eiköhän tosi työ vieläkin tehoisi?

Tosi työllä tarkoitan sitä tehokasta, aikaa ja vaivaa kysyvää toimintaa, joka entisvuosina teki kansallisten seuraimme talot oikeiksi työn muu-rahaispesiksi. Niissähän soitettiin, laulettiin, voi-misteltiin ja näyteltiin sellaisella innolla ja har-rastuksella, että se näytti tempaavan kaikki mu-kaansa. Seurain toimihenkilöt eivät silloin sääs-täneet aikaa, vaivaa eikä uhrauksia, vaan uuras-tivat illat toisensa jälkeen seuransa toimissa, ot-taen osaa näytelmäharjoituksiin ja monenlaisiin muihin toimintoihin, joita liittyi seurain yhtey-teen. Työ kantoi myöskin senmukaisia tuloksia. Seuroilla oli illanvietoissaan ja juhlissaan aina jotain uutta, mielenkiintoista esitettävänä, ja se oli omansa vetämään yleisön mielenkiintoa puo-lensa. Sen vuoksi salit täyttyivät useimmiten tällaisissa tilaisuuksissa viimeistä sijaa myöten.

Eiköhän nytkin voitaisi vielä koettaa, mitä oli-si tosi työllä mahdollisuus saada aikaan? Seu-roillamme on edelleenkin vielä omat talonsa tyy-dyttävine näyttämöineen, joilla voitaisiin esittää tavallisia seurannäytelmiä kohtuullisia vaatimuk-sia tyydyttävällä tavalla, jos vain esiintymisky-kyisiä henkilöitä voitaisiin koota ja näytelmähar-joituksiin panna hiukan aikaa ja vaivaa. Kymme-nen sentin teattereihin väsyttyään yleisö katselisi epäilemättä nautinnokseen oikeita kansallisia seu-ranäytelmiä, jotka liikkuvat paremmin kotoises-sa elämän piirissä kuin amerikalaisista kaupunki-laisyleisöä varten keksityt filmikuvain aiheet.

Näytelmän kautta meillä olisi paljon kotoista ja kansallista tarjottavana, joka lämmittäisi mieliä ja kokoaisi jälleen kansamme jäseniä omien kansallisten pyrintöjemme ympärille. Kuoroja ja torvisoittokuntiakin voitaisiin kenties myös heittää jälleen henkiin, vaikkapa aluksi pieniäkin ja vaatimattomia. Pienen orkesterin saanti ei pitäisi enää olla kaikin paikoin vaikeata, sillä meilähän on jo paljon nuoria, jotka voivat soittaa viulua, torvea, klarinettia ja pianoa ja joista siten saadaan oivallisia aineksia pikku orkestereihin. Laululla ja soitolla on aina ohjelmissa tärkeä sijansa, joten niitä ei tulisi puuttua myöskään kansallisten seuraimme illanviettojen ohjelmista. Näidenkin toimintamuotojen aikaansaannissa vaaditaan paljon työtä ja vaivaa, mutta niiden kautta voidaan myöskin saada hyviä tuloksia kansallisten rientojemme elvyttämisessä.

Valituksilla ja haikailuilla ei saada mitään aikaan — sen olemme kaikki huomanneet. Mitähän olisi, jos koettaisimme, voitaisiinko asioita saada korjaantumaan tosi työllä ja innokkaalla uurastuksella kansallisten rientojemme yhteydessä. Yrittänyttä ei moitita.

E. Saastamoinen.

Kestäköhän kieltolaki?

Kysymys, joka viime aikoina on usein askaruttanut hyvienkin kieltolaki ihmisten ajatuksia, on, kestäkö keltolaki? Kieltolain vastustajat sanovat sen saaneen niin paljon pahaa aikaan, että on mahdotonta, että se kestäisi. Kieltolaki on tunkeutunut yksityisen elämän alalle liian kauas. Se on pakottanut tuhansia ihmisiä muuttamaan elintapansa ja luopumaan koko elämän iän kestäneistä tottumuksista tai turvautumaan laittomiin keinoihin niiden jatkamiseksi. Kansa ei vielä ainakaan tunne rikokseksi väkijuomien käyttämistä, eikä siis niiden valmistamista eikä hankkimistakaan. Täten kieltolaki, lukemalla ne rikosten joukkoon, sekoittaa kansan oikeustajuntaa, halventaa lain pyhyttä ja leimaa rikollisiksi henkilöitä, jotka eivät itse tunne rikollisuuttaan ja joiden rikollisuutta eivät muut tunnusta.

Edellä olevat ovat muutamia niistä väitteistä, joita kieltolain vastustajat tekevät. He levittävät niitä rahan voimalla ja ikävä kyllä voivat saada rehellisetkin ihmiset uskomaan joutuneemme tilanteeseen, josta ei ole muuta läpipääsyä kuin kieltolain kumoaminen tai ainakin sen lisääminen sellaiseksi ettei sillä ole mitään merkitystä.

He myöntävät kieltolain vaikuttaneen varsin edullisesti työläisten aineelliseen asemaan ja se-

littävät etteivät he millään tavalla tahdo kapakkaa takaisin. Missä sitten myytäisin väkijuomia, jos ei kapakkaa enää laitettaisi? Eikö jokainen paikka missä väkijuomia myydään muodostu vähitellen kapakaksi. Minusta tuntuu, että eivät muutamat nykyisistä pallohuoneista haise ollenkaan vähemmän pahalle, vaikka niillä on eri nimi.

Muutamia päiviä sitten olin vieraalla paikkakunnalla ja kuulin siellä asuvan erään lapsuuteni ystävän. Halusin tavata häntä, vaikka muistot viime tapaamisestamme eivät olleet ollenkaan hauskoja. Kävin silloin hänen kodissaan. Se oli kurja, puolipimeä, vanha kämppä resu, jonka likaisella lattialla vieri muutamia lattiaakin likaisempia, puoli-alastomia, näлкиintyneen näköisiä lapsukaisia; ja hän itse, jonka muistin kukoistavana neitosenä, onnellisena morsiamena, oli kaiken kärsimyksen ja kurjuuden todellinen perikuvava. Kysyin silloin syytä tällaiseen asian tilaan ja vastaus mahtui kahteen yksitavuiseen sanaan: hän juo. Väitteen todisti todeksi isännän veltot piirteet ja ihmisiä välttelevä katse.

Tuo mies oli hyväntahtoisen näköinen, ehkä vähän veltto luonne ennen ja saatoin hyvin ymmärtää miten hän oli antanut kotinsa painua sellaiseksi, jollaisena sen nyt näin, jouduttuaan väkijuoimien kahleisiin. Nämät muistot mielessäni läheinin ystävänä asuntoa.

Komea hyvin maalattu talo oli edessämme. Asuimme sisään ja vastaamme hohti varallisuus ja täydellinen puhtaus joka puolelta. Hyvin puet-

tua kirkassilmäistä nuorta väkeä liikuskeli tuvassa ja emäntä, terveyden ja hyvinvoinnin symboli, astui vastaani ja sulki minut syliinsä. Työnsin hänet vähän kauemmaksi ja katsoin tarkasti häntä silmiin. Ne uhkuivat tyytyväisyyttä ja onnea. Isäntä, nuorin lapsi sylissänsä, astui luokseni ja nyt ei hänen katseensa katsettani karttanut. Hän oli saavuttanut jälleen itseluottamuksensa, omanarvontunto oli palannut ja vapaan miehen ryhdillä hän kohtasi katseni.

Talo on heidän omansa. Lapset käyvät koulussa. He itse ovat onnellisia. Rikkaita he eivät ole, mutta täysissä työvoimissaan voivat he hankkia päivästä päivään mitä tarvitsevat. He eivät kaipaa kapakkaa.

Löytyy tuhansia tällaisia työläiskoteja kautta maan. Kuulkaamme mitä he sanovat ennenkuin uskomme niiden valituksia, joilta näiden kotien kaunistamiseen tarvittavat dollarit ovat poissa, kun ei niitä enää viedä kapakkaan.

Kun kapakanpito oli ammatti Yhdysvalloissa, niin silloin oli jokainen valmis myöntämään, että oli yleensä hyvin vaikea pysyä rehellisenä siinä ammatissa. Lainrikkomuksia valitettiin kaikkialla, ja kaksi kolmatta osaa tämän maan väestöstä asui omanlaatimansa kieltolain alaisena ennenkuin kieltolakiliite perustuslakeihin hyväksyttiin.

Kansan oikeustajunta ei ole milloinkaan niin kokonaan asettunut minkään lain turvaksi kuin se on asettunut kieltolain.

Mistä johtuu sitten nykyinen asiointi? En-

sinnäkin täytyy myöntää, että niiden joukossa, jotka kieltolakiä kannattivat on liian monta, jotka luulivat ettei olisi mitään tehtävää enää raittiusväen senjälkeen, kun kieltolaki oli astunut voimaan. Siten pääsivät raittiusväen rivit hajalle samalla kuin väkijuomaliike sai lisävoimia. Se sai lisävoimia niistä, jotka huomasivat tulojensa vähentyneen, kun kapakat lakkasivat maksamasta korkeita vuokriaan.

Entiset kapakoitsijat joutuivat työttömiksi liikkeittensä lakattua, mutta he olivat tunnetuita ja vaikutusvaltaisia miehiä kaupungeissamme ja heille oli hankittava työtä. Useissa paikoin heidät siis asetettiin kaupunkien poliisikuntiin. Meidän pohjoisissa keskivaltioissamme on kaupunkeja, joiden koko poliisikunta poliisipäälliköstä lähtien on entisiä kapakanpitäjiä.

Voimakas kiihotustyö väkijuomaliikkeen taholta jatkuu yhä, mutta se ei voi enää sokaista niiden silmiä, jotka selvästi näkevät. Sentähden on vain saatava totuus nykyisestä tilanteesta esiin ja totuus on tässäkin asiassa meidät vapahtava. Niinkuin se kerran antoi meille kieltolain on se myöskin pitävä sen voimassa.

Tietääkö Amerikan kansa, että me olemme kulkenet sodanjälkeisen teollisuuspuolan läpi melkein ilman todellista puutetta ja hätää, kun kapakoiden aukiollessa parin kuukauden työttömyys pakoitti jo muodostamaan leipäjonoja ja soppakeittiöitä, että me olemme viimeisien viiden kuukauden aikana nähneet kahdella maan suurimmal-

la työkentällä lakon, hiili- ja rautatielakon, ilman, että on tapahtunut paitsi yksi ainoa vakava melakka, ja että säästöpankkien säästötilit osottavat suurempia summia kuin milloinkaan ennen maan historiassa? Ellei Amerikan kansa tiedä tätä ja tiedä sen olevan mahdollista vain siksi, kun ei meillä enää ole kapakkaa, niin on raittiusväen ensimmäinen tehtävä kootessaan joukkojaan saada selville kaikki nämät asiat ja tehdä ne niin tunnetuksi, ettei mitkään valheet, joita väkijuomaliike levittää, voi niitä saattaa varjoon.

Amerikan kansan suuri enemmistö on tahtonut kieltolakiä, se kannattaa sitä yhä edelleen ja tuntee sen siunauksen koko maassa. Kieltolaki on kestävä nykyisen koetusajan, sillä kansa ei salli sen kumoamista.

M. P.

Sananen työstämme.

Sallittakoon minun aluksi ikäänkuin johdantona kyhäelmälleni esittää muutama rivi K. N. Rantakarin, joku vuosi sitten Helsingissä ilmestyvässä "Ajassa" olleesta kirjoituksesta.

"Eräässä voimakkaimmista kirjoituksistaan kysyy Lasalle, mitenkä Preussissa kävisi, jos se palatsi sisällyksineen päivineen palaisi, missä säilytetään maan perustus- y. m. lakien alkuperäiset tekstit alkuperäisine nimikirjoituksineen, sinetteineen. Olisiko sellaisella tapauksella suurinkin kääntentekevä vaikutus Preussissa. Ei! Se ei vaikuttaisi mitään! Vastaa hän.

Lasalle tahtoo havainnollisesti osoittaa, että kirjoitetuilla laeilla ei ole sen enempää vaikutusta kuin minkä yhteiskunnallisten voimain resultantti niille antaa. Näitä yhteiskunnallisia voimia ovat eri luokkien käytettävissä oleva fyysillinen voima, niiden varallisuus, arvovalta, yleinen katsantotapa ennakkoluuloineen y.m. sellaiset seikat. Nämä voimat eivät vaikuta yhdensuuntaisesti, vaan riuhtovat peräsintä mikä vasemmalle, mikä oikealle. Mutta näillä voimilla on resultantti "suunnan summa", "keskiarvo". Ja se, eikä lain kirjain, määrää, mitä laki voi ja mitä se ei voi. Sentähden on lain voimalle samantekevä säily-

vätkö Preussin lakien alkuperäiset tekstit vai palavatko nuo asiakirjat tuhkakksi."

Vaikka tuo Lasallen väite kirjoitetun lain arvosta ja mahdista onkin kenties liian jyrkkä ja yksipuolinen, on se kuitenkin pääkohdiltaan paikkansapitävä, ja antaa meille ikäänkuin avaimen kirjoitetun lain arvon ja voiman määrittelemiseksi. Onhan riittävästi esimerkkejä siitä, etteivät lait aina ole tuottaneet toivottuja tuloksia juuri siksi, kun tuo yhteiskunnallisten voimien "suunnan summa" ei ole asettunut täydellä painollaan lakia tukemaan. Voimassa olevasta kieltolaistakin täytyy meidän surulla tunnustaa, ettei senkään käytännöllinen arvo ja mahti ole jaksanut kohota sen teoreettisen arvon tasolle. Ja syynä siihen on ollut juuri nuo mainitut seikat, etteivät nimittäin kaikki yhteiskunnalliset mahdit ja valat ole vielä tähän mennessä olleet, syystä tai toisesta, sen ehdotonta noudattamista oikein todenteolla kannattamassa.

Mitä siis olisi ennen muuta tehtävä, jotta kielto-laki saataisiin mahdollisimman tehokkaaksi. On tietystikin enemmän kuin toivottavaa, että saataisiin oikeita miehiä niihin virkoihin, joiden huolena on valvoa, että lakeja noudatetaan. Mutta lähinnä ja ennenkaikkea on meidän koetettava vaikuttaa niihin, joilla on juuri tuota yhteiskunnallista valtaa — saman tekevä, mitä lajia tahansa — että he tekisivät kaiken voitavansa kielto-lain hyväksi omassa valtapiirissään. Mitä paremmin siinä onnistumme, sitä helpommin tulee

ratkaistuksi vrkamieskysymyksen, sillä "millainen isäntä, sellainen palvelija".

Joku aika sitten saimme lehdistä lukea sen ilahduttavan uutisen, että tehtailija Henry Ford oli antanut ulos julistuksen, mikä velvoittaa jokaisen hänen työläisensä ehdottomasti noudattamaan kieltolakia. Yhdysvalloissa on tuhansia suurempia ja pienempiä "Fordeja" eri aloilla, ja jos nämä saadaan Henry Fordin tavoin antamaan pontta kieltolain tehokkuudelle, kuka voi aavistaa sen siunauksen ja hyödyn suuruutta, joka siitä kansalle koituisi. Tehtävä on epäilemättä vaikea, mutta sitä on yritettävä, jos tahdotaan kallis kieltolakipykälä säilyttää pyhässä perustulaissamme. Sillä vaara ei ole siinä, jos joku osa kansaa vastustaa kieltolakia, vaara on siinä, kun ollaan siihen nähden välinpitämättömiä, vaara sitä suurempi, kuta useampi vaikutusvaltainen yhteiskunnan jäsen täytyy lukea noihin välinpitämättömiin.

Edellä esitetyn nojalla rohkenen ehdottaa, että raittiusväen olisi koetettava päästä mitä tietä tahansa tuon detroitilaisen tehdaspohatan puheille tarkoituksella saada hänet suositteluun ja mainittua jaloa, ja tämän suuren kansakunnan arvon mukaista esimerkkiään otettavaksi käyttöön kaikkialla yli Yhdysvaltojen. On selvää ettei ole montakaan tehtailijaa, kaivannon omistajaa eikä yleensä muutakaan suurempaa työnantajaa, joka vastustaisi kieltolakia; ovat vain muuten piittaamattomia. Siksi olisi ylen tärkeää, että

juuri tehtailija Ford, joka jo muutenkin on koko maailman huomion esineenä, saataisiin ottamaan asia omakseen silläkin tavoin, että hän alkaisi ankarasti ravistelemaan hereille muitakin maan mahtajia, vetoaisi ihmisyyden nimessä heidän isänmaallisuuteensa, amerikalaisuuteensa, heidän velvoittavaan asemaansa yhteiskunnassa. Osoitaisi ettei suinkaan vielä riitä se, jos mahdollisesti itse noudattavat lakeja ja muutenkin elävät kuten kunnan kansalaisen tuleekin, vaan että maan onni ja menestys, niin, vieläpä kansan kunnia vaativat, että heidän, juuri tuon yhteiskunnallisen arvovaltansa takia on valvottava sitä, että maan lakia yleensä ja kieltolakia erittäin noudatetaan samoin, että kaikkia muitakin kansallishyveitä harjoitetaan niiden kesken, jotka työn perusteella tai muuten ovat riippuvaisuussuhteissa heihin, ja valvottava, että niillä alueilla, työ- ja asuntopaikoilla y. m., jotka kuuluvat heidän määräysvaltansa alaisuuteen, lain pyhyys saateetaan täyteen voimaansa.

On tunettu toisia asiaa, miten muutamat innokkaimmat ja uskalliaimmat raittiusveteraanimme ainakin kerran ovat täydellisesti onnistuneet yrityksessään taivuttaa erään suuren ohiolaisen kolitokan isännöitsijän antaman kieltomääräyksen väkijuomiin nähden työmaallaan, vieläpä että miehiä kehoitettiin liittymään paikallisiin r.-seuroihin, jos aikoivat työnsä pitää. Ja tämä aikana, jolloin viinaliike oli panssaroitujen lainmuurien

suojaama. Emmekö siis uskaltaisi nyt yrittää? Sopisihan koettaa.

Etupäässä juuri näissä merkeissä toivoisin nykyaikaisen raittiustyön etenevän.

Santeri Strang.

Väkijuomain tuottama kirous uhkaa vieläkin.

Kenraali Samuel Houston oli yhteen aikaan väkijuomien orja, josta hänen onnistui lopuksi pelastua kristillismielisen ja rakastavan vaimonsa avulla. Saatuaan sitten erään kerran kutsun erääseen yleisessä huvittelupaikassa vietettävään juhlatilaisuuteen, kieltäytyi hän hyväksymästä kutsua, lausuen: "Olette varmaankin tietoiset siitä että osaa elämästäni himmentää erikoinen kiintymys kaikkien seuraelämän tapojen seuraamiseen ja noudattamiseen, ja että tämän kiintymykseni seurauksena luisuin syvään alennuksen tilaan, jolloin hyvät ja säädylliset ihmiset katsoivat minut ylö. Alennukseni tuntui sitäkin suuremmalta syystä että olin sitä ennen ollut erittäin suuressa arvossa kanssaihmisteni keskuudessa. Seuraelämän huonot tavat johtivat kyllä lankeemukseeni, mutta siitä huolimatta oli se lopullisesti oma syyni. Tällöin herätti vaimoni minussa halun parannukseen. Hän valoi minuun innostusta, hän ohjasi ja hän auttoi minua. Ja hänen väsymättömien ja lempeiden yrittystensä avulla onnistuin minä vihdoinkin kohota kurjasta alennustilastani, vapautua paheistani ja saavuttaa uudelleen kanssaihmisteni kunnioituksen. Niin, hyvät herrat ja naiset, ihmissilmillä katsotuna olen minä vaimolleni velkaa kaiken sen mi-

tä minulla on ja mitä toivon omistavani tässä ja tulevassa elämässä. Hän on rukoileva nainen, kristillisen kirkon jäsen ja joku aika takaperin tein itselleni lupauksen, etten milloinkaan enää, niin totta kuin Jumala minua auttaa, tahdo tehdä mitään sellaista, jota hyvä vaimoni ei hyväksyisi ja joka voisi mahdollisesti tuottaa tuskaa ja kärsimyksiä hänen lempeälle sydämelleen. Minä tiedän ettei hän hyväksy tämänlaatuisia huvituksia, joihin minua kutsutte, eikä soisi minun niihin ottavan osaa, syystä että niiden vaikutus on huono ja ne ovat tarpeettomia, jonka itsepuolestanikin täydellisesti uskon. Te varmaankin tämän jälkeen, niin ainakin toivon, myönnätte minulla olevan riittävästi syytä minkätakia en voi vastaanottaa ystävällistä kutsuanne.”

Näitä tällaisia huveja on meidän aikanamme paljoa enemmän ja useammin kuin kenraali Houstonin aikana ja varmaankin monen niihin osaaottavan ja niissä aikansa viettävän miehen vaimo saa kärsiä miehensä moraalin, maineen ja miehuuden alenemisesta niiden luonnollisena seurauksena. Kuka voi kuvata tällaisten miesten vaimojen, äitien ja siskojen sydänsurut? Ne ovat sanoin kuvaamattomat ja ainoastaan rakkautta uhkuva naissydän voi sellaisen anteeksi antaa ja unhoittaa. Eräs tällainen, paljon kärsinyt nainen lähetti kirjeen Massachusettsin valtion lainlaatijakunnalle silloin kun valtion lainlaatijakunnan käsiteltävänä oli kieltolakikysymys, selittäen kirjeessään m. m.:

“Jotkut ovat yrittäneet, vaikkakin epäonnistuneesti, kuvata kuulijoilleen tai lukijoilleen juomarin vaimon tunteita. Minä en ole ainoastaan juomarin vaimo, mutta myöskin juomarin tytär. Ja sallikaa minun vakuuttaa teille, ettei sanoin voida kertoa eikä toiselle kuvata niitä kärsimyksiä, mitä juomarin vaimo joutuu elämänsä varrella kokemaan ja kärsimään. Siitä syystä minä pyydänkin Massachusettsin lainlaatijakunnan suojelusta, ja vakuutan puhuvani tuhansien samanlaisen kohtalon uhriksi joutuneiden Massachusettsin valtion naisten ja muiden sukupuoleni marttyyrien puolesta. Me pyydämme teitä, Jumalan nimessä, suojelemaan lapsiamme siltä paheelta, joka on turmellut heidän isänsä ja tuhonnut heidän äitiensä ajallisen onnen. Vaikka teillä olisi kuolemattoman Websterin taito ja vaikka vetoaisitte asiamme puolesta maanantai-aamusta lauantai-iltaan asti, ette voisi tuoda esiin edes pientä murto-osaa siitä rauenneiden toiveiden, murskaantuneen onnen ja surun ja murheen paljoudesta, jota me olemme saaneet kärsiä ja jota me tunnemme...”

Tällaisia avunpyyntöjä ja huokauksia on kohonnut miljoonien ja miljoonien juomarin vaimojen, äitien, siskojen ja muiden omaisten sydämistä ja niitä kohoaa vieläkin. Juoppo on sama nyt kuin aina ennenkin. Hän tallaa lokaan kaisen sen mikä pitäisi olla ajallisen elämän pyhintä ja kauneinta: perheonnen, kodin pyhyyden ja naisen rakkauden. Vaikkakin raittiustyö on viime vuosien aikana edistynyt niin suuresti — on-

han yleinen kieltolaki voimassa koko maassa, niin siitä huolimatta rehoittaa vielä juoppous salavii-
nakaupan kautta. Meidän täytyy vieläkin taistel-
la raittiuden puolesta, kotiemme, naistenme ja
lastemme ajallisen ja tulevaisen onnen puolesta.
— Jokainen kunnon kansalainen, mies ja nainen
taistelemaan salakapakoiden ja salapolttimoiden
tuhoamiseksi! Ne ovat salassa piilevien käärmei-
den kaltaisia, jotka pistävät silloinkin kun emme
ole varuillamme ja jotka voivat kohdistaa piston-
sa juuri siihen, jota kaikista enimmän rakastam-
me ja jonka seuraukset voivat kukistaa oman tai
rakkaiden omaistemme ajallisen ja iankaikkisen
onnen.

J. L. Ollilo.

Väkijuomat ja uskovaiset.

Kaikissa kehittyneissä uskonnoissa kammotaan
väkijuomia, ainakin niiden siihen määrin käyttä-
mistä, että ne horjuttavat ihmisen normaalista ti-
laa. Juovuksissa oleminen on uskovalle häpeäl-
listä, kuulukoonpa hän sitten mihin uskontokun-
taan hyvänsä. Jo noin 1,500 vuotta ennen Kris-
tusta oli Indiassa esiintyvässä uskonnossa, brah-
malaisuudessa määräys, että papin, joka oli ka-
jonnut väkijuomiin, tuli sovittaa rikoksensa kuole-
malla. Eipä edes vettäkään hän saanut juoda
pullosta, missä oli ennen säilytetty väkijuomia.
Tällaiset ankarat väkijuomamääräykset koskivat
tosin ainoastaan pappeja, joiden piti olla pisim-
mälle pyhydessä kehittyneitä, mutta hurskauden
vaatimuksiin kuului väkijuomista kieltäytyminen
kaikkiin kansanluokkiin kuuluville uskovaisille.

Jyrkästi väkijuomia vierovalle kannalle aset-
tuu myöskin buddalaisuus. Buddalaisuudessa on
viisi käskyä, joissa on sanottu siveellisyyden pää-
vaatimukset kuten juutalaisilla kymmenessä käs-
kyssä. Yksi niistä kuuluu: ei saa nauttia juovut-
tavia juomia. Tätä raittiuskäskyä buddalaiset
ovat noudattaneet varhaisessa muinaisuudessa ja
noudattavat vielä nykyäänkin. Päissään olemin-
nen merkitsee jotain ei-buddalaista, mitä budda-
laiset sanovat — häpeä meille — kristilliseksi.

Myöskin Vanha Testamentti on täynnään väkijuomia vastustavia ajatuksia. Juutalaisten uskonnon etevimmät edustajat asettuvat jyrkästi väkijuomia vierovalle kannalle. Profeetat pitävät niiden käyttöä syvän rappeutumisen merkinä. Viinileilin rakastaminen asetetaan epäjumalisuuden rinnalle ja tuomitaan yhtä ankarasti (Hos. 3: 1). Voi-huuto kuuluu juomaseuroihin ja juomajuhliin osaaottavista. "Voi niitä, jotka ovat sankarit viinin ryyppäämisessä ja oivat miehet juovutusjuomain sekoittamisessa!" (Jes. 5: 22). "Voi niitä, jotka varhain aamulla itseänsä valmistavat juovutusjuomaa hakemaan ja istuvat yöhön asti viinistä palaviksi tullaksensa". (Jes. 5: 11). "Voi niitä, joilla on kanteleet, huilut ja viini pidoissansa ja jotka eivät katso Herran tekoja. Senhäden pitää minun kansani viedä vankeuteen, ettei heillä ole ymmärrystä (Jes. 5: 12, 13). "Voi kumppaninsa juottajata! (Hab. 2: 15).

Samoin kuin edellä mainitsemamme uskonnot, suhtautuu myöskin muhamettalaisuus raittiuskysymykseen. Muhamettalaisten pyhässä kirjassa, koraanissa, on jyrkkiä lausuntoja juovutusjuomain käyttöä vastaan. Siinä on esim. tällainen paikka: "Oi te, jotka uskotte! Viini ja uhkapeli sekä arvanheitto ovat saatanan viekotuksia. Pitäkää itsenne kaukana niistä, että tulisitte onnelliseksi. Viinin ja uhkapelin kautta tahtoo saataa levittää vain vihaa ja eripuraisuutta keskuuteenne ja estää teitä avuksihuutamasta ja rukoulemasta Allahia."

Jeesuksen suhtautumisesta väkijuomiin on väiteltä. Mahdotonta on, että hän, joka piti jo paha ajatusta syntinä, olisi suvainnut juovuttavia juomia, joista monenlaiset ilkeät teot johtuvat.

Apostolit, jotka olivat Jeesuksen opin lähimpiä julistajia, suhtautuivat väkijuomiin kielteisesti. Paavali kieltää juopumasta viinistä, josta paha meno tulee, mutta kehoittaa sen sijaan tulemaan täyteen Pyhää Henkeä (Ef. 5: 18). Galatalaiskirjeessä luetellaan "juopumus ja ylönsyöminen" haureuden, riitaisuuden, murhan y. m. s. "lihan töiden" joukkoon, joiden tekijäin ei pidä Jumalan valtakuntaa perimän (Gal. 5: 19—21). Paavali pitää siis juopumusta törkeänä rikoksena. Apostolisena aikana erotettiin seurakunnan jäsen törkeistä rikoksista seurakunnasta (1 Kor. 5). Juopottelijatkin siis erotettiin seurakunnasta.

Edellisestä olemme nähneet, että uskovaiset yleensä ja väkijuomat eivät sovi yhteen. Mutta erittäin tärkeätä meille kristittyinä on huomata, että kristityt ja väkijuomat eivät sovi yhteen. Seurakunnat ovat Kristukseen uskovien, Kristusta seuraavien eli kristittyjen yhteyksiä. Seurakuntien jäsenien on yhtä sopimatonta nytkin kuin alkukristillisenä aikana olla väkijuomien käyttäjiä. Mutta meidän seurakuntiemme jäsenistöissä löytyy vielä väkijuomahimoa ja väkijuomista johtuvaa huumausta eikä Pyhää Henkeä, jota Paavali kehoittaa kristittyjä olemaan täynnä. Katsokaa kristityt ja katsokaa ennen kaikkea papit Juma-

lan viljavainioita, seurakuntia, jotka ovat kypsässä iankaikkista elämää varten! Suuri osa seurakuntien jäsenistä on juoppoja. "Maailman valojen" päät ovat usein niin pimeät, että he saattaisivat ne vaikka seinään lyödä. "Kilparadalla" juoksijat kulkevat nelinkontin kunnes johonkin maantien ojaan vierähtävät. "Maailman suola" mätäneee niin pahasti, että Jumalan puhtaassa luonnossakin tuntuu sen inhoittava haju. Luulisi tuon löyhkän pappienkin nenään pistävän niin pahasti, että he ryhtyisivät ankariin toimenpiteisiin sen hävittämiseksi seurakunnista. Saarnavathan tosin papit paheita vastaan, mutta ei tarpeeksi voimakkaasti alkoholihihoa vastaan, vaikkakin se näyttää olevan aikakautemme suurin pahe. Eikä tässä ainoastaan saarna riitä. Jotain muutakin olisi tehtävä seurakunnissa mädännäisyyden ehkäisemiseksi. Mielestämme on suurena syytä mädännäisyyden leviämiseen seurakunnissamme kirkkokurin puuttuminen monista seurakunnistamme. Saamme olla seurakuntien jäseniä, kun olemme kastetut ja maksamme seurakuntajäsen-maksumme. Seurakuntalaiskäsitys on kovin alhaalla. Tällainen seurakuntalaiskäsitys johtunee väärin ymmärretystä vertauksesta ohdakkeista ja nisuista. Sanotaan, että ne saavat kasvaa yhdessä elonleikkukseen asti. Niin saavatkin maailmassa, mutta eivät asiain oikealla tollalla ollen seurakunnissa. Jotain muutosta olisi mielestämme tässä suhteessa saatava aikaan seurakunnissamme. Olisi joka seurakuntaan perus-

tettava tapojen valvomis henkilökunta, mikä, jos törkeiden rikoksien harjoittajat eivät ottaisi nuhteista ojentuakseen, olisi oikeutettu heidät eroittamaan seurakunnista.

L. M.

Kun kellot soivat.

Muut äänet vai'etkoon, — nyt kellot soivat.
 Mun sielun' ikävöitkö elonhumuun? —
 Sua hiljaisuuden henget vartioivat
 ja juhlaan kutsuen, nyt kellot soivat.
 Surusi, ilos kätke unhon sumuun.

Sua, muiden riemuihinsa kulkiessa,
 on öinen yksinäisyys ympäröinyt.
 Ja usein epätoivoon uupuessa,
 sä tuskan kyyneliä kastehehessä,
 oot lohdun sanaa turhan ikävöinyt.

Mutt' sielun, itkisitkö orpouttasi.
 Et kuitenkaan sä luopuis siitä koskaan.
 Se onhan opastanut kulkuasi,
 tomusta kohoittaen katsettasi,
 se neuvoi etsintään totuuden puhtaan.

Kentiespä valoa et nähnyt oisi,
 jos kyllältä iloja omistaisit.
 Hetkeks' ne ehkä tyydytystä toisi,
 mutt' rauhaa, sitä ei ne antaa voisi,
 jos mailman melskeissä sen kadottaisit.

Nyt on kuin kuiskais hiljaisuuden ääni:
 laps' pelkäisitkö, — Korkein sua johtaa.
 Ja niinkuin aamun kaste sisimpääni
 tuo rauha laskeuu, mi elämääni
 kirkastaa, silloinkin kun varjot kohtaa.

Mun sieluni, oi! tuntein pienuutesi,
 ikuisen rakkauden syliin vaivu.
 Totuuden valo tulkoon oppaaksesi,
 ja tähdätköhön siihen katsehesi.
 Sä nöyrtyin Isän käden johtoon taivu.

Tyyne Carlenius.

Vartiotulien sammussa.

Pitkä on Pohjolan yö, auringon laskusta sen nousuun saakka, ja sammumassa ovat vartiotulien liekit ja uhkaava korpinen taival vastassa.

Pitkä on ollut kansallisen sivistyksen hiljoilleen valkeneva yö, mutta vartiotulet tuikkivat valistustyön rintavalleilla ja niiden johdolla löydettiin oikea ura sivistyksemme päävihollisen, viinavallan keskusvartioon. Sen valta nujerrettiin kieltolain mahtisanalla ja sen hauta umpeen luotiin siinä uskossa, että pahan päävoima on ainaaksi murrettu.

Mutta pettymys oli pohjaton niille, jotka kaikkensa olivat saavutetun voiton hyväksi antaneet, sillä laillisen paheen haudasta nosti laitton paha satasarvista päätään, luikki vartioimattomalta hautausmaalta Amerikan korpiin ja sieltä henkii kirottua "hallaansa" yhteiskunnan arimpaan viljelysmaahan.

Väsyneinä vetäytyivät vanhat vartijat paikoiltaan ja uusia voimia ei niiden sijalle ole astunut, siksi vartiotulet hiipuvat hiljaisina ja sammuvat kylmenneeseen tuhkaansa.

Paljon laskelmia ja uljaita suunnitelmia, tehtiin raittiusväen uhmanrohkeassa taistelussa asian puolesta. Paljon, uskomattoman paljon noista suunnitelmista myöskin toteutettiin, mutta yhdessä

suhteessa tapahtui pieni "laskuvirhe" ja se oli siinä, että luultiin lain mahtisanalla voitavan kuolettaa pahe, joka oli juurtunut ihmiskunnan vereen, siirtynyt perisyntinä tuhansissa sukupolvissa toisiin, joka oli yhtä kauvan lain suojaamana, suosittuna tapana, hallinnut yhteiskuntien kaikissa kerroksissa. Kun tämä pettymys huomattiin, lamautti se toivon ihmisten mielissä, jotka olivat kaikella luottamuksella uskooneet laillisuuden voimaan. Nyt on huomattu että väkijuomapahe on verenvika aikamme sukupolvessa, joten todellinen voitto väkijuomaliikkeen kukistumisesta siirtyy vielä tuntemattomaan tulevaisuuteen, uusiin sukupolviin, vaatien vastaisuudessaakin voimakasta, persoonallista kasvatustyötä ja lujaa luottamusta tulevaisuuden voittoon, tulevien vuosikymmenien nousevassa aamunkoitossa.

Meidän kansallamme on ollut kunnia kohottaa kieltolain lippu ensimmäisenä maailman kieltolaki-maana. Sen kaksoissisareksi on astunut tämä laaja tasavalta, maailmaa johtava valtakunta, siksipä meillä Amerikan suomalaisina on kaksinkertaisena velvollisuutena pitää raittiustyön vartiotulet vireillä.

Tuntuu kuin maamme raittiustyössä olisi tapahtunut historiallinen jakoaikansa yleisen hyväksytyyn kieltolain kautta, niin että hyvällä syyllä voimme nimittää näitä eri kausia vanhan ja uudenajan nimellä. Vanhanajan työskentely tähtäsi kasvatuksen kautta yhteiskunnalliseen kiel-

tolakiin ja uudenajan toiminnan täytyy kasvatuksen ja kieltolain avulla tähdätä yksilölliseen, siiveelliseen voittoon kieltolain yli, niin että yhteiskunnallinen kieltolaki lopulta tulee tarpeettomaksi käytännöllisessä merkityksessä.

Vanhanajan raittiusväki liittyi suuriin yhtymiin, rakensi avarat, valoisat kodit, joissa aatteen innoittamina työsuunnitelmia laadittiin ja saavutetuista voitoista iloittiin, joissa henkiset kisat kohottivat sivistystasoa ja siten avartuivat ihanteelliset päämäärät yhteiseksi pyrintöperäksi. Se oli toimintaa, jonka kautta kasvatettiin yleistä mielipidettä kieltolaille suosiolliseksi ja herätettiin kansa näkemään henkinen ja ruumiillinen hätänsä kulkiessansa väkijuomaliikkeen kahleissa. Taistelu väkijuomaliikettä vastaan on ollut maailman voitokkain taistelu, sillä huolimatta sen ponnistuksista edelleen, on sen tuomio jo luettu ikuisiksi ajoiksi.

Kun tämä vanhanajan taistelutapa vei lopulta päämääräänsä aikanaan, niin eikö sen johtavista toimintamuodoista sopisi uudenajan taistelijoiden ottaa ohjeekseen. Emmekö täydy tunnustaa että ainoastaan yhteen liittymällä, yhteistoiminnan kautta, voidaan yhteiskunnallisia voittoja saavuttaa? Emmekö myönnä, että nämä joukot ja yhtymät tarvitsevat yhteisiä suunnitelmia ja harastuksia, jos mielitään toimia ja emmekö näinollen tarvitseisi yhtymäpaikkoja koteja, joissa yhteistoiminta olisi mahdollista? Eikö henkinen elämämme tarvitse myös voimistumista, jos mie-

limme henkisiä voittoja saada ja kieltolain uusi voitto, on henkinen saavutus yhteiskunnassa.

Että yhteistoiminnan avulla ainoastaan asiamme voittaa, siitä ollaan kotimaassamme Suomesakin selvillä. Todisteena siitä on Suomen raittiusväen työskentelytapa. Pitkin aikoja on siellä pantu toimeen erikoisia kursseja raittiusalalla työskentelijöitä varten, joiden kautta opetetaan ja valmistetaan raittiuspiireille sihteereitä y. m. toimihenkilöitä. Sellaiset yleiset raittiuskurssit pidettiin tänä vuonakin syyskuun 4—11 p. Yläneellä Raittiuden Ystävien maatilalla. Kurssilaisten joukossa mainitaan olleen raittiustyöhön perehtyneitä henkilöitä, joukossa m. m. sanomalehden toimittajia, yksi voimistelun ja terveysopin lehtori. Luennoita pitivät seuran esimies, kirkkoherra K. W. Hurmerinta, aineena käytännöllinen raittiustyö, sihteeri, pastori K. K. Aro, viimeaikaisesta raittiuslainsäädännöstä ja yksityisten kansalaisten osanotosta lain valvontaan, apulaissihteeri, maist. Paavo Pohjanoksa, opinto-kerhotoiminnasta, opettajain Raittiusliiton sihteeri, opettajatar Anni Rautiainen, lasten ja varhaisnuorison raittiustyön teoriasta, rouva Sanni Suomalainen, lasten raittiustyön käytännöllisistä puolesta ja toimittaja Vihtori Karpio kieltolaki-propagandasta. Näissä kokouksissa keskusteltiin käytännöllisistä tavoista raittiustyössä, sekä väiteltiin kieltolain puolesta ja vastaan, tietenkin tarkoituksella saada selville kaikki puolet asiassa mahdollisimman tarkasti ja mo-

nipuolisesti. Tällainen toiminta, samalla kuin se on taistelua raittiusasian puolesta, on kansan perinpohjaista valistustyötä. Samanlaisena voimme pitää myöskin Amerikan suomalaisten raittustoimintaa menneinä aikoina, joskaan meitä täällä eivät ole pappimme tahi muut oppineemmat henkilöt olleet johtamassa, vaan johtajiksi on täytynyt kohota miehiä ja naisia kansan omasta sylistä, joiden hyvän tahto ja välitön uhrautuminen sai korvata tietopuolista kykyä, niin sittekin on raittistustyöllä ansiokas osansa täkäläisen kansamme valistustyössä.

Kansallisen raittistustyömme saavutukset ovat isäin perintöä tuleville sukupolville, siksi sen tulee olla meidän jälkeläisillemme arvokkaan, jota on hoidettava korkoineen ja pääomineen kuten kansallista kalleutta konsanaanakin. Siksi viritetäköön vartiotulet vieläkin valaiseviksi ja raittustalot lämpimiksi tyyssijoiksi kansallisille riennoillemme, joissa henkistä viljaa vartutetaan tulevien voittojen varalle.

Hilma Hamina.

Kansallispuvuistamme.

Kansallisen innostuksen kevännä, 1880-luvulla Suomessa muun oman, omintakeisen ohella kaivettiin esille myöskin kauan kätkössä olleet kansallispukumme. Kauan ne eivät kuitenkaan silloin käytännössä olleet, sillä tuo aika toi tullessaan niin paljon uutta ja ihmeellistä pukumaailmassakin, että kauneudestaan huolimatta saivat ne taas jäädä unhoon. Nyt taas on kotimaassamme alettu itsenäisyyden tunnon innostamana kaivaa esille kaikkea vanhaa ja ovat omat kansallispukummekin saaneet sijansa käytännössä suurissa kansalaiskokouksissa, laulu- ja soittojuhliissa, luoden niihin värikkyyttä ja omintakeista, suomalaista leimaa. Täällä siirtolaisoloissakin on joskus yritetty käytäntöön ottaa kansallispukujamme pääasiallisimmin kuvaelmissa ja n. s. "pukutansseissa". Mutta suurempaa käytäntöä ne eivät ole onnistuneet — kauneudestaan huolimatta — valloittaa. Onpa vielä ollut haittana sekin, että ei noita kansallisia pukujamme ole oikein osattu laittaa; värien valinta ja mallikin on ollut monta kertaa lähempänä taalalaisia ja vermlandilaisia kuin omaamme, supi-suomalaista.

Aivan näinä päivinä olen ollut tilaisuudessa näkemään kuinka amerikalainen väestö on ihailnut tänne Suomesta tuotuja kansallispukuja, jotka

olivat asetettu näytteille Suomessa tehtyjen käsitöiden yhteydessä Houghton kauntin maanviljelysnäyttelyssä. Ihan väkivetoon olisivat halunneet saada ne omikseen, maksoi mitä maksoi.

Kun kerran vieraat ihailevat meidän omiamme, miksikä sitten emme me niitä ihailisi? Edustammehan täällä monien kansallisuuksien joukossa itsenäistä, vapaata Suomea amerikalaisuudesta huolimatta. Siksipä olisi meidän naistenamme alettava kesäisinä juhlapukuinamme käyttämään kansallispukua. Joukkopukeutumisessa, kuten esim. laulukoroissa, pukutansseissa, kuvaelmissä y. m. senlaatuissa tilaisuuksissa olisi tietenkin somempi, että aina käytettäisiin *yhden seudun* pukua, mutta enemmän väri-iloa antaisi vielä jos juhlaväki esiintyisi oman seutunsa, syntymäpaikkansa puvussa.

Olemme onnistuneet aikakauslehti "Maailmasta" saamaan kuusitoista Suomen eri paikkakunnan naisten kansallispukumallia esitettäväksemme. Kuvissa löytyvät numerot osoittavat mallin ja kun tähän vielä numerojen mukaan liitämme väri-selostuksen, on verrattain helppo saada *todella suomalainen* kansallispuku käytettäväksi eri tilaisuuksia varten. Kuvattuna on:

1. *Härmän puku*: hame puna- ja mustaraitainen; mustalla raidalla tummanvihreitä keltaisia ja vaaleanpunaisia "flammuja", liivi mustaa samettia kiinnitettynä punaisilla nauhoilla, esiliina vihreätä silkkiä, päähine mustaa silkkiä kirjavine nauhoineen, sukat vihreät.

Härmän puku.

Mäntyharjun puku.

2. *Mäntyharjun puku*: hame punaraitainen, "flammut" valkeata, sinistä, punaista, liivi sininen, päänauha punainen.

3. *Sääksmäen puku*: hame puna- ja siniraitainen, välillä pieniä erivärisiä raitoja, punaisilla ja sinisillä raidoilla valkoisenharmaat pujoitukset; päänauha punainen.

Sääksmäen, Hyrynsalmen, Anjalan, Lappträskin ja Sortavalan puvut.

4. *Hyrynsalmen puku*: hame sini-harmaa, liivi sininen, esiliina vihreä.

5. *Anjalan puku*: hame musta, punaraitainen, välillä kapeita erivärisiä raitoja, liivi keltapunai-

Ilmajoen, Nastolan, Kaukolan ja Sulkavan puvut.

nen, raidallinen, esiliina valkoinen, puna- ja sini-raitainen.

6. *Lappträskin puku*: hame sini- ja punaraitainen, välillä erivärisiä kapeita raitoja, liivi mel-

Lammin ja Mouhijärven puvut.

kein samaa, tykkimyssy kirjailtu punaiselle pohjalle.

7. *Sortavakan puku*: hame puna-, sini-, vihreäraitainen, liivi vihreä, esiliina valkoinen, valko-

Lemin, Porvoon ja Seiskarin puvut.

punariipsuinen, päähine punainen, kultakudoksinen, musta- ja vihreänauhainen.

8. *Ilmajoen*: hame siniraitainen, erivärisin pikku raidoin ja valkopunaisin "flammuin", liivi rai-

dallinen, pääväri punainen, hopeanapit, huivi sinertävä, "flammutettu", tykkimyssy sininen.

9. *Nastolan puku*: hame puna-sini-harmaa-alkoraitainen, liivi samaa, peilitasku mustapohjainen, päähine musta-punainen, valkeapitsinen.

10. *Kaukolan puku*: hame sininen, punakeltainen kirjailuin.

11. *Sulkavan*: hame raidallinen, pääväri vihreän-harmaa-sininen, liivi raidallinen, pääväri punavihreä, esiliina kirjailtu sinisellä.

12. *Lammen*: hame punainen, yksivärinen, liivi puna-valko-ruudullinen.

13. *Mouhijärven*: pääasiassa 'sini-puna-raitainen, "flammutettu", liivi punainen, esiliina raidallinen, "flammutettu", tykkimyssy punainen.

14. *Lemin*: hame raidallinen, päävärit sininen, ruskeanpunainen ja harmaanvalkea, liivi raidallinen ruskehtava.

15. *Porvoon*: hame raidallinen, pääväri punainen ja musta, välillä erivärisiä pikkuraitoja, liivi raidallinen, punainen, välillä erivärisiä pikkuraitoja, tykkimyssy musta.

16. *Seiskarin*: hame raidallinen, pääväri sininen ja punainen, erivärisiä pikkuraitoja, päänauha raidallinen (myös pikkuraitoja), pääväriltään sinen. Melkein kaikkiin pukuihin on saatavissa huiveja ja jos joku olisi halukas saamaan erikois-selityksiä, voi niitä saada Suomen Käsityön Ystäviltä Helsingissä.

Meissä suomalaisissa muiden kansallisten heikkouksiemme ohella löytyy suuri määrä vieraan

ihailua. Se periytynee ehkä kaukaa historianta-kaiselta ajalta. Nyt kuitenkin olisi aika noista heikkouksistamme luopua yhtähyvin siellä koto-na kuin täällä "kylässäkin". Jos tätä uutta koti-maatamme emme enää "kylänä" pitäisikään, ve-risiteet kuitenkin velvoittavat meitä tuomaan esil-le kaiken mitä meillä on kaunista ja ihailtavaa, yksinpä puvuissammekin. Käytäntöön siis kan-sallispuvut juhlistamme!

Heikki Karhu.

Suhteemme raittiustyöhön ja kieltolakiin.

(Otteita tohtorinna Helmi Virkkusen alustuksesta papin-
emäntäin kokouksessa Suomessa.)

Aikaisempina aikoina, kun Suomessa järjestetty raittiustyö alkoi, oli tietääkseni raittiussväen päämääränä, jonka joskus toivottiin toteutuvan, kieltolaki. Toivottiin, että kun se päämäärä ker-
ran oli saavutettu, silloin kansakin olisi raittistu-
nut ja raittiustyö olisi loppuun suoritettu.

Raittiuskansa erehtyi sikäli, että se ei ottanut huomioon, mikä voimakas keino pahuuden palve-
luksessa alkoholi on, keino, jonka avulla paha hen-
ki helposti saa suuret joukot pysymään vallas-
saan. Siitä syystä onkin niin, että vaikka meil-
lä on kieltolaki, ei kansa ole raitis, ja raittiustais-
telu on päiväjärjestyksessä polttavampana kuin
ehkä milloinkaan ennen. Juuri nimenomaan kiel-
tolain kumoamiseksi käydään kiivasta taistelua,
joka taas on saanut uutta virikettä Ruotsissa äs-
kettäin toimitetun kieltolakiäänestyksen johdosta.

Varma kanta.

Ensimmäinen tehtävämme on mielestäni koettaa
muodostaa itselleen raittiusasiansa varma kanta
ja mielestäni ei se voi olla mikään muu, kuin kiel-
tolain kanta. Omasta puolestani en ainakaan
voi muuta kantaa omaksua. Tietysti ei niin, että

sokeasti pidämme kiinni jokaisesta nykyisen kiel-
tolain kohdasta. Siinä voi olla korjaamisen va-
raa ehkä paljonkin, onhan se laki sovittelujen tu-
los, niinkuin useimmat muutkin lait, joita edus-
kuntamme säätää. Vaikeasti sovitettavia ristirii-
toja ja epäkohtia voi siinä kyllä olla, mutta täytyy
keksiä keinoja ristiriitojen voittamiseksi.

Tahdon lyhyesti perustella syitäni, jotka vai-
kuttavat, että omasta puolestani asetun kieltolain
kannalle.

Juoppous on pahe.

Tietysti tunnustamme kaikki, nekin, jotka eivät
ole raittiushmisiä, että jouppous on pahe. Sen
todistamiseksi ei tarvitse paljon sanoja tuhlata.
Ei sekään, jonka Jumala armossaan on säästänyt
jouppouden aiheuttamista persoonallisista kärsi-
myksistä, voi olla alituisesti näkemättä mitä suu-
rinta juoppouden aiheuttamaa kärsimystä, kur-
juutta, häpeää ja surua. Esimerkkejä ei tarvin-
ne luetella, sen vaan tahdon mainita, että Ilma-
joella, josta viralliselta taholta on sanottu, että
se on maamme raittiimpia pitäjiä, niinä neljänä
vuonna, jotka minä siellä olen ollut, on joka vuo-
si tapahtunut murha alkoholin vaikutuksesta.

Juoppous syynä avioeroihin.

Uskallan väittää, että suurimpaan osaan yhä lu-
kuisemmista avieroista on alkoholilla syytä. Luu-
lenpa vielä, että niissäkin avioliitoissa, jotka
ulkonaisesti ovat ehjiä, alkoholi usein aiheuttaa

sen, että hauraimmat ja hienoimmat säikeet, jotka muodostavat syvimmän onnen, katkeavat.

Juoppous syynä siveettömyyteen.

Tieteellisesti on todistettu, että alkoholi vaikuttaa kiihoittavasti sukuelämään. Vähemmässä määrässäkin säännöllisesti nautittuna se vaikuttaa sen, että, käyttäkseni toht. Leideniuksen sanoja, "henkilö, joka on pitkällisen pienenkin alkoholimyrkyn vaikutuksen alainen, ei ole oikeutettu puhumaan luonnollisesta sukuvietistä". Seuraus on, että juoppous ja epäsiiveellisyys käyvät käsi kädessä.

Olenkin usealta pätevältä taholta kuullut väittävän, että nuori mies ei juuri milloinkaan astu ensimmäistä askelta epäsiiveellisyyden tielle olematta alkoholin huumaa.

Mutta kohtuus.

Kyllä kieltolain vastustajatkin myöntävät, että jouppous on pahe, josta olisi päästävä, mutta väkijuomien kohtuudella nauttiminen on sallittua ja oikeutettua, siinä he eivät näe mitään pahaa. Ei ole oikeutta siinä suhteessa yksilön vapautta rajoittaa. Me, jotka tahdomme seurata Jeesusen jälkiä, me tiedämme, että ihmisten täytyy paljosta kieltäytyä heikon lähimmäisen hyväksi ja me tiedämme vielä, että tosi vapaa on vain se ihminen, joka ei ole himojensa ja halujensa orja. Sitäpaitsi on alkoholi niin petollinen, että se voi milloin tahansa hyvän ystävänsä ja palvelijansa

pettää. On paljon esimerkkejä siitä, että kohtuuden ystävä joskus voi päihtyä ja päihtyneenä tehdä tekoja, jotka koko hänen ja muiden elämän tuhoavat. Siitä on järkyttävänä esimerkkinä esim. tunnettu kapteeni Joen tapaus. Vaikka ei päihtymyksellä sellaisiakaan seurauksia olisi, on se jo itsessään ihmisarvoa alentavaa, päihtynyt ihminen on niin vastenmielinen, eläintä alempana oleva olio, että ei luulisi kenenkään ajattelevan henkilön tohtivan antautua tälle vaaralle alttiiksi.

Kun siis näkee, että alkoholi on aine, joka ei ainoastaan vaikuta tuhoisasti yksin sen nauttijaan, vaan myöskin yhteiskuntaan, vieläpä juuri syvimmin sen perustukseen — kotiin, tuottaa varsinkin naisille mitä suurimpia kärsimyksiä, hävittää onnen ja viihtyisyyden ja kun tietää, että sen käyttö vaikuttaa vielä syntymättömiinkin sukupolviin, ei voi olla joutumatta sille kannalle, että se aine on saatava *kokonaan* pois. Jos vielä lisäksi monen pojan äiti jo näkee miten "se kiljuva jalopeura, joka etsii kenen hän nielisi", alkoholin avulla saa niin monet kunnan nuorukaisetkin kokonaan valtoihinsa, vahvistuu yhä mieliteessään. Toivoisin niin sydämestäni, että saisi edes yhden suurimmista vaanivista vaaroista poistetuksi nuorten miesten elämäntieltä.

Kieltolakia vastaan.

Pitänee tässä myöskin kosketella edes muutamia niistä lukemattomista syytöksistä, joita kieltolakia vastaan tehdään. Tavattoman monethan

väittävät, että kieltolaki on kaiken pahan juuri. Se turmelee kansan monella tavalla ja kiihoittaa sellaisetkin juomaan, jotka ennen ovat olleet raittiita.

Sitä vastaan väitän yhtymällä täydestä sydämestä siihen, mitä neiti Olga Moberg sanoi naisten raittiuskokouksen avajaisissa pitämässään puheessa. Hän sanoi, että ei ole oikein sanoa, että kieltolain vaikutusta ovat kaikki ne rikokset, joita salakuljetuksen ja monen yhtä valitettavan toimen muodossa tehdään kieltolakia vastaan ja, jotka turmelevat kansamme. Jos kieltolaki olisi astunut voimaan silloin, kun se ensikerran hyväksyttiin, olisivat asiat olleet toisin, mutta sensijaan se astui voimaan aikana, jolloin kaikki pahat juuriaan myöten olivat myllerretyt pinnalle. Lainrikkomuksia ei tapahdu nykyään yksin kieltolakia vastaan. Saman kokouksen avajaisissa sanoi tohtori Kaila, että me elämme aikaa, jolloin sekä hyvä, että myöskin paha itsetoisesti kypsyvät. Elämme aikana, jolloin oikein ylpeillään lainrikkomuksista. Myöntänemme, että he ovat oikeassa, että ajan hengessä on suuri syy rikkomuksiin kieltolakia vastaan. Jos on totta, että löytyy henkilöitä, jotka kieltolain uhalla ovat alkaneet juoda, todistaa se mielestäni parhaiten todeksi toht. Kailan sanat: Pitkälle he silloin ovat joutuneet ja me olemme joutuneet vänrikki Stoolin Maaherran ajoilta, jolloin suomalaisille oli ilo noudatta lakia. Suomalaisten lainkuuliaisuushan oli yksi aihe, joka kohotti kansallista ylpeyttäm-

me. Ne henkilöt, jotka pitävät luonnollisena ja hyväksyvät rikoksia kieltolakia vastaan, eivät mielestäni — sivumennen sanoen — ole oikeutettuja moittimaan niitä, jotka rikkovat kokoontumisvapautta-, sananvapaus-, vero- ja muita lakeja vastaan, jotka heille ovat epämieluisia. Luulisi, että edes maan sivistyneistö käsittää, että emme saa valikoida mitä lakia haluamme, mitä emme halua noudattaa. Ainakin kristitty ihminen tietää, että lakia, joka laillisella tavalla on laiksi tullut, on koetettava noudattaa, olkoot persoonalliset mielipiteeni siitä mitkä tahansa.

Kansan oikeustajunta.

Tätä vastaan väitetään, että kieltolaki on laki, joka ei ole kansan oikeustajunnan mukainen. Mutta löytyykö meillä toista lakia, jonka hyväksi kansan enemmistö niin monta kertaa ja selvästi olisi lausunut mielipiteensä? Ja vielä kysyn, olkohan laki silloinkaan yleisen käsityskannan mukainen, kun tuli kotipolton kieltö ja 40,000 pikkupolttimoa lakkasi olemasta? Tämä kieltö on nyt syöpynyt kansamme oikeustajuntaan, eikä enään löytyne henkilöä, joka väittäisi, että kotipolton kieltö ei olisi ollut kansalle suureksi siunaukseksi, ettei se olisi kansaamme, varsinkin maalaisväestöä, vienyt jättiläisaskelin eteenpäin kehityksessä.

Eivät jaks!

Väite, joka minua tavattomasti loukkaa, on se, että sanotaan: kun kerran on asia niin, että ih-

miset eivät voi, eivätkä tahdo olla juomatta, niin on toimittava siihen suuntaan, että ihmisten ei tarvitse turmella ja tappaa itseään juomalla virolaista spriitä ja "denaturoitua", jotka ovat myrkyllisiä, tekevät sokeaksi ja ties miksikä, vieläpä saattavat viedä hengen.

Tässä kuulen mielestäni toistuvan väitteen, jota ei enää kukaan rohjenne tuoda esille, mutta joka joku vuosi sitten oli lailla vahvistettu. Laki tosin jo on ainakin nimellisesti kumottu. Tarkoitin sitä, kun sanottiin: kun kerran miehet ovat luodut, että he eivät voi elää siveellisesti, niin täytyyhän pitää huolta siitä, etteivät he saa sukupuolitauteja tartuntana, ettei kansan terveys turmellu.

Mielestäni olen oikeutettu rinnastamaan nämä kaksi asiaa, sillä nehan niin usein ovat syyn ja seurauksen suhteessa toisiinsa. Sitäpaitsi kristitty ihminen tietää, että Jumalan edessä on yksi pahe ja yksi himo aivan samanarvoinen, kuin toinen. Ja kristitty ihminen tietää, että hänen on taisteltava ja hän hartaasti tahtoo taistella kaikkia pahoja himoja vastaan itsessään ja muissa; ja hän tietää myöskin mistä hänen apunsa taistelussa tulee.

Luulen asian olevan siten, että niille, jotka käyttävät alkoholia, eivätkä sen käytöstä tahdo luopua on käynyt niin kuin apostoli Paavali sanoo Roomalaiskirjeen 7:ssä luvussa: "minä tulin tuntemaan synnin ainoastaan lain kautta; sillä en olisi tiennyt himosta, jollei laki olisi sanonut:

'Älä himoitse'. Mutta kun synti sai käskysanasta yllykettä, herätti se minussa kaikkinaisia himoja, sillä ilman lakia on synti kuollut".

Eri silmillä.

Muuten on ihmeellistä nähdä, kuinka eri silmillä samaa asiaa katsellaan. Sen olemme juuri näinä päivinäkin saaneet huomata. Esim. Yhdysvaltan kieltolakioloista on ollut juuri sanomalehdissä amerikalaisen tuomari Nektonin lausunto, hyvin epäsuopea, kun taas aikaisemmin olen lue-
nut aivan päinvastaisia lausuntoja. Juuri on kierrellyt sanomalehdissä uutisia siitä suotuisasta vaikutuksesta, minkä kieltolakimme teki kahteen Ruotsista lähetettyyn kieltolaolojemme tutkijaan, kun sensijaan täällä kevätkesällä olleet sanomalehtimiehet antoivat aivan päinvastaisen kuvan oloistamme. 200 Suomessa asuvaa ruotsinmaalaisista naista lähetti täältä varoituksen sisarilleen Ruotsissa, etteivät syöksisi maata turmioon äänestämällä Ruotsin kieltolain puolesta. Luulen, että helposti saisimme kokoon kymmenkertaisen määrän Suomessa asuvia naisia, jotka näkevät kieltolain tuottaman siunauksen. Riippuu aivan siitä, kumpaako asianpuolta katselemme. Myönnämehän me, kieltolain puolustajat, että on paljon korjattavia epäkohtia, etteivät olot ole sellaiset, kuin niiden toivoisimme olevan. Sehän kyllä jo tiedettiin kieltolakia säädettäessäkin, että paljon vaikeuksia tulisi.

Kieltolaista hyvää.

Niinkuin me myönnämme, että kieltolain touttamisessa on epäkohtia ja vaikeuksia, samoin myöntävät monet kieltolain vastustajatkin, että on kieltolaista hyvääkkin seurannut. Niinpä eräs-kin arvovaltainen herra, joka oli käynyt Virossa, sanoi että täytyy myöntää, että katuelämä on meillä nyt paljon siivompaa, kuin Virossa. Monet poliisimestarit ovat kuulemani mukaan myöntäneet, että on monessa suhteessa edistytty. Kieltolain kautta on saavutettu niin monta ilahuttavaa parannusta, että ne antavat rohkeutta edelleen seistä kieltolain takana ja toivoa, että kunhan aika kuluu pitemmälle, voitetaan monet epäkohdat, jos vain kaikki tekevät tehtävänsä.

Viranomaiset ja sanomalehdet.

Mutta siinäkin juuri on vika, että esim. niin kovin monet viranomaiset itse rikkovat kieltolakia ja suhtautuvat kieltolakiin ja kieltolakirikoksiin hyvin välinpitämättömästi ja halveksivasti, aivan toisella tavalla kuin muihin lakeihin. Älköön syytettäkö kieltolakia siitä turmeluksesta, mitä sellaisesta menettelystä seuraa.

Suurimmassa määrässä turmiollista on myöskin se tapa, millä suuri osa sanomalehtiä suhtautuu kieltolakirikoksiin. Ei suorastaan tietysti puolusteta lainrikosta, mutta rivien välissä voi helposti huomata vahingoniloa. Tietysti on kieltolainystävälle lamauttavaa aina lukea tällaista ja vahingollista on nuorisolle, että heihin siten

melkein juurrutetaan käsitys kieltolain mahdottomuudesta. Jos papinemännät, huolimatta siitä että naisilla ei ole paljon sananvaltaa sen sanomalehtiin nähden, jotenkin voisivat vaikuttaa sanomalehtien menettelyyn tässä suhteessa, olisi siinä meille suuri tehtävä.

Osuutemme työssä.

Kun toiselta puolen käydään noin kiivasta taistelua kieltolakia vastaan pitäisi sen olla kannustajana sen ystäville kestämaan hyökkäykset. Tästä raittiusrintamasta ei mielestäni pitäjien papinemännät saisi puuttua. Heidän on seisottava rivissä muiden mukana. Ei enää ole se aika, jolloin he saivat istua rauhaisassa kodissaan ja vaan sivulta katsella muiden työtä. Eikä riitä yksin sekään, että seisomme rintamassa puolustamassa sitä, mitä meillä, on vaan on meidän myöskin innolla tehtävä työtä, jotta saisimme raittiusaateen sydämenasiaksi ihmisille.

Raittiusmieli.

Papinemännän tärkein raittiustyö nykyaikana on mielestäni juuri siinä, että hän koettaa juurruttaa ihmisiin *raititiusmieltä*. Papinemäntä joutuu kosketuksiin pitäjänsä eri emäntien kanssa enemmän kuin kukaan muu henkilö, sen kautta, että häntä kutsutaan perhejuhliin. Siellä voi ehkä jonkunverran vaikuttaa äiteihin. Juuri raittiusherätystyö äitien, naisten, keskuudessa on mielestäni mitä tärkeintä. Sitä tarvitaan paljon. Sekä

kansan että sivistyneistön naisten keskuudessa on vielä paljon sellaista käsitystä, että väkijuomien nauttiminen vähässä määrässä on sallittavaa ja miehekästä ja muutamien mielestä on hyvä saada vähän lisätuloja kotipolttoisella. Tosin en ole sentään koskaan kansan keskuudessa kuullut sellaista kauhistuttavaa mielipidettä minkä eräs ruotsalainen säätyläisrouva joku vuosi sitten lausui: häpeäisin enemmän, jos pojastani tulisi raittiusmies, kun jos näkisin hänet jonkun kerran pähtyneenä. Ei tarvinne epäillä, etteikö hänen kasvatuseriaatteensa ole toteutunut.

Lastemme sielu.

Onhan vielä, niinkuin on ollut kautta aikojen, että meillä naisilla on paljon vaikutusvaltaa kodissamme. Me kylvämme ensimmäisen ja pysyvimmän siemenen lastemme sieluun ja panemme kulmakiven elämän rakennuksen perustukseen. Se perustus, mikä kodissa pannaan, on kestävin elämänrakennusta rakenettaessa. Sentähden, jos perheen äiti on raittiusmielinen, ei kodin piirissä juuri voi juopottelu tulla kysymykseen, vielä vähemmin viinankeitto ja myynti. Jos niinkin olisi, ettei äiti voisi estää isää juomasta, voi raittiusmielinen äiti suuressa määrässä hälventää hänen vaikutustaan lapsiin. Äiti voi paraiten raittiusmielen lapseen istuttaa, ei kukaan niinkuin hän, sen olen monasti itse nähnyt. Mutta hänkään ei voi tehdä sitä niin, että se maailman kaikissa myrskyissä kestäisi. On usein nähty, että rait-

tiitten vanhempien lapsi voi joutua juomahimon orjaksi. Vasta, jos nuoriso antautuu Jeesus-kuninkaan ohjattavaksi, voi olla varma, että se voi seisoa vahvana kuningas alkoholin hyökkäyksiä vastaan.

Meidän pitäisi itseasiassa olla helppo tehdä raittiustyötä toivossa, sillä suurin osa meistähän on itse nähnyt, miten raittiustyö on hitaasti, mutta varmasti edistynyt. Eihän ole muuta, kuin muutamia vuosikymmeniä siitä, kun eräs heikko nainen, neiti Hilda Hellman perusti ensimmäisen raittiusseuran. Sen ensimmäisen raittiusseuran perustaja-jäseniä on vielä elossa. Aate oli uusi, apua vähän, ymmärtämystä vähän, mutta vastustusta ja pilkkaa joka taholla. Itse muistan hyvin sen ajan, jolloin kohtuuden ystävänä pidettiin sellaistaakin henkilöä, joka joka päivä nautti alkoholia. Lapsuudessani ei voitu ajatella pitää kutsuja eipä edes pappilassa, ilman että tarjottiin totia. Nyt on meillä kieltolaki ja paljon ymmärtämystä ja samoinajattelevia ympärillämme, vaikka vieläkin kieltolain puoltajaa muutamissa piireissä pidetään tyhmänä fanaatikkona. Tiedämmehän sitäpaitsi me kristityt, että oikea asia lopuksi voittaa, sellainen asia, jossa Jumala on mukana.

Sentähden tehkäämme raittiustyötä toivorikkain mielin ihmisten auttamiseksi, kansamme kottamiseksi, isänmaamme menestykseksi, kodin onnen suojelemiseksi ja Jumalan kunniaksi.

“Nuorena vitsa väännettävä”

Erään suuren koivun luona metsän laidassa oli Pirttilän Matin pienoinen mökki. Matti itse oli noita vahvoja, juurekkaita korvenpoikia, vankkoja työntekijöitä, joita vielä elelee pohjoisilla salomailla. Uutterasti teki hän työtä perheensä hyväksi, aamusta iltaan puuhaili metsässä ja minkä missäkin.

“Kun poika kasvaa, saan apua”, kehuskeli hän mielellään naapureille. “Isäänsä näkyy pieni miehen alku olevankin”, tuumailevat naapurit.

“Askaroitsee päivät umpeen, kyllä siitä pojasta hyvä työmies tulee”, myöntää äitikin ja lisää: “luonne on sama kuin isälläkin, minkä kerran päähänsä saa, ei siitä hevillä luovu”.

Eräänä iltana pyytää äiti pikku Kallea heijamaan Arvoa, joka oli totutettu nukkuessaankin ainaiseen keinuttamiseen.

“Kalle, etkö kuule?” toistaa äiti.

Poika vuoleskelee vain kädessään olevaa puunpalasta ja on aivan kuuro äidin pyynnöille ja uhkauksille. Viimein äiti kiukustuu.

“Tule heti heijamaan, tai jos et sitä viitsi niin mene edes hakemaan puita padan alle, että lehmän vesi lämpenee.”

Mutta Kalle hyräilee vain itsekseen innoissaan.

Hän oli keksinyt jotain. “Tästä tehdään vene, ve—ne”, lauleskelee poika.

“Kyllä on surkeaa, kun ei oma ’mukula’ enää tottele”, ärjäisee äiti ja juoksee itse puita hakemaan. Arvo kehdoissa alkaa itkeä ja kun äiti puusylyyksen kanssa tulee tupaan livahtaa Kalle ulos ovesta.

Turhaan huutaa ja toruu äiti, poika pitää päänsä ja pysyy ulkona.

Illalla astuu isä tupaan ja työstä väsähtäneenä heittäytyy pitkäkseen.

“Heijaapas isä tuota Arvoa, että pääsen askareille,” pyytää äiti.

“Missä Kalle on?”

“Missä? Kysy sitä. Se poika ei tottele merkkiäkään. Käskin olemaan Arvon kanssa, mutta tämä meni kiiruusti ulos, eikä ole vielä tullut. Missä lie?”

Ennenkuin isä ehtii vastata hiipi Kalle huoneeseen.

“Nälkä! Et ruuan palaa ansaitse, selkääsi tarvitset, kunnoton”, tiuskasee äiti. Isä ei puhu mitään, ottaa vain vitsan loukosta, tarttuu poikaan ja harvakseen sanelee: “olit taas tottelematon äidille, sinusta ei ikinä tule kunnan ihmistä, jos ei sinua milloinkaan kuriteta”. Isä ojentaa kätensä, mutta silloin rientää äiti Kallelle apuun.

“Mitä aijot Matti, hakatako lasta? Sitä sinä et saa tehdä. Kylläpä sitte saisi aina olla risu kädessä, jos Kallea sellaisesta joka kerta löisi.”

“Itsehän sanoit, että selkäänsä tarvitseisi”.

“No jospa, mutta enhän minä sitä oikein todella tarkoittanut”.

Isä panee vitsan pois ja sanoo: “pyydä anteeksi äidiltä, Kalle”.

Siihen äiti vastaa: “Mitäpä hänestä enää. Siinä on ruokaa. Poika paha on käynyt niin laihaksi. Liekö kipeä”.

Kalle popsii tyytyväisenä illallistaan, mutta isän ja äidin välillä riittää asiasta pientä kinaa pitkin iltaa.

— — —

Aikoja on kulunut. Kallesta on tullut aikamies. “Rohkea poika, mutta tavattoman litsepäinen,” sanovat kyläläiset ja siinä he ovat vallan oikeassa. Ei mikään saa Kallea luopumaan omista tuumistaan, eikä kukaan uskalla paljon häntä vastustaakaan, ettei joutuisi tekemisiin Kallen nyrkkien kanssa. Kerran, kun Kalle muuttaa pyhävaatteita päälleen työstä tultuaan kysäisee äiti: “minne menet?”

“Menenpähen vain tuonne”, vastaa poika.

“Pysyisit kotona nyt tänä iltana, minä aavistan jotain pahaa”.

Kalle nauraa ylimielisesti.

“Sinä et äitisi puheista ole koskaan välittänyt mitään”, valittaa äiti.

“Siksipä en välitä nytkään”, sanoo poika mennessään.

— — —

Myöhään yöllä palaa poika verisenä, juopuneena. “Hyvä isä, meidän Kalleko?” huutaa äiti kau-

histuen. Kalle julmistuu: “mene nukkumaan heti paikalla, miksi minua vahdit; vai ei aikamies saa mennä ja tulla miten haluttaa”.

Tuskaisena menee äiti vuoteelle ja kuiskaa: “voi, kun on vaikeaa, ajattele isä, meidän poika”.

Kärsimättömänä käännähtää isä ja virkkaa: “se on sinun työtäsi, äiti, sinä olet ottanut aina vitsan pois kädestäni. Nyt on myöhäistä kurittaa. “Nuorena vitsa väännettävä”.

“Sinäkin tuolla lailla”, nyyhkii äiti. “Etkös luule, että lapsen parasta tarkoitin?”

“Sitä tarkoitin minäkin, mutta annoin siinä asiassa vallan sinulle, kun kerran olit lapsen kanssa päivät ja vaikeata minun olisikin ollut mitään tehdä, kun sinä ensin aina syytit, sitten puolustit”.

“Äiti koettaa itkunsa seasta vastata “lapselle hyvää tarkoitin, mutta en osannut oikeata tietä. Jospa hän olisi vielä pieni, niin toisin opettaisin, toisin kasvattaisin. Kokemus on hyvä opettaja”.

“Mutta se on usein myöskin hyvin kallis”, vastaa isä.

Nyyrikki.

Ilmarisen paluu.

Seppo Ilmari havahti
nurmen alla nukkumasta,
ylös kirposi, kavahti
viikon maassa maattuansa.
"Tais jäädä tulelle rauta
käynpä tuota katsomassa!"

Verrytti jäseniänsä,
siitä läks' samoamahan.
Kulki kohti mielessänsä
suurehen Suvantolahan.
Katselevi, kuuntelevi.
Laitahan sai korvenrannan.

Kilisivät karjankellot.
Nousi päivä purppurana.
Toipuivat teräiset pelлот
kuin ennen Suvantolassa.
Kaikk' oli muutoin muuttunutta,
kuva autuas kadonnut.

Käsin varjos katsettansa:
"Mihin tuost' on metsä mennyt —
miss' eli Tapion kansa,
honkahuonettaan en nää nyt?
Miss' ennen savusi sauna,
siin' on nyt kummat tornit, kirkot!"

Suhisi sininen metsä:
"Voi on miestä mielipuolta!
Mitä etsit, löydä et sä,
katsot täältä, katsot tuolta!
Oot, koito, manalla maannut
varsin jo tuhannen vuotta!"

Katso, päässä saunapolun
Kaupungit sun katsees kohtaa,
katvehesta myllykoulun
tehtaantornit pilviin hohtaa,
mistä nousi kaskes sauhu
Siell' on pelлот silmäkannot!

Missä sysihauta hiilui,
väkipyörät vääntää, jyskää,
missä pajas karsta kiilui.
koneet siellä käydä ryskää, —
toisin painavat nyt palkeet
väellä Ukon vasaman!

Näet kummat kaikkialla:
purjehitta venhot kiittää,
ihmislapset ilman alla
vaakalinnun siivin liittää;
vallat vaunuilla ajavat
orihitta, ohjaksitta!

Mahti maan ja vuorten voima
voitettu on lailla vahdon,
aine hengen kammitsoima

valjaissa on ihmistahdon!
Etsitty on taidot, taitat
maan alta, vesien alta!”

Katsoi silmin kummastuvin
Seppo niinkuin taruun, taikaan.
“Minkä näin mä haavekuvin,
työ ja tarmo sai sen aikaan!
Lienen taivahat takonut —
maan takoivat jälkipolvet!

Salass' ei oo vuoren yössä
eikä alla aikain laineen
onnen Sampo, — se on työssä
aivon, käden, aatteen, aineen!
Löytty on lujin luottehista!
Jo joudankin minä manalle!

Sai siruiksi Sampo ennen
taistelun ja miekan tiessä!
Onnen, onnettuuden mennen
yhtenä te seiskää miessä!
Maa, sun loitsin syin salaisin
kasvavaksi, kukkivaksi.

Säily, tarmo niinkuin teräs,
voima niinkuin vaskivuori,
nuorna, niinkuin päivä heräs,
nousee voitonusko nuori!
Tulkoon onni, tulkoon turma! —
Maa ja kansa kestää, voittaa!”

Lauri Pohjanpää.

Johan Richard Danielson-Kalmari.

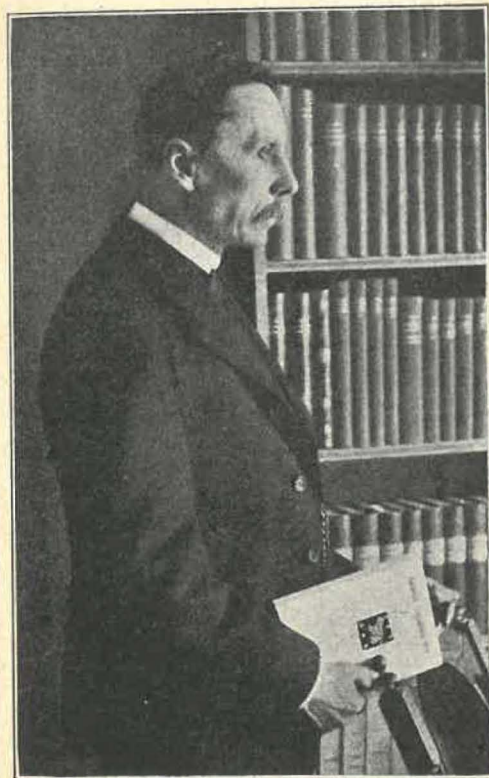
Danielson-Kalmarin ansiot hartaana isänmaan-
ystävänä, vaikutusvaltaisena valtiomiehenä, har-
vinaisena historian tuntijana ja tutkijana, koulu-
kunnan muodostaneena yliopiston opettajana ja
loistavana, sytyttävänä puhujana olisivat hankki-
neet hänelle varman arvosijan maansa ensimmäis-
ten joukossa suurempienkin kansojen keskuu-
dessa.

Jo nuorena ylioppilaana hän herätti poikkeuk-
sellista huomiota loistavalla lahjakkuudellaan, ja
kautta maan levisi maineensa, kun hänet v. 1880,
vasta 27-vuotiaana, nimitettiin yleisen historian
professoriksi Helsingin yliopistoon. Nuorenanhan
tosin oli hän v. 1870 — hän on syntynyt Hauhon
pappilassa 7 p. toukokuuta 1853 — tullut ylioppi-
laaksi, vaikka se ikä ei sentään ollut ihan harvi-
naista, mutta aivan tavatonta oli siihen aikaan
professorisitulo sinänsä, saatikka siinä aineessa,
niin nuorella iällä. Ja laajempi yleisö, joka tästä
tapahtumasta päätteli nuoren professorin poikke-
uksellisen eteväksi henkilöksi, saikin pian todeta
niin olevan, kun hän v. 1881 muutamien ystävien-
sä kanssa perusti “Valvojan”, suomalaisen valti-
ollis-kirjallisen aikakauslehden, joka hänen pää-
toimittajana ollessaan heti muodostui korkeam-
man suomalaisen kulttuurin huomattavimmaksi
ja vaikutusvaltaisimmaksi äänenkannattajaksi.

Jo sitä ennen oli hän julkaissut valtiollisia kirjoituksia nimenomaankin "Uudessa Suomettaressa" mutta "Valvojan" perustamisesta lienee kuitenkin hänen varsinainen, omintakeinen valtiollinen toimintansa katsottava alkaneeksi.

Olot toivat mukanaan sen, että tämä joutui pääasiallisesti keskittymään Suomen valtiollisen aseman ja oikeuksien puolustamiseen Venäjän puolelta alkaneita ja sitten vuosi vuodelta yhä kiihtyneitä hyökkäyksiä vastaan. Oli kuin erikoinen kohtalon onni, että maallamme silloin oli yleisen historian professorina mies, joka oli kuin tähän tehtävää luotu ja vartavasten valmistettu. Ikäänkuin olisi hän aavistanut, mitä tulemaan piti, oli hän kohdistanut opintonsa ja tutkimuksensa juuri tähän kuuluville aloille. Jo aikaisin oli ahtaammissa piireissä herättänyt huomiota hänen tutkielmansa Adolf Ivar Arvidsonista, myöhemmän valtiollisen suomalaisuuden ensimmäisestä varsinaisesta edeltäjästä, ja sittemmin oli hän ryhtynyt tutkimaan Venäjän ja Suomen keskeistä suhdetta aikajaksona 1721—1809 sekä erikseen viimeksi mainittuna vuonna tapahtunutta suurta ratkaisua. Näiden tutkimusten tuloksista julkaisi hän ensimmäisenä jo nimeltään huomattavan, etevän teoksensa "Pohjoismainen kysymys vuosina 1746—1751 ynnä esitys Venäjän, Ruotsin ja Suomen keskinäisistä suhteista 1740—1743".

Dresdenin, Pietarin ja Moskovan, Helsingin, Tukholman, Köpenhaminan ja Berlinin arkistoisista etsittyjen asiakirjain nojalla tuotiin siinä esil-

J. R. Danielson-Kalmari.

Turun suomalaisen yliopiston ensimmäinen kansleri.

le seikkoja, jotka saattoivat siihenastisen käsityksen näistä oloista aivan uuteen valoon. Mutta kuinka hämmästyttävän perinpohjaiset tiedot niistä edellytyksistä, joissa sitten Suomen valtiollisen aseman suuri muutos 1809 tapahtui, hän väsymättömillä tutkimuksillaan — joita hän oli ulottanut Pariisiin ja Lontoon arkistoihin — oli hankkinut, nähtiin ilmeisemmin, kun 1889 ilmestyi kirja “Suomen yhdistäminen Venäjän valtakuntaan”, lyöden lypsyyn venäläisen K. Ordinin kierän esityksen “Suomen valloituksesta”, joka tekijälleen oli tuottanut Venäjän Tiedeakatemian palkinnon ja keisarillisen hovimestarin arvon. Hyvin muistamme, mitä innostunutta kiittolisuutta tutkijamme tällöin herätti, tavattomassa määrin keventäen sortokauden tuottamaa mielialan painostusta.

Danielson-Kalmarin osuus ei ole vähäisempi, vaikka Venäjän hyökkäykset eivät tauonneet. Lausuihan jo Gladstone, Englannin *Grand Old Man*, ettei hän maailmankuuluilla puheillansa ollut saanut vastustajiaan muuttamaan mieltänsä, mutta hänelle riittää tietoisuus, että hän on kuitenkin lujittanut siten edes ystäviensä vakaumusta. Ja Danielson-Kalmarin teossarja: “Suomen yhdistäminen Venäjän valtakuntaan”, “Suomen sisällinen itsenäisyys” ja “Viipurin läänin palauttaminen muun Suomen yhteyteen” avarsi, syvensi ja vakautti Suomen kansan ja puolueettoman maailman tietoisuutta maamme sisäisen itsenäisyyden historiallisesta oikeudesta ja joutui niin

ollen, lukuisten tilapäisempien julkaisujen ohella, olemaan kansallemme sen tukevimpana siveellisenä perustana Suomen oikeutta puolustettaessa. Täydellä syyllä onkin sanottu, että nämä teokset kuuluvat arvokkaimpaan isänmaalliseen työhön, mitä meidän maassamme sortovuosina suoritettiin, ja “tulevat aina olemaan komeana muistomerkkinä J. R. Danielson-Kalmarin palveluksista

Turun suomalainen yliopisto.

tälle maalle”. Vaikka ne olojen pakosta oli kirjoitettu poleemiseen muotoon, on niillä pysyvä arvo positiivisina, syvällisinä historiantutkimuksina.

Niinpä ne olennaisina eliminä kuuluvat yhteen hänen muun, Suomen historiaa koskevan tieteellisen työnsä kanssa, josta mainittakoon vielä teos “Suomen sota ja Suomen sotilaat 1808—09” ja parhailtaan tekeillä oleva, kymmen-osaiseksi suunniteltu valtava teos “Suomen valtio- ja yhteiskun-

taelämää 18 ja 19 vuosisadalla”, josta jo on ilmentynyt kolme suurta nidettä: “Aleksanteri I:n aika” sekä “Kustavilainen aika” I ja II. Ja tässä yhteydessä mainittakoon nimenomaan myöskin hänen kirjasensa “Ahvenanmaan asia vuosina 1914—1920”, jonka merkitys asian ratkaisuun kuuluu olleen suurempi kuin yleisesti tiedettäneen.

Mistä hän on saanut aikaa tällaisen tieteellisen tutkijatyön suorittamiseen, sitä täytyy ihmetellä, kun tietää että hän opettajatoimensa ohella lisäksi, jopa usein hyvin keskeisenä henkilönä, — hän — oli G. Z. Yrjö-Koskisen kuoleman jälkeen suomalaisen puolueen tunnustettu johtaja — on ottanut mitä vilkkainta osaa maamme käytännölliseen valtiolliseen elämään. Niinpä oli hän vuosina 1885—1906 pappissäädyän jäsenenä ja v. 1907—1914 yksikamarisessa eduskunnassa sekä v. 1908—09 senaattorina, puhumattakaan lukemattomista komiteatoimista, joista tässä mainittakoon vain eduskuntalaitoksen uudistusta koskevat ynnä ne, joilla koetettiin aikaansaada Venäjän valtakunnan ja Suomen erikoisen lainsäädännön välisiä rajoja selviksi. Ja kun sitten Suomen ulkonaisenkin itsenäisyyden hetki löi, oli Danielson-Kalmari mukana laatimassa maamme uutta hallitusmuotoa v. 1917.

Mutta hänen rakkain alansa julkisessa toiminnassa on vielä koskettamatta. Yliopisto on Suomessa tavallaan ollut omana “valtiona valtiossa”, ja se olikin miltei ainoa, mitä routavuosina onnistuttiin jotakuinkin säilyttämään. Siellä on Dani-

elson-Kalmarilla aina ollut erikoinen arvosijansa: hän tuli yleisen historian dosentiksi 1878, oli saman aineen professorina 34 vuotta 1880—1913, — v. t. sijaiskanslerina 1903—06, ja nyt, kun varsinainen suomenkielinen yliopisto on perustettu Turkuun, on hänet v. 1921 valittu sen ensimmäiseksi kansleriksi. Hänen luentonsa olivat mukaansa tempäavia, synnynnäinen kaunopuhuja oli tehnyt liiton syvän tietäjän kanssa — kukapa hänen luennoillansa ollut ei esim. Englannin historiasta muistaisi, millä verrattomalla tavalla hän puhui esim. “Hänen Majesteettinsa lojaalista oppositsionista”! — ja hänen vaikutuksensa oli niin tuntuva, että nuoremmalla historiantutkijapolvella Suomessa on suureksi osaksi ilmeinen opettajansa hengen leima: voimme puhua hänen muodostamastaan koulukunnasta, joka osaksi on työskennellyt hänen nimenomaisellakin johdolla.

Nuorempina vuosinaan oli hän Hämäläisen ylioppilaskunnan kurattorina ja v. 1886—1903 sen inspektorina, mistä toimesta luopuessaan hänet valittiin osakunnan kunniajäseneksi. Monet ovat ne kunnioituksen ja ihailun osoitukset, joita hänen osakseen on vuosien mittaan tullut yliopistonuorison ja erikseenkin hämäläisten puolelta. Näille yliopistonuorison luottamuksen ilmauksille on hän aina pannut enemmän arvoa, kuin korkeampien kunnianosoituksille — hänhän aikanaan jätti vastaanottamatta keisarin antaman aatelistarvon.

(Maailma)

Eino Voionmaa.

Punakaartilainen.

“Ei, sittenkin minä otan sen tienvierivainion ja niityn sen takaa... Ja siihen riihimäelle laitan tupakantin ja navettakartanon. Ne pellot, ne...”

Antti Syöperin pää nyykähti alas ja ajatus katkesi kesken. Unissaan oli hän kuitenkin rakentavinaan tupaa siihen riihimäelle, hekumoiden tietoisuudella, että siinä ympärillä levenevät saviset ja mehevät pellot olivat hänen omiaan, joista hänen ei tarvinnut tehdä päivätöitä penninkään edestä.

Antti Sjöberg eli Syöperi, kuten häntä kaikki nimittivät, oli jo viidenkymmenen miehiä. Hänellä oli erään Keski-Hämeen pitäjän metsäkulmalla pieni torppa, jossa hän muorinsa kanssa kahden oli nuoruudestaan saakka elää kituuttanut. Pari tytärtä oli palveluksessa ja poika oli ollut töissä kaupungissa, jossa hän äskettäin oli akottunut. Oliko hänkin mukana punakaartissa vai ei, siitä ei Syöperillä ollut tietoa.

Se oli kurja ja karu sydänmaan sopukka, jossa hänellä oli mökkinsä. Suurella vaivalla oli hän vuosikymmenten kuluessa saanut kivien ja lousien keskelle purastetuksi sen verran peltoa, että hyvinä vuosina tuli vapunpäivään asti omillaan toimeen. Kahta lehmää useampaa ei ollut koskaan voinut pitää. Ja ulostekoja tästä viheliäi-

sestä torpasta oli kuitenkin sataviisi markkaa rahaa sekä päivätöinä yksi viikko hevosen kanssa ja yksi ilman hevosta. Siihen se hupenikin kaikki, mitä omilta töiltä liikenä, eikä vanhan päivän varaa kertynyt, vaikka kuinka olisi ahertanut ja säästänyt.

Tyytyväisenä ja sitkeänä vanhan kansan miehenä oli Syöperi kuitenkin elellyt vuodesta vuoteen epäkiitollisella konnullaan. Sosialisti oli hän ollut vasta muutamia vuosia. Se oli käynyt sillä tavoin, että hänen isäntänsä, paksu, punanaamainen ja itara mies, oli uhannut korottaa hänen torpanvuokraansa, minkä johdosta heidän välilleen oli kehittynyt tuima riita. Silloin oli Syöperi ensi kerran mennyt työväenyhdistyksen kokoukseen ja senjälkeen oli hän alkanut säännöllisesti tilata “Työmiestä”. Se oli vähitellen saanut hänet näkemään asiat kokonaan toisessa valossa. Häneen oli syöpynyt yhä syvempi katkeruus talollisluokkaa ja yleensä varakkaita kohtaan. Ja jos katkeruus milloin hetkeksi hellitti, tarvitsi vain hänen nähdä isäntänsä ja se leimahti kohta uuteen liekkiin.

Maatyölakkoihin oli hän viime keväänä ottanut lujasti osaa ja ulostekojaan ei hän ollut koko viime vuodelta suorittanut. Isäntä oli sen johdosta hakenut hänelle häätötuomion, mutta juttu oli vielä kesken ja Syöperi asui edelleenkin torppaan.

Sille kannalle olivat asiat kehittyneet, kun puhkesi yhtäkkiä sota. Syöperi pysyi aluksi kotimö-

killään, sillä hän piti itseään liian vanhana mu-
kaan lähteäkseen. Mutta kun "Työmies" sisälsi
yhä pöyristyttävämpiä juttuja lahtarien julmuuk-
sista ja kuinka ne surmaavat järkiään köyhän
kansan sekä hävittävät heidän asuntonsa maan
tasalle, kävi hän todella levottomaksi eikä voinut
pysyä enää alallaan. Kysymys oli kotikonnun
puolustamisesta.

— Ei, kyllä tässä täytyy joka miehen olla mu-
kana, — sanoi hän ja alkoi hankkiutua matkaan.

— Sinua siellä nyt tarvitaan! — torui muori.
— Pysyisit kiltisti kotona ja antaisit heidän kes-
kenään tapella tappelemisensa. Ei se maailma
kuitenkaan siitä siihen kummene.

Muori oli vielä läpeensä vanhan kansan ihmi-
nen, sillä hän ei viitsinyt milloinkaan "Työmies-
tä" lukea. Mutta Syöperi ei piitannut hänen puu-
haamisestaan, vaan lähti taipaleelle.

Jo kotona ollessaan oli hän saanut "Työmiehes-
tä" lukea, että torpat ja mäkituvat oli julistettu
itsenäisiksi. Rintamalla sai hän tovereilta kuulla,
ettei sitä siihen vain pysähdyt, vaan lisäksi jae-
taan talollisten maat köyhän kansan kesken. Sil-
loin alkoi hän itsekseen pohtia, mitkä isäntänsä
pelloista hän erotuttaa itselleen ja aina joutohet-
kinä hän hekumoitsi näiden peltojen omistuksella.
Mutta toisinaan häneen takertui epäusko ja alkoi
tuntua, etteivät ne pelot taida olla niinkään vain
otettavissa, hyvä jos niistä torpanvuokristakaan
pääsee. Sitähän ei hän kaikiste jaksanut uskoa.
Sellaisina hetkinä tuntui koko tämä sodankäynti

järjettömältä ja turhanaikaiselta, suorastaan ros-
voretkeltä jota välttämättömästi seuraa kosto.

Hänessä oli vielä tuntuvasti jälellä vanhaa
Anttia, joka epäili ja harasi vastaan.

— — —

— Fi-uu-srr!

Kuula vihelsi ihan korvan juuressa, hänen ol-
lessaan liikkuvinaan uusilla pelloillaan. Hän ha-
vahtui ja kohotti päätään. Kaikki oli hiljaista ja
kuu valaisi edessä leviävää niittymaisemaa. Vas-
tapäisellä kummulla, josta lahtarit olivat päivällä
ampuneet, ei näkynyt minkäänlaista liikettä eikä
kuulunut risahdustakaan.

— Ovatkohan ne lahtarit menneet matkoihin-
sa vai?

Nämä sanat tarkotti Syöperi vieruskumppanil-
leen ketjussa. Mutta kun hän ei saanut mitään
vastausta, nousi hän polvilleen ja kurkisteli ym-
pärilleen. Vieruskumppanin havuvuode kiven
takana oli tyhjä.

— No mihinkäs se...? — mutisi hän hiukan
levottomana ja lähti hiipimään pitkin ketjua.

Kaikkien muidenkin sijat olivat tyhjänä. Hän
ei löytänyt ristinsielua koko harjanteen laelta.
Mutta hänen liikkeensä huomattiin kai tosella
puolen, sillä siellä pamahti pari laukausta ja kuu-
lat vihelsivät korkealla puiden latvoissa.

— Vai niin. Näytetäänpä, että täälläkin ollaan
valveilla, — mutisi Syöperi, paneusi pitkäkseen
tyhjälle tilalle ja ampui umpimähkään muutamia
laukauksia vastapäistä kumpua kohti.

Sitte oli kaikki taas hiljaista ja liikkumatonta. Syöperi makasi alallaan, puhalteli kohmettuneisiin kouriinsa ja ihmetteli, mihin hänen toverinsa olivat joutuneet. Ja miksei tullut uusia miehiä tilalle? Hänkin oli ollut täällä etuketjussa jo lähes kaksitoista tuntia, saamatta koko aikana juuri ruuan palaa suuhunsa. Nälkä oli niin että naukui ja jalat olivat kylmästä turrana. Vahdinmuutot olivat aina olleet jokseenkin säännöttömiä ja yhdet tulivat rasitetuksi paljon enemmän kuin toiset.

— Ei se näy täälläkään veljeys ja tasa-arvo kuokoistavan, — oli Syöperi ehtinyt jo panna merkille.

Miehet olivat illalla kiroilleet ja uhanneet omin päinsä lähteä kortteeriin, ellei uusia miehiä pian ala kuulua. Nähtävästi he nyt Syöperin nukahtaessa olivat toteuttaneet päätöksensä.

— Minunko tässä sitten pitää koko harju yksinäni vartioida? — mutisi Syöperi tyytymättömänä.

Hän puhalteli käsiinsä ja koetti pysyä paikallaan. Mutta yhä pahemmin alkoi vilu ja nälkä ahdistaa. Ja sitten rupesi häntä huolettamaan, että jos heikäläiset ovatkin jättäneet koko paikkakunnan ja heittäneet hänet yksin tänne surmansuuhun. Valju kuudan ja raskas yön hiljaisuus alkoi häntä niin oudosti painaa. Vielä hetkisen paikallaan hytisteltyään lähti hän ryörimään alas harjulta ja tavattuun alhaalla met-

sässä heikäläisten tallaamia polkuja alkoi yhtä pitkkin astella takana olevaa kylää kohti.

Punakaarti ei ollut jättänyt paikkakuntaa, sillä kylää lähestyessään tapasi hän heikäläisiä kulkuvahteja. Kortteeritalossa, jossa myöskin esikunta majaili, kohtasi hän kätjutoverinsa. Siellä oli parhaillaan käynnissä kova riita ja mekastus. Päällikkö noitui ja menosi miehille, jotka omin lupinsa olivat vartiopaikkansa jättäneet.

— Miksei sinne sitten aikanaan toimiteta uusia miehiä, — huusivat syytetyt vastaan. — Mitä huonompia me olemme kylmää ja nälkää kärsimään kuin muutkaan. Menköön esikuntakin kerran vuorostaan, kyllä mekin täällä lämpimäin seinäin sisällä osaamme sen aikaa herkutella.

— Suu poikki ja äkkiä! — koveni päällikkö. — Toisen komppanian miehet lähtevät nyt heti sinne harjulle, sillä eihän helevetissä sitä nyt sovi näin pitkäksi aikaa jättää ilman vartioita. Jos lahtarit sattuvat hyökkäämään, niin ottavat koko kylän.

Mutta toisen komppanian miehet nostivat aluksi kovan mökän. He eivät olleet vielä muka tarpeeksi levänneet edellisen vahtivuoron jäleltä. Kun Syöperi juuri tällöin astui sisään, kohdistivat he äkänsä häneen.

— Siinäkin yksi, joka lähtee vahdista omin päinsä. Nuo maanjussithan ne joutaisivat täällä omissa kotinurkissaan vahtia yötä ja päivää siitä hyvästä, että me olemme heille torpat ilmaiseksi toimittaneet.

Puhuja oli kaupunkilainen ja sellaiset antoivat maalaiskaartilaisten usein tuntea ylemmyytensä.

— Kylläpä siellä olen minäkin osaltani kyyristellyt, — vastasi Syöperi katkerana. — Jos jokainen teistä pitää yhtä pitkät rupeamat kuin minä ikäisekseni, niin tässä ei ole hätääkään eikä kenenkään tarvitse vahtivuoroista riidellä.

Tämä oli kylmää vettä miesten niskaan. Rähinä laimentui ja toisen komppanian miehet hankiusivat lopultakin harjulle lähtemään.

Täällä esikunnassa oli melkoinen joukko naisia, joista toiset toimivat emäntinä, toiset sairaanhoitajattarina, mutta useimmat vain jonkunlaisina seuranpitäjinä esikunnan miehille. Muutaman emäntänä tomivan puoleen kääntyi Syöperi.

— Onkohan täällä vielä lämpimiä sapuskoita? Tarttis saada tässä vähän haukattavaa... ensi kerran tänä päivänä.

— Kuka tässä pitkin päivää osaa ruokia lämpimänä pitää, — tiuskahti emäntäsisko, joka juuri oli syventynyt hauskaan keskusteluun muutamain lepovuorolla olevain toverien kanssa. — Mitä lie siellä padassa kuoriperunoita jälellä.

Syöperi kokoili kylmiä perunoita lakkiinsa, sai jostakin leivänpuolikkaan ja sillin sekä istui penkille aterioimaan. Kun suuri pala hitaasti liikehti posken alla, seurasi hän tympein ilmein nuorten toverein joutilasta kisailua naisten kanssa. "Mitähän noillakin miehillä on täällä virkaa?" ajatteli hän. "Lienevätkö tänäänkään koko päivänä

vahdissa olleet. Mutta se näkyy tässä maailmassa olevan aina niin, että toiset saavat tehdä työtä sillä aikaa kun toiset elävät herroiksi."

Kun hän oli lopettanut ateriansa, toivat kulkuvahdit kaksi vankia.

— Lahtareita! Tulkaas, flikat kattomaan lahtareita! — huusi muuan nuorista miehistä ja sai kaikki jalkeille.

— Mitäs noista tänne venytitte, olisitte ampu-neet heti sinne metsään, — huomautti yksi naisista.

— Ei niin kiirettä. Eihän kissakaan paistamatta hiirtä syö.

— Toimme en tänne teidän hellusteltavaksenne.

— Kissa tuommoisia hellustelkoon!

Kaikki olivat kerääntyneet vankien ympärille. Joku nuorista miehistä tyrkkäsi heidät takaapäin naisten keskelle.

Siitä sukeutui hauska leikki ja vankeja alettiin tyrkkiä mies mieheltä, huoneen laidasta toiseen.

— Joutavaahan tuo nyt tuollainenkin on... joukolla kiusata kahta aseetonta miestä! — mu-rahti viimein Syöperi ja otti piipun suustaan.

— Mikä se sinä luulet olevasi, että sinun pitää aina tuppautua toisia komentelemaan! — kivah-ti hänelle muuan nuorista miehistä. — Et yhtään parempi pomo kuin muutkaan.

— Taitaakin salassa vetää yhtä köyttä lahtarein kanssa, — lisäsi toinen.

— On sullakin suuvärkkiä, mutta eipä silloin

miestä näy, kun lahtarit hyökkäävät, — sanoi Syöperi.

Siitä yritti nousta ankara metakka, mutta Syöperi ei piitannut heistä sen enempää, vaan laskeusi olille pitkäkseen ja käänsi koko joukolle selkensä.

— — —

Seuraavana päivänä saivat lahtarit lisävoimia ja ryhtyivät jälleen hyökkäämään. Syöperi oli koko päivän tulilinjalla ja iltapuoleen hän haavottui, sai kuulan päähänsä. Hengenvaarallista se ei kuitenkaan ollut, kuula oli ainoastaan kyntänyt vaon hänen päälakeensa. Mutta verta siitä vuoti pelottavan runsaasti, niin että päätä alkoi pian huimata. Hoippuen kulki hän kortteeritaloon, saadakseen siteen haavaan.

Perille tultuaan hän löysi talon autiona. Esi-kunta päällikköineen, naisineen ja tavarakuormineen oli jo aikoja sitten lähtenyt turvallisemmille maille. Joukkojenkin oli käsketty perääntyä uusiin aseisiin, vaikka tätä määräystä ei lähtökii-reessä ollut kukaan etulinjalle toimittanut.

Sidottuaan mitenkuten haavansa lähti Syöperi jälkijoukkojen mukana jalkaisin hoippumaan eteenpäin. Hän oli verenvuodosta niin heikontunut, että tuskin jaksoi raahautua yöpaikkaan.

Aamulla, kun ryhdyttiin matkaa jatkamaan, huomasi hän muutamien toveriensa ryöstävän talossa, jossa he olivat yötä viettäneet. He murtivat piirongit ja kirstut auki ja syytivät sisällyksen lattialle, etsien joukosta mukaan kelpavaa.

Kyllästys mielessään katsoi Syöperi heidän puuhaansa, mutta hän tunsu itsensä liian heikoksi ryhtyäkseen heidän kanssaan kärejömään. Sitä paitsi tiesi hän sen aivan turhaksi.

Parin viikon ajan täytyi Syöperin pysyä erillään sotatoimista. Hän olisi saanut lähteä koto-naankin käymään, mutta hän ei halunnut. Tällä aikaa tapahtui, että heidän päällikkönsä, joka oli levyseppä ammatiltaan, tavattiin metsässä ammuttuna. Siitä nousi esikunnassa suuri kärejän käynti, kun jotkut väittivät sitä omain miesten tekemäksi. Muutamat sakilaispojat olivat nimittäin uhanneet hänelle erään naisasian takia kosta. Nämä puolestaan väittivät tietysti kivenkovaan, että hän oli saanut surmansa lahtarein kuulasta. Asiaan ei saatu mitään selvyyttä ja joukolle hankittiin uusi päällikkö.

Yhä tymeämmäksi tunsu Syöperi mielensä.

— On tämä yhtä mustalaisakkia, — ei hän kerran voinut olla sanomatta muutamalle vanhemmalle toverilleen, jonka kanssa hän uskalsi vapaammin jutella. — Ei ikinä tälle sodalle tule kunnan loppua.

Mutta kotiin hän ei tahtonut vielääkään lähteä. Häntä pidätti siitä jonkunlainen häveliäisyys, ikäänkuin tunne siitä, että lähti kesken päivin työstä.

Oli jälleen peräydytty ”uusiin aseisiin”, kun hän uudelleen ryhtyi vahtipalvelukseen. Siellä sai hän parina päivänä olla tulessa, mutta sitten

peräydyttiin taaskin. Sitä mukaa kuin kevät edistyi, siirtyi punainen rintama etelää kohti.

— Valehtelevat ne, piru viekoon, nuokin! — murahti Syöperi eräänä iltana sille toverilleen, jonka kanssa hänellä oli tapana puhua avonaimemmin, sekä viskasi kädestään "Kansan Lehden". — Ne puhuvat vain meikäläisten voitoista, mutta mitä hiton voittoja nämä tällaiset ovat! Taaksepäinhän tässä on kulettu yhtä mittaa.

— Kyllä sen jo kaikesta näkee, että hullusti meille lopulta käy, — myönsi toveri. — Kaduttaa minua, että tuli ollenkaan sotketuksi itsensä koko juttuun. Jahka tilaisuutta aukenee, niin hiiteen minä nakkaan kiväärini ja lähden kotimökille.

Moniaan päivän kuluttua toveri panikin uhkuksensa täytöntöön ja hävisi teille tietämättömille. Samanlaisia tapauksia alkoi sattua yhä useammin. Esikunnan miehet olivat hädissään, he puhuivat toisinaan hyvällä ja maalailivat kauniin värein edessä olevaa ihanneyhteiskuntaa, toisinaan kiroilivat ja uhkailivat sekä naulasivat julkisille paikoille julistuksia, joissa karkaamiset ampumisen uhalla kiellettiin. Mutta siitä huolimatta jatkui niitä melkein joka päivä. Se oli muuttunut kuin taudiksi, joka haaskasi punaista armeijaa yhtä pahasti kuin valkoisten kuulat. Tampereen menetyksestä ja saksalaisten maahan tulosta liikkui joukkojen keskuudessa mitä moninaisimpia ja suurenneltuja huhuja ja ne olivat omiaan jouduttamaan punaisen armeijan hajomisprosessia.

Syöperi oli yhä joukon mukana, vaikka hän usein itseksensä ihmettelikin, että mikä se häntä siellä oikein pidatti. Mutta tarkkaan ajatellesaan täytyi hänen myöntää, että häntä hävetti muorinsa. Tulla sillä lailla kotiin, aivankuin kesken rupeaman työstä! Tiesihän hän kyllä, ettei muori hänelle ilkkuisi, mutta sittenkin tuntui kotiin paluu niin ilkeältä. Kerran sinne oli kuitenkin lähdeävä, sen hän tunsu, mutta hän tahtoi lähteä avonaisesti eikä karkaamalla.

Muutamana huhtikuuisena lauantaina se sitten täytti hänen mittansa ja hän jätti paikkansa punaisessa armeijassa.

Hän oli nähnyt kurittomuuden, ryöstönhimon ja kaikenlaisen vallattomuuden päivä päivältä kasvavan. Jonkunlaisella tymeämielisellä tyydydellä oli hän syrjästä seurannut tapahtumain kulkua ja tehtävänsä koneellisesti toimittaen vetäytynyt yhä kiinteämmin kuoreensa.

Oli asetettu varustuksiin muutaman suuren rautatieaseman ympärille. Sinne oli kerääntynyt eri suunnilta joukkoja pariin tuhanteen mieheen. Asetonta väkeä oli miltei toinen mokoma. Öisin punotti taivaanranta eri suunnilla, kun ryöstämään hajaantuneet joukkokunnat polttivat taloja. Ja asemalle kertyi yhä suuremmat määrät ryöstettyä tavaraa.

— No on tämä peliä! — mutisi Syöperi ja häntä melkein itketti sulasta harmista.

Kerran tapasi hän muutaman vakavamman ja iäkkäämmän maalaistoverinsa ryöstämässä eräs-

sä torpassa, jonka asukkaat olivat jättäneet autioksi.

— Kehtaatkin! — ei Syöperi voinut olla sanomatta. — Ja vielä tällaisesta paikasta! Näethän sen nyt kaikesta, että tämä on torppa!

— Joo, joo, kyllä tätä ei anna Jumala eikä ihmiset anteeksi, — vastasi toveri itkevällä äänellä, mutta kantoi siitä huolimatta pois ryöstämiään tavaroita.

Ryöstöt, hävittämisen ja tarvelemisen himo oli syöpyntynyt kuin tauti joukkoihin ja harvat säilyivät siitä puhtaina.

Mainittuna lauantaipäivänä sattui Syöperi joustilaana seisoskelemaan aseman luona. Siinä hänen lähellään neuvotteli joukko päälliköitä aseman puolustamisesta, sillä juuri oli saatu tietoja lahtarien lähenemisestä. Naapurikylästä oli jo eilen kuultu tykin jyrinää. Asemarakennuksen katolle oli kiireessä rakennettu ampumalava ja muutamat miehet sijottivat sinne parhaillaan kuularuiskua.

— Tuo sepän tölli tuolla maantien vieressä on ihan ampumalinjalla, — huusi yksi katolla askar-televista miehistä. — Kuularuiskusta ei sille suunnalle ole mitään apua, jos se saa paikoilleen jäädä.

— Minkä henkinen mies se seppä on? — kysyi yksi päälliköistä.

— Liekö tuo seppä itse minkään henkinen, — vastasi katolla oleva mies, — mutta sen pojan sanovat kuuluneen lahtarikaartiin.

— Mitäs siinä sitten muuta on kuin polttaa sen töllin pois tieltä, — sanoi päällikkö.

He neuvottelivat vielä hetkisen keskenään ja sitten kääntyi äskeinen päällikkö Syöperin puoleen.

— Kuulkaas, menkää ja sytyttäkää tuo tölli tuolla maantien vieressä palamaan.

— Niin minäkö? — sanoi Syöperi hitaasti ja otti piipun hampaistaan. — Siitä ei tule mitään, että minä rupeisin köyhän miehen asuntoa polttamaan. Enkä polttaisi rikkaankaan taloa. Ei se meidän asiaamme eteenpäin vie.

— Suu kiinni ja tee niinkuin käsketään! — ärähti päällikkö.

— Pidä itse suusi kiinni! Kyllä minä olen jo tarpeeksi totellut tätä rosvokomentoa, mutta nyt se saa piisata.

Kerta alkuun päästyään tunsi Syöperi suuttumistaan suuttuvansa.

— Tuommoisia päälliköitä, jotka ovat aina olleen ensimmäisiä pakoon pötkimässä. Kyllä sitä kortteeripaikoissa osataan komennella ja herrastella, mutta toiset ne on, jotka rintamalla ovat saaneet työn tehdä. On piru vie tämä ollut tais-telua ihanneyhteiskunnan puolesta: yhtä rosvoamista ja polttamista. Sitä vain kadun, että lähdinkään mokomaan rosvosakkiin. Mutta nyt minun on viimein mittani täysi ja minä lähden kotiin. Tuoss'on kiväärinne!

Syöperi iski kiväärinsä asemasillan kivityk-

seen, niin että perä halkesi, ja lähti enempää puhumatta kävelemään pois.

— Ottakaa kiinni se hullu! Ampukaa sitä pirtua koiville! — kuului päällikköjoukosta huutoja.

Mutta kukaan ei tehnyt liikettäkään lähteäkseen Syöperin perään. Päätään kääntämättä hartiat kumarassa ja pitkät kädet sivulla heiluen kulki tämä eteenpäin laahustavin askelin aivan kuin olisi kyntöpelloilta palannut. Hänen olemuksessaan oli jotakin noli-me-tangere-varotusta ja sen vuoksi ei kukaan totellut päällikköjen käskyä ottaa hänet kiinni.

Vasta kun hän oli ehtinyt etemmäs, pamahti aseman luona muutamia laukauksia. Mutta Syöperi ei ollut niistä millänsäkään, vaan jatkoi päättään kääntämättä matkaansa ja hävisi hetken kulltua metsän suojaan.

— — —

Metsätietä ja polkuja kulkien pääsi Syöperi onnellisesti kotiinsa.

Hän pysähtyi pihalle ja silmäili ympärilleen. Kaikki oli ennallaan. Hän nosti kohdalleen saharat, jotka katoksessa olivat kaatuneet kylelleen ja astui sitten talliin. Ruuna nosti päänsä parren yli ja hörhötti. Hän silitti sen turpaa, taputti lautasille ja heitti heinätukon eteen. Vasta sen tehtyään astui hän sisälle.

Muori istui karsinaloukossa ja kirnusi vanhalta mäntäkirnullaan. Hän ei ollut ulottunut ikkunasta näkemään miehensä pihalla liikkuvan.

— No? — sanoi hän ja kirnu pysähtyi oitis.

Tuohon yhteen pikku sanaan sulkeutui kaikki se hämmästys ja uteliaisuus, jota miehen odottamaton kotiin ilmestyminen hänessä herätti.

— Mitä no? — ärähti Syöperi. — Turuuta vain sitä kirnuasi eläkä tyhjää töllötä. Enhän minä mikä ulkomaan elävä ole.

— Niin mutta... mistä sinä siihen nyt sitte niin äkkiä ilmestyit?

— Mistä? Tietä pitkin vissiinkin.

Syöperi istahti lavitsalle pöydän eteen ja ryhtyi laittamaan piippuaan kuntoon. Muori alkoi jälleen turuuttaa kirnuaan, mutta koko ajan piti hän huolestuneena miestänsä silmällä. Enempää ei hän ruvennut utelemaan, sillä hän näki heti miehensä päältä, ettei siltä saa kunnon vastausta.

“Ei ikinä niillä ole hyvin asiat”, päätteli hän itsekseen. “Mutta enkö minä jo lähtiessä sitä varottanut.”

Kun Syöperi oli polttanut piipun pohjaan, kiintyi hänen huomionsa “Työmies”-lehtiin, joita siistissä nipussa riippui naulassa sivuseinällä. Hän nousi hitaasti, tempasi nipun alas, kääri sen koon ja työnsi padan alle pesään.

— Yhyh! — pääsi silloin muorilta vasten tahtoaan ja sillä tahtoi hän arvatenkin tulkita, että olisit sen saanut jo ennenkin tehdä, niin olisi nuokin reisut jääneet tekemättä.

Sen puheliaammaksi ei tapaus Syöperiä kuitenkaan saanut. Eikä hänen kielensä kannin hellittänyt seuraavinakaan päivinä. Äänetönnä ja jurona liikuskeleli hän kotiaskareissa ja pysähtyi

välistä pitkiin mietteisiin. Naapureista sai muori sen vähän tietoja, minkä hän pahimman uteliaisuutensa tyydykkeeksi tarvitsi. Niinpä sai hän eräänä päivänä kuulla, että sota oli lopussa ja punakaartilaiset olivat miltei kaikkialla joutuneet vangiksi. Silloin alkoi häntä todenteolla huolestuttaa miehensä turvallisuus, mutta mitään ei hän kuitenkaan uskaltanut tälle asiasta puhua, hän kun arvasi jo edeltäpäin, minkälaisen vastauksen saisi.

Eräänä päivänä, parsiessaan miehensä sukkaa karsinaikkunan alla, huomasi hän, että Syöperissä, joka istui tavallisella paikallaan pöytälavitsalla, oli syntymässä joku tärkeä päätös. Jännityksellä odotti hän asian kehitystä ja silmäsi aina väliin salavihkaa miestänsä. Vihdoin tempasi tämä housuntaskustaan piipun hyvin rajulla liikkeellä ja upotti sen tupakkamassiin.

“Nyt se on valmis, annahan olla, kun se helittää sen hampaista”, sanoi muori itsekseen.

Kun Syöperi oli saanut piipun palamaan, veti hän takin päälleen, lähenei ovea ja vasta lukkoon tarttuessaan sanoi selkensä taakse:

— Katsohan ruunan perään.

— Mihinkä sinä sitten?

— Menenpähan kirkolle... esikuntaan.

— Esikuntaan! Luuletko siellä olevan enää teidän esikuntianne. Aikaa kuuluvat olleen jo vankina.

— Jollei ole meidän, niin tottapahan lie muita esikuntia. Sinne tässä nyt vain mennään.

— Mutta etkö sinä hyvä ihminen älyä, että ne vangitsevat sinut, — hätääntyi muori, — ja vielä hyvässä lykyssä ampuvatkin.

— Jos ampuvat, niin ampukoot. Ammuttavana minä olen tässä koko talvenkin ollut.

Hän astui ulos ja painoi oven jälessään kiinni. Hetken kuluttua pisti hän kuitenkin päänsä vielä sisälle ja sanoi:

— Muistakin katsoa ruunan perään!

— Sen ruunansa kanssa se, — pääsi muorilta itkun sekaisella äänellä. — Voi viheliäistä, minkälainen juurikka se on!

Silmiään pyyhkien asettui hän piha-akkunan ääreen ja katsoi miehensä jälkeen, joka hartiat kumarassa, pitkät kädet sivuilla heiluen, kulki laahustavin askelin ja päätään kääntämättä eteenpäin.

Kyösti Vilkuna.

Vapaus.

Sanalla vapaus on lukematon joukko erilaatuisia merkityksiä. Monet suomalaisista ovat aikojen kuluessa käsittäneet vapautta sitenkin, että heillä on vapaus tapella yksinkin kotiensa ja koti-

kontujensa puolesta suuria ja järjestyneitä valloitusjoukkoja vastaan, ja siten vapaudessaan saaneet selkäänsä, tapettu tai ajettu pois kodeistaan, mutta vapaana he vaan ovat tahtoneet olla toisten kansalaisten avusta ja varsinkin omiksi joukoiksi järjestyneisyydestä.

New Yorkin rannassa on vapaudensymboli. Senkin merkitystä käsitetään sitenkin, että se merkitsee vapautta elää miten vaan rumasti ja epäsiivellisesti. Siitäpä syystä näkikin entisinä aikoina usein, kuin väkijuomaliike oli vielä laillista, että mies oli pitänyt vapautenaan juoda itsensä hulluksi, joka ei kyennyt itseänsä auttamaan ja olisi siten useinkin jäänyt tiepuoleen paleltumaan ja kuolemaan, ellei paljon kärsinyt vaimo ja lapset

olisi tuota turmiollisesti vapauttaan käyttänyttä isää kädestäpitäen hakeneet kotia selvenemään.

Nykyään kuin väkijuomaliiike on perustuslakimme mukaan laitonta vaikkakaan ei kokonaan lakannutta, näkee tuollaisia ilmiöitä, kuin kuvamme esittää, perin harvoin ja siltikin me huudamme, siihen kuin on vapaus, että rojua keitetään kaikkialla ja, että sitä juo jokainen niin, että koko maailman luulisi pian pyörivän juovuksissa yhtenä karusellina; mutta naiset ovat kuitenkin vapautuneet juoppojen isien talutuksista ottamatta lukuun perin harvoja tapauksia.

Rojun nauttija, nauttikoon hän rojua enemmän tai vähemmän määrässä, on surkuteltava erehdysten tekijä ja vapautensa väärin käyttä-

jä, mutta kaikissa synneissäänkin, niin vanha kun hän niissä lieneekin, ei hän ole kuitenkaan niin syvästi inhoittava ja halveksuttava kuin on itse rojunkeittäjä, olkoon hän sitten mies tai nainen.

Se tuli, jota he kohentelevat pannujensa alla likaisen myrkyin valmistamiseksi himojensa orjiksi joutuneille, tulee vielä kerran korventamaan hiiliksi heidän rikoksissa vanhentuneet ruumiinsa.

Erilaiset käsitykset vapaudesta, muodostavat erilaisia vapaus joukkoja.

Tämän joukon vapauskäsitteet ja työt kaikuivat ilmojen korkeuksin ihanina sävelinä. Joukko marssii järjestyksellisesti ja pontevasti vapaana ja rohkeana. Rojunkeittäjä hiipii vapaudessaan

salaa pelolla ja epävarmuudella; hän polttaa, myrkyttää ja tappaa sen sijaan, että toiset suojelee, pelastaa ja parantaa.

Vapaus merkitsee vapautta vaan sille, joka elää puhdasta ja raitista elämää. Väkijuomien orjalla ei ole mitään todellista vapautta.

Oikeustalojen pöytäkirjat tietävät kertoa monta surullista tarinaa niistä, jotka ovat luulleet, että vapauteen sisältyy vapaus nauttia myöskin väkijuomia. Lukuisat ovat siis ne kansalaisraukat, jotka nykyäänkin nukkuvat yönsä rautaristikkojen takana käytettyään vapaudessaan vapauttaan väärin. Vapaus merkitsi heille vankeutta vapauden asemasta, surua ilon tilasta ja onnettomuutta onnen osasta. Suokoon suuri luoja, että ihmi-

Marquette County Courthouse. Scene of the Roosevelt-Newett libel suit in which Roosevelt was awarded six cents.

set viimeinkin oppisivat vapaudessaan vapauttaan oikeen käyttämään ja että se ihana päivä saisi pian valeta, jollon ihmisiä sielullisina olentoina ei tarvitsisi teljetä kolkkoihin linnaholveihin kitumaan ja kuihtumaan siitä syystä, että ne eivät osanneet vapauttaan oikeen käyttää ja ymmärtää.

— *Jacob P. Niemi.*

Lapsuuteni ystävälle.

(Hetken tunnelma.)

Tunnetko elämää, suurta, valtavaa elämää? — Huomaatko kuinka se sykkii, kutsuu ja kiehtoo?—

Sen suurin laulu on *vapaus*, sillä vapaus kohottaa lähemmäs elämän valtasuonta, lähemmäs sen suurta, valtavaa sykintää. Sen voimakkain tekijä on *rakkaus*, sillä se saa ihmisen unhoittamaan itsensä.

Annan aatosteni lentää... Astun purteeni, edessäni on elämän meri, suuri, valtava, ihmeellinen. Kuulen sen soiton, sen kutsuvan, kiehtovan laulun, jota aallot kaukaisia salakareja vasten loiskien laulavat ja jota vaahtoavat mainingit tyrskyen säestävät...

Näen elämän loiston. Ylinnä hehkuu rakkauksen veripunainen liekki, sen alta kuultaa vapauden kultainen kajo yhtyen purppuran kanssa kullankarvaiseen loistoon. — Tämä on elämän kaunein, loistavin väri. Tuhannet tahtoisivat sen saavuttaa, mutta sortuvat.. erehtyvät kuuntelemaan salakareilta kuuluvaa kummallista, kiehtovaa soittoa ja — vaipuvat syvyyteen.

Suuri, voimakas elämä kuohuu ympärilläni. Keskelle sen kiivainta sykintää purteni vinhaa vauhtia kiittää... Kohta en näe muuta kuin ki- maltelevia kuohuja, kohta en kuule muuta kuin

vaahtoavien tyrkyjen kohinaa. Unohdan kaiken tuota valtavaa pauhua kuunnellessani.

Niin kauvan kuin taivaalla kullanhohtoinen loimu leimuaa ja valaa alas kuohuihin hehkuvaa loistoa, niin kauvan on purressa keinuva ihminen onnellinen, vapaa ja vapaana ollen on elämä ihanaa! Vain vapaat voivat nähdä sen hehkuvan loimun ja kuulla sen kiehtovan laulun...

Sellainen on se suuri, valtava elämän meri..

Tunnetko elämän virtaa, joka kuohuen syöksyy eteenpäin kalliorotkojen, kukkivien nurmien, viljapeltojen ja viileiden lehtojen halki? — Tiedän, että tunnet, sillä sen rannoilla olet ihanimmat hetkesi viettänyt. Olet nähnyt sen peilikirkkaana päilyvän pinnan, sen lähteen, viattoman lapsuuden kirkkaan kuvastimen, josta niin usein ilta-auringon kultaamaa kuvaasi katselit lemmikkien nyökytellessä sinulle päätään ja pohjolan satakielen ylistäessä ihanan kotimaamme kaunista, katoavaa kevättä. — Kaiken tuon ihanuuden olet tuntenut sielussasi ja vielä paljon enemmänkin. Olet tuntenut kaiken, mikä on sinulle rakasta, hiipivän lähelle itseäsi, — soimaan sielussasi väräjävin sävelin. — Sieluusi painui kuva, joka kaikista kuvista on kaunein, ja sydämeesi kätkeytyi tuo kaikista sävelistä ihanin sävel... Se on rakkaus, *rakkaus kaikkea hyvää ja kaunista kohtaan.*

—i—u.

Kullan haussa.

“Hyvästi Voitto!”

“Hyvästi Elsa!”

“Muista joskus!”

“Tarpeeton on varoituksesi, sillä en milloinkaan minä voisi unohtaa kotiani, kotimaatani, ja pientä, rakasta tyttöäni.”

“Mutta tuletkohan aivan varmasti viiden vuoden kuluttua takaisin?”

“Aivan varmasti, jos terveenä saan olla, mutta, Elsa, lupaa nyt minulle, että löydän sinut samallaisten silloin vielä”.

“Tiestysti lupaan pysyä samallaisena, ellen juuri kasva pitemmäksi. Olenhan vasta kuudentoista vuotias.”

“Sinä veitikka! Kasvaa sinä kyllä saat, kasvaa ja kaunistua, mutta ainoastaan minulle, — ymmärrätkö?”

“Vai en ole mielestäsi kylliksi kaunis”. Elsa nyrpisti nenäänsä ja koetti näyttää loukkaantuneelta, mutta vallaton hymy, joka levisi kasvoille, teki sen mahdottomaksi.

Voitto katseli häntä totisena.

“Kaunis sinä olet ja iloinen, toivoisinpa sinun olevan nyt vähemmän iloisen. Elsa, eikö sinulla ole yhtään ikävä? Ajatteles, että huomenna minä

jo kiikun Pohjanmeren aalloilla. Nyt näemme toisemme viimeisen kerran.”

“Ei toki viimeistä, viiden vuoden kuluttua tulet sinä takaisin ja silloin on sinulla kultaa taskut täynnä. Eikö totta, Amerikassa tulee ihmisistä hyvin rikkaita?”

“Tulee kyllä. En minä sentään tiedä, jos kaidista tulee, mutta ainakin minusta tulee ja sitte, kun olen hyvin rikas, tullen minä tänne Suomeen ja ostan suuren talon, haen siihen taloon emännän, — arvaa kenenkä?”

“En sano, jos arvaankin.”

“Korpiniemen Elsanpa tietysti. Tulethan sinä, Elsa?”

Elsan oli vallannut äkkiä surumielisyys ja melkein itkien kuiskasi:

“Tiestysti minä tulen, — kunpa sinä vaan tulisit takaisin.”

“Elä epäile, Elsa, minä tulen.” Elsa tarttui Voiton käsiin ja hiljaa kuiskasi: “hyvästi!” Ennenkuin Voitto ennätti mitään sanoa juoksi Elsa pois.

“Voi hyvin, Elsa!” huusi Voitto hänen jälkeensä ja läksi hänkin sydän kaipausta täynnä kotiinsa.

Hän tunsu, että Elsan viimeisessä sanassa oli kiitosta menneestä, hämää pelkoa tulevasta ja suuremmaksi osaksi kaipausta ja jälleennäkemisen toivoa. Kauan kaikui Voiton korvissa tuo arka, värisevä kuiskaus. Ei edes laivan tärinäkään ja laivalla oleva melu voinut sitä ääntä vaintaa.

Ja vielä vuosia tämän jälkeen, kun Voitto oli jo täysin perehtynyt suuren maailman hälinään ja hän sen huvien pyörteissä keinui, kaikui kuin hiljaisena varoituksena sydämessä tuo rukoileva: "hyvästi". Ja samalla Voitosta tuntui kuin näkisi hän edessään pienen, hennon Elsan. Sellaisina hetkinä tunsikin hän piston sydämessään. "Niitä hullutuksia tuli puhuttua", ajatteli Voitto koettaen unohtaa. Hän tahtoi elää, nauttia elämästä niin kauan, kun on nuori ja siksipä hän itselleen vakuutti: "lapsen lupauksia, mikä on seitsemäntoistavuotias muu kuin lapsi ja Elsa on jo tietysti aikoja sitten unohtanut minut ja kenties mennyt naimisiin..."

Mutta Elsa ei ollut unohtanut. Lapsuuden ystävän kuva oli syvälle juurtunut hänen sydämeensä. Rakastava sydän oli luottanut ja odottanut, vaikka huhut tiesivät kertoa, että Voitto eli hyvin huonosti siellä kaukana vieraalla maalla. "Se ei ole totta", sanoi Elsa aina, kun Voitosta jotain pahaa sanottiin. Voiton tähden hylkäsi Korpinemen ihana Elsa kaikki toiset kosijat. "Kerran tulee Voitto, hänen täytyy tulla", ajatteli Elsa.

Ja Voitto tulikin. Kymmenen vuotta hän viipyi poissa, mutta hän tuli sentään. Oi, miten Elsan sydän sykki kiivaasti ja posket hohtivat, kun hän astui Voittoon vastaan. Mutta vielä hiljemmin kuin hän oli sanonut jäähyväisensä kuiskasi hän nyt: "tervetuloa!" Oliko tuo komea, mutta ränstynyt; nuori, mutta liian aikaisin vanhentunut mies nyt todellakin Voitto, se Voitto, jolle hän oli

kerran lupauksensa antanut? Ei ollut. Hymy huulilla ei ollut sama, rehellisyyttä ilmaiseva katse oli silmistä poissa. Levottomina vilkuilivat ne nyt ympäriinsä ikäänkuin etsien mistä paeta Elsan kysyviä, vakaita katseita.

Tällä hetkellä Elsa ymmärsi, että Voitto oli häneltä iäksi mennyttä ja hiljaa hän alkoi:

"Sinä et juuri kirjoittanut?"

"Ei tullut, aika meni niin, oli niin kiirettä... toverit... seura..."

"Sinulla oli paljon tovereita?"

"Olihan niitä."

"Tahdotko kertoa millaisia toverisi olivat?"

Voitto naurahti, mutta ei vastannut.

"Etkö tahdo kertoa yhdestä, hänestä, josta ensin pidit?"

"Kyllä, hän oli muuan iloinen veitikka, aina valmis tulemaan mukaan, aina ensimmäinen keksimään jotain hauskaa. Ei säästetty rahoja, eikä nukuttu öitä siihen aikaan, kun hän eli, mutta sitte hän kuoli. Ne julmurit tappoivat hänet". Voitto puristi kätensä nyrkkiin ja hänen kasvosensa vääntyivät vihasta.

"Tappoivat?" kysyi Elsa kauhistuneena.

"Niin, — ne kurjat!" Samassa hillitsi Voitto itsensä ja tyyntyneenä virkkoi "sinä et ymmärrä siitä mitään, sinä et ymmärrä minkälainen laki ja oikeus meillä on siellä lännen kultakaivoksilla. Siellä kostetaan oikein tuntuvasti, kun joku käy sietämättömäksi." Voiton käsi puristautui uudelleen nyrkkiin, kun hän jatkoi: "nyt on mi-

nun vuoroni kosta. Olisin raukka, jos antaisin ystävänä murhaajan päästä rankaisematta, — niin juuri, raukka minä olisin.”

Viha leimahteli Voiton silmissä ja kuin turvaa hapuillen siirtyi Elsa hänestä loitomaksi.

“Voitto, vieläkö nytkin aijot sinne ja oikein kostamaan?”

Elsan ääni värähteli surullisesti.

“Eikö siinä syytä kylliksi!” huudahti Voitto ja jatkoi: “luuletko sinä, että jäisin tänne viheliäiseen Suomeen työtä tekemään nälkäpalkoilla? En päivääkään tee täällä työtä enää eläissäni. . .”

“Etkö sitte yhtään muista mitä puhuimme lähtiessäsi”, keskeytti Elsa kainosti.

“Muistan kyllä ja siitähän tahtoisinkin puhua. Sinä et ole mennyt naimisiin?”

“En, minä olen odottanut lapsuuteni lemmittyä, mutta nyt minä tiedän, että hän ei milloinkaan tule.”

“Olen siis mielestäsi kovin muuttunut.”

“Kyllä. Niin, kyllä sinä olet muuttunut”, sanoi Elsa ajatuksissaan ja katsoa tuijotti armahtamatta Voittoa, jota Elsan katse näytti vaivaavan.

“Sanoivat, että sinä juopottelet siellä hirveästi, mutta sitä en minä uskonut”, jatkoi Elsa.

Voitto hymähti.

“Kuule Elsa. Sinä et oikeastaan kykene tuomitsemaan tällaisia asioita, sillä sinä et koskaan voi käsittää elämää siellä, niin toisenlaista se on kuin tämä täällä, mutta, jos sinä rakastat minua niin lähde kanssani, mennään yhdessä ja voi ol-

la mahdollista, että voin jättää vähemmälle. Perheellisellä miehellä on aina huolensa, niin ei jouda niin paljon hurjastelemaan.”

“Minä kiitän, mutta en lähde. Olen itserakas. Minä en anna elämäni juopolle, vaikka se onkin rakastettuni jäännös, joka sitä vaatii.” Elsan ääni oli kylmä ja pilkallinen.

“Sinä ivaat, Elsa, ja kuitenkin en minä ole niitä kaikkein hurjimpia. Minulla on rahaa, voisimpa elää vaikka ikäni Suomessa.” Voitto löi kätensä taskun kohdalle ja siellä helähti jokin. “Ei yksi noin pane”, nauroi hän.

“Ei suinkaan sillä vain taloja osteta, joka taskussa noin irrallaan pidetään?” sanoi Elsa.

“Eikö osteta? Tahdotko nähdä, ainakin on se kultaa, puhdasta kultaa”, ja Voitto kopeloi taskustaan kätensä täyteen kirkkaita kultarahoja.

“Minkätähden pidät rahasi noin huonosti, pian ne taskusta katoavat?”

Voitto nauroi. Hän luuli, että rahat olivat heittäneet Elsassä mielenkiintoa häntä ja sitä maata kohtaan, josta ne olivat tuodut, mutta siinä Voitto erehtyi.

Elsan ajatukset kulkivat aivan eri latuja. Hän tunsu, että se oli Voitto, eikä kuitenkaan ollut. Sydäntä alkoi niin kummasti kirveltää. Näinkö elämä palkitsi hänen uskollisuutensa?

Rajuun nyyhkytykseen kätkei Elsa nyt ne tuhannet eri vihvahdukset, jotka hänen mielessään liikkivat, mutta kaiken sekamelskan keskellä py-

syi yksi ajatus selvänä, se ajatus, että Voittoa ei ollut enää.

Voitto näki Elsan suuren tuskan, mutta ei voinut sanoa lohduttavaa sanaa. Hänen tunteensa olivat niin turtuneet, että hän ei mitenkään voinut seurata Elsaa syvien tuskien lähteille, jotka polttavat, mutta samalla puhdistavat.

Ei hän voinut katsellakaan Elsan tuskaa. Teeskenneltyyn haukotteluun peitti hän hämillä olonsa ja sanoi: "mieti nyt, Elsa, lähdetkö kanssani, tulenpahan sitte kysymään."

"Ei minun tarvitse miettiä, eikä sinun tarvitse tulla. Vieras olet sinä minulle." Elsa oli lakanut itkemästä ja seiso nyt suorana ja päättäväisenä Voiton edessä. Äskeinen mielenliikutus oli kadonnut hänen kasvoiltaan, kun hän ojensi Voitolle kätensä lyhyesti kuiskaten: hyvästi!"

Nyt oli tuohon sanaan sekoittunut katkeruutta ja jälleennäkemisen toivo oli siitä kokonaan kadonnut.

"Hyvästi!" vastasi Voitto kolkosti. Ehkä hän tällä hetkellä, Elsan siinä seisoessa kauniina ja elinvoimaisena, tunsikin hinnan Amerika oli vaatinut häneltä kullastaan.

Mieli synkeänä lähti Voitto, mutta taskussa ki-lahteli kulta...

Impi I.

Kello ja ihminen.

Sinulle uskollinen monivuotinen toverini ja ystäväni, pieni "herätyskello", omistan nämät muuttamat rivit.

Kun sieltä pienestä, rakkaasta kotimaasta näille rannoille asetuin noin parikymmentä vuotta sitten; oli ensimmäisten tarpeellisten kapineiden joukossa ostettava kello, sellainen, joka herättäisi nuoren emännän päivän tehtäviin ja joka nuoren isännän kiirehtisi junaan tuon tuostakin virkatehtäviä toisille paikkakunnille suorittamaan. Kun hän, tuo ystävä, lähti, piti tunnit, melkein pä sormin kellosta laskea; ja kyllä siihen kelloon silmä toisenkin kerran osui, kunnes tuo kaivattu mies, toveri, taas kotiin saapui...

Kun sitten kodin nuori emäntä vakavasti sairastui, miten usein pitikään tuohon tuttuun kelloon vilkaista ja kun kaikki oli onnellisesti ohi, hymyili tuo nuori äiti ja samaa näytti kellokin tekevän...

Mutta sitten eräänä kylmänä joulukuun yönä, kun tähdet taivaalla kirkkaina kimmeltivät ja tuo tuttu kello osoitti puolta yötä, tuntui, että sekin lopetti käyntinsä, sillä silloin jäähtyi sydän sykkimästä ystävältä, nuorelta, toivorikkaalta per-

heen isältä. Ja miten surullisesti tuo uskollinen ajannäyttävä herätyskellokin hengitti. Niin, tuossa kylmänä, hengettömänä uinui ijäisyysuntaan mies, joka aina oli valmis nuoruuden innolla ja rakkaudella palvelemaan lähimmäisiään...

Vuodet vierivät... Tuo uskollinen ystävä, toveri, kello se kulki monenlaisissa vaiheissa, aina rehellisesti muistuttaen, että aika kiittää eteenkäsin ja että elämä toisinaan on hyvinkin lyhyt ja tulisi se sen vuoksi hyödyllisesti ja järkevästi käyttää niin tämän, kuin tulevan ijäisyyselämänkin varalta...

Eräänä joulukuun pakkaspäivänä taasen tuo vanha, koeteltu ystävä, kello katsoi niin surullisesti ja ikäänkuin kuiskasi: "Minulla on surullinen velvollisuus kertoa, että tällä hetkellä on yksi meidän rakkaasta ystävyysliitostamme, vahingon, tapaturman kautta ummistanut silmänsä; äidin tulevaisuuden unelma kylmänä lepää. Ja kellonkin sydän sykki niin surunvoittoisesti, sillä nyt olivat asiat toisin, kuin silloin 16 vuotta sitten kuin tuon saman ystävän syntymästä niin hymyiltiin..."

Niin, siinä hän lepäsi tuo vastainen aatos kodin seinien sisällä ja miten usein taasen piti tuota tuttua ystävää, kelloa katsoa, melkein piti sormin tunnit laskea, miten monta tuntia vielä tuo rakas vainaja saisi kotona olla, ja sitte seuraisi tuo raskas ero... Kellokin, tuo monissa iloissa ja suruissa ollut toveri, hengitti raskaasti, sillä

olihan jo *toinen* toveri tuosta ystävyysliitosta mullan alle viety...

Kauan talossa ollut vanha herätyskello on kuin uskollinen palvelija, perheenjäsen. Miten usein ovatkaan silmäni sinuun osuneet tämän 19 vuoden aikana; miten usein sinä olet uskollisesti herättänyt, milloin minnekin matkoille ja miten usein olet kiirehtinyt yhteisiin harrastuksiin osaa ottamaan. Kiitos uskollisuudestasi ja täsmällisyydestäsi pieni kello, toveri; jospa edelleenkin joku toinen uusi kello voisi olla yhtä vilpitön kuin sinä; olisin erittäin onnellinen...

Eräänä syyskuun iltana, ikäväkseni huomasin, että sinunkin sydämesi vanha ystävä "kello" oli laannut sykkimästä. Siinä sinä olet hengettömänä, olet kuollut; et käy, et lähde enää liikkeelle vaikka kuinka pudistelisin ja puristelisin. En pidä sitä ihmeenäkään, että lopuksikin uuvuit; sillä kyllä sinä olet uskollisesti ja väsymättä tehtäväsi suorittanutkin pieni, halpa, rakas kello. Sinusta olisi paljon oppimista; sinä saarnaat, että tulisi tehdä työtä ja toimia säännöllisesti kuten kello, niin kauan kuin päivä on; kun yö tulee, ei kenkään voi mitään tehdä.

Tämä muistuttakoon meitä raittiusväkeäkin, että ei ole aikaa uinailuun; aika kiittää, eikä työ ole likimainkaan valmista. Uurastakaamme toimella ja innolla, taukoamatta niinkauan, kuin sydän povessamme vielä lämpimänä sykkii...

Niin, siinä sinä nyt vuorollasi sydän kylmänä uinut paljon nähnyt ja kokenut vanha kello.

Kuinka minä sinua rakastan; olemmehan koke-
neet niin monia yhteisiä iloja, jos surujakin; en
raski sinua romuläjään viedä, pidän sinut muis-
tojen joukossa, ainakin siksi, kunnes oma sydäme-
nikin lakaa sykkimästä.

Roosa Vuoti.

Aamun tyttö.

Lunta oli satanut lähes jalan paksuudelta ja se
kaikki oli pudonnut yhtenä ainoana yönä. Jospa
se olisikin jäänyt siihen maan pinnalle tasaisesti,
niin ei se olisi niinkään suurta haittaa tehnyt,
mutta kova tuuli kun seurasi lumisadetta, vyöryt-
täen lumen suuriin kinoksiin siten, että sitä oli
muutamin paikoin oikein korkeina vuorina, niin
se se oli, joka teki liikkumisen melkein mahdot-
tomaksi.

Ei näkynyt montakaan työhön menijää lumisa-
teen jälkeisenä aamuna sen tehdaskaupungin ka-
duilla, jota tämä kertomus koskee. Oli silti joi-
takin uskalikkoja, jotka oikein uhallä olivat läh-
teneet aamuvahaisella työpaikkojaan kohti, naut-
tiakseen samalla oikeasta talvi-ilmasta, ja olipa
joidenkin oikein pakostakin lähteä, sillä tärkeä
toimensa työpaikoillaan sitä vaati.

Yksi sellainen oli Henry-niminen nuorimies.
Hän puki paksun nutun ylleen, veti lakin tiukasti
korvilleen, pisti kätensä kintaisiin ja lähti pols-
kaamaan kohden työpaikkaansa.

Ei ollut paikkapaikoin puhettakaan että olisi
päässyt kulkemaan tavallisia teitä myöten, vaan
täytyi kierrellä, mikäli mahdollista, sellaisten
paikkain kautta missä lunta oli vähemmän. Ja
sattuipa että kun Henry oli sivuuttanut erään,

melkein lumesta puhtaana olevan rakennuksen sivustan ja oli juuri nousemassa rakennuksen etupuolella olevan lumivuoren päälle, jolla kohdalla tavallinen kulkuväylä piti olla, tuli puolipimeässä ihmisolento vastaansa juuri kuin lentäen, ja yritäessään sivuuttaa Henryä, vastaantulija horjahi ja kaatui suoraan Henryn syliin. Henry säikähtäneenä näin äkkinäistä tapausta vaistomaisesti levitti kätensä ja menetti tasapainonsa, ja ennen kuin hän täydelleen käsitti mitä oli tapahtunut, huomasi hän makaavansa nietoksen kupeella, paksuun turkkiin puettu tyttö sylissänsä.

“Ettehän vaan loukkaantunut?” kysyi tyttö nousten ylös.

“Ei, kiitoksia vaan kysymästä!” vastasi Henry naurahtaen, nousten hänkin ylös. “Mutta saanko luvan kysyä mitkä laitteet teillä on jaloissanne, joilla tulitte kuin lentäen?”

“Nämä ovat sellaiset laitteet joilla tällaisella kelillä pääsee kulkemaan — kun ei vaan satu es-tettä tielle”, sanoi tyttö ja katsoa vilautti siinä aamuhämärässä niin mukavasti Henryä silmiin. Sitten hän oikaisi suksensa ja hiihteli menemään.

“Kukahan se tyttö mahtoi olla?” kyseli Henry koko sen päivän itseltään. Hän kyllä arveli että se oli yksi tehtaan tytöistä ja että se oli luultavasti tullut vastaansa jo monena muunakin aamuna, vaikkakaan ei tämän aamuisenlaisella seurauksella. Henry vaan hyvin vähän välitti tytöistä, ja hyvin harvoin hän tuli edes tyttöjen päälle kat-sahtaneeksikaan, mutta tämä aamullinen kohta-

oli tehnyt hänessä muutoksen. Hän tunsu suuresti kiintyneensä tyttöön, jota hän onnellisen sattuman kautta oli pitänyt parin sekunnin ajan sylissänsä...

Seuraavana aamuna, jolloin käytävät olivat jo osiksi lumesta puhdistetut ja jolloin taasen oli tavallinen ihmisten vilinä työhönmenon ajalla, katsoi Henry jokaista vastaansa tulevaa tyttöä tunteakseen niistä sen, joka edellisenä aamuna oli syliinsä lentänyt. Mutta kun hänellä ei ollut työstään mitään erikoista tuntomerkkiä, ja kun tyttöjä tuli vastaan suurissa laumoissa, oli hänelle mahdotointa tuntea niistä eilis-aamuista koh-talotoveriaan. Ainoa tuntomerkki, mikä hänellä työstään oli, oli silmäin välähdys, joka oli hänen aamuhämärässä heitetty.

Niin kului monta viikkoa ilman tuloksetta. Mutta tulipa kevät, päivät pitenevät, aamut valkenivat. Silloin Henry päätti, hinnalla millä hyvänsä, saada selville kuka oli se tyttö joka häntä vastaan paiskattiin varhaisena talvi-aamuna. Mutta vaikeaa se nytkin oli, sillä vastaantulevia tyttöjä oli siksi paljon ettei niitä kaikkea mitenkään kerinnyt paremmin tarkastamaan. Vaikka Henryn tapoihin ei kuulunutkaan vastaantulevien tyttöjen silmiin vahtaaminen, niin nyt hän oli ottanut sen tilapäisesti tavakseen. Jotkut vastaan-tulevista tytöistä antoivat silmänsä aivan liiankin helposti komean nuoren miehen tarkastettavaksi, mikäli ohimennessä voi vilkaista. Mutta toiset, ujommat, menivät ohitse katse alas luotu-

na. — Muutamat taasen menivät ohitse oikein uhalla minnekään katsomatta, kasvot kovina kuin marmoripatsailla.

Eräänä aamuna pani Henry merkille, että eräs tyttö tutunomaisesti hieman hymyili ja vilautti silmiään aivan samoin kuin sekin tyttö, jota hän oli monta viikkoa ajatuksissaan kantanut. Seuraavana aamuna uudistui sama temppu, ja vielä sitäkin seuraavana aamuna ja niin yhä eteenpäin.

Henry oli päässyt asiastaan varmuuteen, eikä hän enää muita vastaantulevia tyttöjä tarkastanut, vaikka hyvin huomasi, että monet tytöt koettivat antaa sellaiseen aiheetta. Hänellä oli nyt hänen oma vissi tyttänsä, jonka silmiin hän halusi joka aamu katsahtaa ja jota hän sitte työssä ollessaan ajatteli, ikävöiden odottaen seuraavan aamun kohtausta.

Hän oli myöskin tehnyt sen havainnon, että tyttö hymyillessään hieman punastui, ja että tuo punastuminen eneni aamu aamulta.

Mutta sitten saatiin että Henry ei tavanut tyttöään viikonpäiviin ja hän oli sen johdosta melkolailla ikävissään. Hän lähti jo koetteeksi eräänä aamuna tavallista varemmin ja sitten taasen toisena aamuna tavallista myöhemmin, mutta kummastakaan kokeesta ei ollut apua. Iltasin ei Henry työstä palaavia tyttöjä tavannut, sillä hän teki niihin aikoihin tunnin verran ylityötä.

Sitten taasen muutamana aamuna, kun Henry oli jo melkein toivoton tyttänsä näkemisestä, tuli tyttö, tuli näkyviin sieltä tutusta kadun kään-

teestä hohtavana kuin aamurusko. Kaukaa Henry jo omansa tunsi, ja näyttipä siltä, että työlläkin oli kaukaa tuntemisen hyvä ominaisuus. Tyttö punastui hiukan enemmän kuin ennen ja, ikänkuin vahingossa, teki pienen, hyvin pienen kumarruksen, mutta kumminkin niin, että vastaan-tulijan tarkka silmä voi sen huomata. Henryn käsi kohosi hatunreunaa kohti, mutta tyttö ei voinut nähdä kohosiko hattu.

Sitä seuraavana aamuna kumarsi tyttö pikkuisen syvempään, punastui ja sanoi heikosti kuuluvan huomen tervehdyksen. Henry vastasi arasti tervehdykseen, kumarsi ja kohotti hattuaan.

Henry ei tavannut koskaan muulloin tyttöään kuin aamuilla työhön mennessään, ja hän antoi-kin työlleen nimen: Aamun tyttö.

Tämmöistä menoa kesti sivu puolikesän, sillä eroituksella vaan, että lopulta olivat tervehdykset vapaampia. Olipa aivan kuin jos he olisivat olleet vanhoja tuttavii, ja sitä he olivatkin, ainakin se heistä siltä tuntui. Että he molemmat tunsivat samaa, sen he lukivat toistensa silmistä.

Sitten eräänä aamuna, kun kesä oli jo syyspuolelle kallistumassa, pysähtyi Henry tyttöä vastaan tullessaan. Tyttö myöskin pysähtyi kuin käsketty, ja heidän astuessaan vähän syrjään ohikulkijain tieltä, kysyi Henry:

“Tehän käytte kutomossa työssä?”

“Aivan niin”, oli lyhyt vastaus.

“Ettekö haluaisi muuttaa?” oli seuraava kysymys.

“En tiedä — en ole sitä ajatellut”.

“Mutta minä olen ajatellut”.

“Ajatellut — mitä?”

“Kysyäkseni teiltä ettekö haluaisi muuttaa.”

“Muuttaa, minne?”

“Tuohon keltaiseen taloon, jonka näette tuossa melkein vastapäätä.”

Tyttö loi katseensa kadun toisella puolella olevaan pienoiseen, keltaiseksi maalattuun taloon. Sitte hän katsoi kysyvästi Henryä suoraan silmiin.

“Niin — ja jos ette pidä tuosta keltaisesta talosta niin mitä ajattelette tuosta harmaasta tuos-
sa kadun kulmassa?”

Tyttö katsoi yhä kysyvämmin.

“Olen aikonut ostaa niistä jomman kumman, ne molemmat ovat myytävänä — ja jos niin että ostan, niin sitten tarvitsen emännän talon valtiattareksi, ja siksi vaivaan nyt teitä kysymyksilläni”.

Henryn selitystä seurasi tytön hillitsemätön naurun helähdys. Henry käänsi katseensa pois-päin.

“Älkää loukkaantuko että naurahdin”, sanoi tyttö pehmeästi, mutta selityksenne tuntui niin odottamattoman hullunkuriselta.”

“En voi auttaa sitä, että olen kaikissa tärkeissä asioissa suoran puhuja”, sanoi Henry totisena.

“Ihanko sitte totta tarkoitatte?”

“Täyttä totta. Uudistan vielä saman kysymyk-

sen vähän selvemmin: Tahdotteko ruveta vaimokseni?”

“Kiitos kysymyksestänne, annan vastaukseni jonakin toisena aamuna.”

Tyttö loi Henryyn hellän silmäyksen ja läksi puolta juoksua kutomoa kohden.

Seuraavana aamuna pysähtyi sama pari samalla paikalla.

“Oletteko poikamies, raitis ja hyvän tapainen?” kysyi tyttö.

“Kyllä!” oli lyhyt mutta selvä vastaus.

“Entäs te. Oletteko siisti ja muuten hyvä tyttö?”

“Aivan!” vastattiin varmallalla äänellä.

“Joko vastauksenne on valmiina?” kysyi Henry arasti.

“Huomen aamulla”, sanoi tyttö, vilautti silmiään ja meni.

Kun he sitten huomen aamulla tapasivat toisensa, puhkesi tyttö puhumaan: “Jos tuon harmaan talon ostatte niin tulen vaimoksenne. Se on ehkä hiukan kalliimpi, se kun on kadun kulmassa, mutta minä olen katsellut: — siinä on suurempi pihamaa, parempi kellari, tilavammat huoneet ja kaksi lasten kamaria —”.

Tyttö huomasi innostuksissaan lasketelleensa tuhmuuksia ja oli melko lailla häpeissään.

“Kuulostaapa siltä että kauppoihin sovitaan”, sanoi Henry nauraen.

“Jos niin että harmaan talon ostaminen tuottaa teille hankaluutta, se kun on kalliimpi hintai-

nen”, sanoi tyttö ujosti, “niin minä voin tarjota parin tuhannen säästöni avustukseksi”.

“Kiitos tarjouksestanne!” sanoi Henry. “Minä luulen että minulla on kylliksi huoneen ostamiseen, mutta en tiedä josko rahani riittävät niiden kaikkien kamarien sisustamiseen, mutta siitä puhumme tuonnempana.”

“Niin, niin!” nauroi tyttö punastellen.

“Siis tämän puheen päälle minä käyn huomena ostamassa talon!” sanoi Henry.

“Tuon harmaan!” huomautti tyttö.

“Niin aivan, harmaan!”

Lyötiin kättä kaupan päälle. Tyttö vilautti silmiään, sanoi hyvästi ja meni suorittamaan viimeistä päivätyötään kutomossa.

Viikko sen jälkeen kävi nuori pari vihillä, tekivät pienen huviretken, jonka jälkeen muuttivat asumaan harmaaseen taloon.

Eräs kulkukauppias, joka asian alkuperäisesti kertoi, sanoi että harmaassa talossa eletään hyvin onnellista elämää, ja että kun hän viimeksi kävi talossa, huomasi hän autotallin seinustalla emännän vanhat suomalaiset sukset.

“Entäs lasten kamarit?” kysyi eräs kertomuksen kuulijoista.

“Molemmat näyttivät olevan tarpeeseen”, vastasi kulkukauppias.

J. Lauttamus.

Kielikoulussa.

Tämä on ehkä tuttua kaikille Suomesta tänne tulleille, mutta tahdon kuitenkin kertoa lukijoille, mitä sain osaltani kokea “vanhanmaan miehenä”.

Yhtä ja toista sattui matkalla heti alunpitäen, mutta jätän ne kertomatta ja alan siitä kun pääsin täällä maihin.

Merellä oltiin vähän pahalla tuulella, kun saimme kärsiä useamman päivän pahasta myrskystä. Toiset, jotka olivat jo ennen olleet täällä, lohduttelivat sillä, että kun päästään maihin niin saamme hyvää amerikalaista “beeria” ja sitä me ensikertalaiset jäimme vesissä suin odottamaan.

Kun olin päässyt läpi tutkinnoista Ellis-saarella, veivät jonkinlaiseen odotushuoneeseen. Siellä myymäpöydällä oli suuri lasi, jossa oli jotakin keltaista ainetta. Sitä näyttivät käyttävän toiset ahneesti hyväkseen, niin ajattelin että tuo se nyt on sitä hyvää amerikalaista “beeria”. Otin lasin ja se maistui erinomaiselta ja maksoi vaan niin vähän, että kun annoin pienimmän valkoisen rahan, niin sain siitä toisen ja suuremman takaisin. Huomatessani kuinka edullista kauppaa tein kaikin puolin, join ainakin kymmenkunta lasillista tuota “beeria”. Jälkeenpäin on selvinnyt että se olikin orensimehua ja nuo suuremmat valkoiset rahat nikkeliä.

Seuraava pahempi "erehdys" sattui Bostonissa. Siellä minua ohjaava siirtolais-asiamies jätti minut istumaan kahden italialaisen naisen viereen ja meni itse luultavasti matkalippua minulle hankkimaan. Italialaisia kulettava asiamies eli -nainen katsoi heidän osotteensa, mutta ei minun. Otti vain käsipuolesta kiinni. Minä, joka olin jo vanhassa maassa tottumuksen kautta hartantunut sillä tavalla naisten kanssa kulkemaan, en pannut vastaan ja niin mentiin. Mutta sitä kesti vain hetken, sillä hän pisti minun noitten italialaisten naisten kanssa samaan vaunuun ja jäi itse pois. Nuo italialaiset olivat hyvästi niinkuin sanotaan epäonnistuneet, mitä tulee näkyvään kauneuteen. Ostettuani piletin oli se jotenkin jalan pituinen ja aseman nimiä täynnä, mutta ei sennimistä mihin minun piti mennä. Epäilin pahaa ja jäin pois ensi pysäyksellä. Siellä sain odotella takaisin päin tulevaa junaä ja siinä tein sen päätöksen, että enää en tartu naisten koukkuun, vaikkapa olisivat kuinka hyvän näköisiä. Takaisin kumminkin pääsin ja samalla tein päätöksen, että kuljen tästä alkain itse. Istuin ilmoitustaulun viereen, jossa näin saman nimen mikä oli osotteessani. Kun sille raiteelle tuli juna, menin siihen ja saatuani piletin, oli se haluamani nimikin siellä. Nyt vain oli kova työ pitää mielessä että kuinka mones pysäys se on. Kyllähän se junailia huusi aina asemien nimet, mutta minusta tunnusti että hän ei osaa lukea, nimet kun oli aivan toisin kirjoitettu. Niinpä

jäin pois kun juna oli pysähtynyt seuraavan keran edellisen nimen jälkeen, mutta miesvoimalla panivat taasen takaisin junaan. Luullakseni siinä otettiin vain vettä veturiin.

Vihdoin tuli paikka, johon minun piti jäädä. En kuitenkaan lähtenyt pois vaunusta ennenkuin taluttivat. Vihdoinkin olin kaupungissa minne oli matkani päämäärä. Siellä töllistelin jonkun aikaa ja jo siitä mennä vilahti ohi joku aivan kuin rautatievaunu, jossa oli samanlainen nimi kuin osotteessanikin. Mitäs muuta kuin alkaa seurata sitä. Katukäytävät olivat liian täynnä kulkijoita, joten juoksin keskikatua marathoni-askelleilla, mutta sadan metrin nopeudella. Kaikeksi ihmeekseni tuo vaunu pysähtyi jonkun ajan kuluttua ja sinne törmäsin sisälle. Istuttuani vähän aikaa antoi se kiiltävänappinen mies merkin, josta arvasin, että minun on mentävä. En siinä siekaillutkaan kauvan, vaan hyppäsin pois, välittämättä siitä nopeudesta, jolla mentiin. Sieltä katuvierestä löysin itseni pussineni aivan terveenä, joskin joissakin paikoissa vähän tuntui niinkuin hellältä. Aloin etsiä sitä numeroa, joka oli paperissani. Hyvin lähelle löysin, mutta ei juuri samaa. Siinä lähellä muutettiin yhtä taloa parailaan yli toisten toiselle kadulle. Ajattelin että se on varmaan se, jota etsin ja minun on odotettava maassa niinkauvan kuin se suvaitsee lopettaa ilmailunsa. Tuli siihen vihdoin suomalainen, jolta kuulin että etsimäni talo on se, jossa ei ole numeroa.

Kun nyt olin päässyt matkani perille, tein pyhän päätöksen että en liiku missään niinkauvan kun osaan edes vähän kieltä. Se päätös ei kuitenkaan pitänyt, sillä talon emäntä käski minun käydä joka päivä kaupungilla tilaamassa ruokatavaraa; kaikki muut toi ajuri, mutta liha piti aina tuoda mukana. Se oli raskas, syöjiä kun oli noin 10 ja matka, jonka sitä piti kantaa, noin maili. Emäntä sen huomasi ja sanoi: "ota 'striit kaara', kyllä minä maksan". En tiennyt mikä se vehje oli ja olin liian ylpeä kysymään, siis vain kävelin. Eräänä päivänä istuin puistossa ja tuumasin, että mikähän se on tuo "striit kaara". Kun samassa meni ohi katuvaunu, niin silloin se kysymys minulle selvisi. Menin sinne tien viereen ja ojensin käteni kuten näin toistenkin tekevän. Minikäänlaista vaikutusta ei tuo minun käteni nostaminen kuitenkaan tehnyt, sillä vasta hetken matkaa ajettuaan se pysähtyi. En voinut raskaan taakkani vuoksi ruveta kilpasille ja niin jäin. Seuraavalle "kaaralle" asetin itseni sellaiselle paikalle jossa oli paljon toisiakin. En kerinnyt olla mikään kohtelias, sillä pelkäsin taas jääväni, vaan ennen naisia puskin itseni sisälle. Kun pääsin takaisin nuhteli emäntä, että puolislaha tuli liian myöhään. Minä sanoin, että tulin nyt sillä "striit kaaralla". Toisina päivinä kerkesin sentään ajoissa kotia, kun sain selville missä ne pysähtyvät, joten tiesin seisoa siinä.

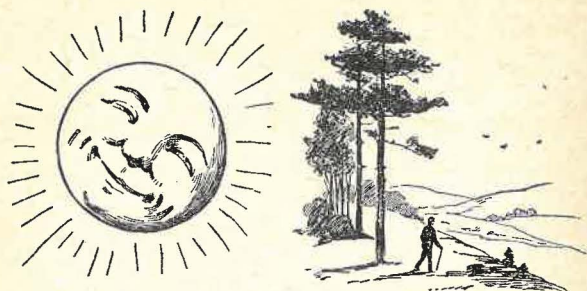
Mutta ei tapahtunut se "striit kaarasta" ulosmenokaan ilman vastusta. Kun näin että miehet

paljon hyppäsivät pois, niin ajattelin että se kuuluu tykö, täällä kun olin kuullut olevan niin kovan kiireen. Olin mielestäni jo varma, että täällä katuvaunut pysähtyvät vain naisille ja miesten on hypättävä pois. Niin aloin itsekin hyppiä. Joka kerta kun valmistin itseäni hyppäysasentoon sanoi se virkapukuinen mies jotakin. Luulin että hän kiirehtii minua ja niin hyppäsin aina ennemmin ja ennemmin. Kerran sitten kun olin taas juuri loikata, kävi joku takkini kauluksesta kiinni ja piti siitä, kunnes vaunu oli pysähtynyt. Se oli se sama kiiltävänappinen. Silloin vasta pääsin selville mitä hän oli minulle niin monta kertaa ennen sanonut.

Erään kerran olivat perunat jääneet pois emännän tilauksesta ja hän käski hakea niitä lähellä olevasta toiskielisestä kaupasta. Sanoja mitkä hän pani suuhuni, tankkasin koko matkan ja muistinkin ne perillä. Joka tapauksessa kysyi tuo herttainen myyjätär jotakin ja minua kun ei oltu varustettu kysymysten varalta, alkoi pahasti hermostuttaa ja niin tormasin ovesta ulos. Hän sai takistani kiinni oven raossa, mutta riuhtasin itseni irti ja juoksin pois, sillä olin saanut hyvin ikäviä kokemuksia naisten seurasta Bostonissa, kuten edellä on kerrottu.

Vastukset eivät vielä tähän loppu, mutta luulen että ne jo lukijoille riittävät.

Toivo A.

Pikakuvia Yläniemekkeestä.

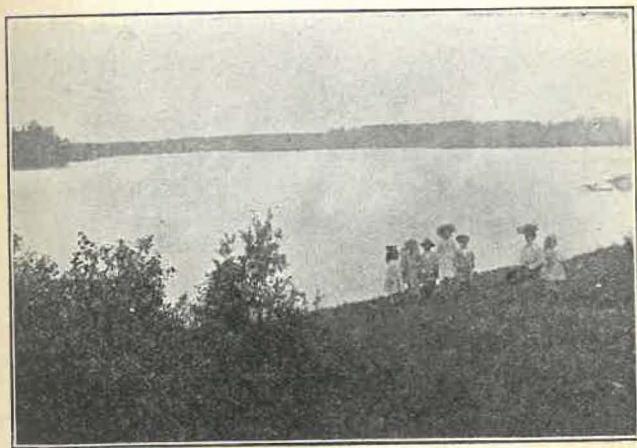
Suomalainen, välittämättä siitä, mihin kohtalo lienee hänen kuljettanut ja missä hänen kotinsa on, on perusluonteeltaan suuri luonnon ihailija. Nousevan auringonsäteet ilmanrannoilta, aamuhetket linnunlauluineen, metsänpuut lehtineen, maankukat tuoksuineen, järvet ja virrat vesineen puhuvat sille aina ja kaikissa maanäärissä samaa jumalaista kieltä; kieltä sellaista, jota voi vaan tuntea ja tunne osittain itselleen selittää. Rakastamme luontoa koko sydämemme lämmöllä samoin kuin niitä ihmisiäkin, jotka pyrkivät elämässään puhtauteen kuten luontokin puhdas on.

Samoin kuin Michiganin ja eteenkin Yläniemekkeen historia on täynnä urhollisia tekoja ja uhrauksia, on sen luontokin yltäkyläinen selvärajaisista vaihteluistaan, josta syystä eikä suotta, Michigania kutsutaankin usein ulkomuodoltaan Amerikan epäsäännöllisimmäksi valtioksi. Mich-

Dead River, Marquette-kauntissa. Suomalaisen y. m suosittu kalastusjoki.

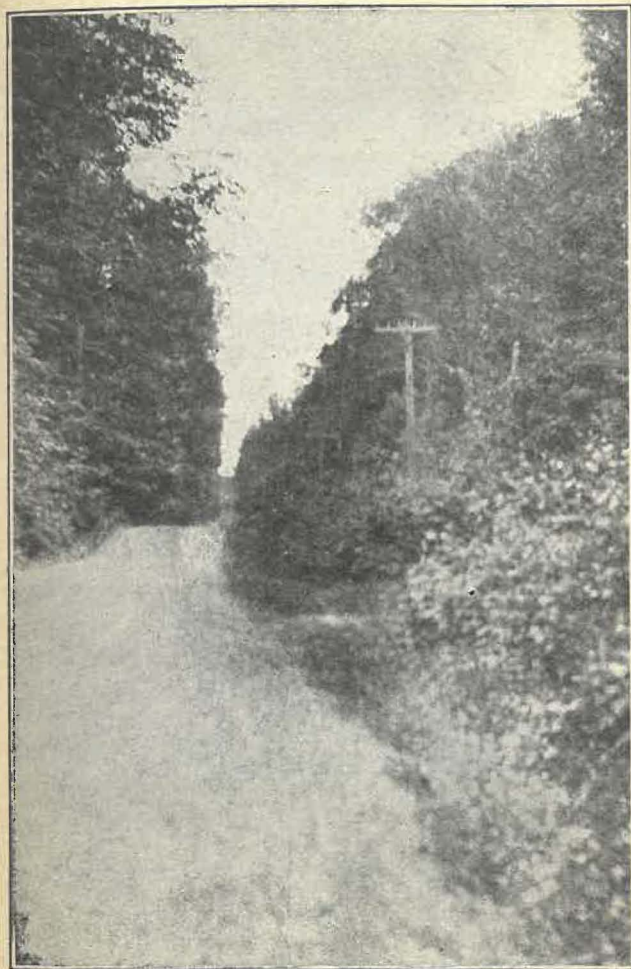
iganin muodostaa kaksi eri niemimaata, Ylä- ja Ala-niemekkeet, joista Yläniemeke on enemmän suomalaisten asuma ja luontonsa puolesta vaih-

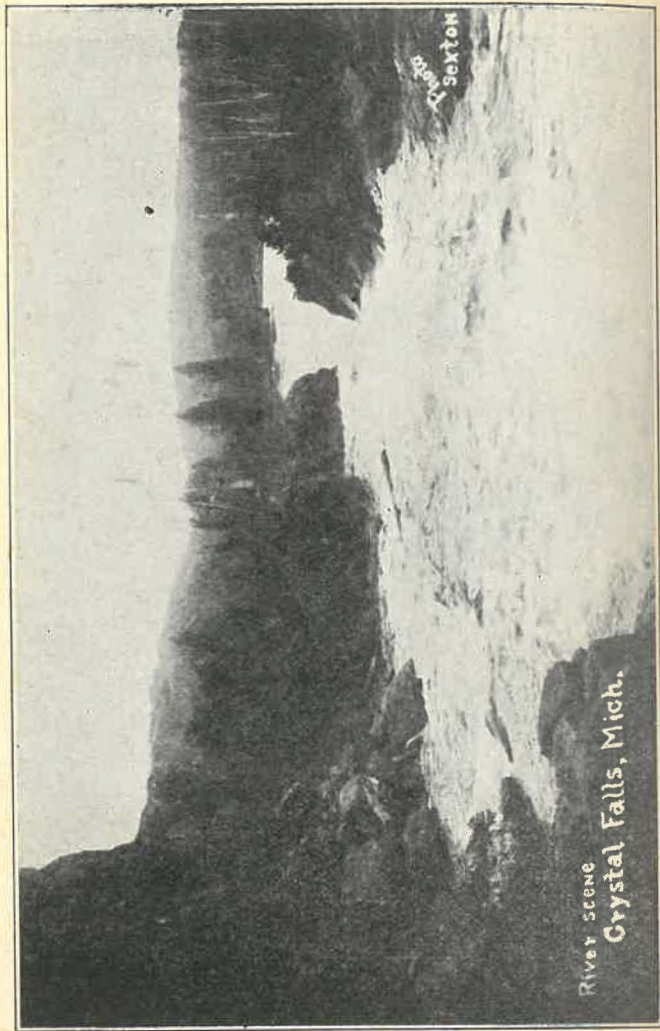

televampi eli vaikkapa käytämme sanaa epäsuosimallisempi.

Kauniiden ja lukuisten järvien lähetyvillä, joiden rannoilla lapsemme uivat ja leikkivät kauniina kesäisinä päivinä, saattaa kohota jyrkkärinteinen kalliovuori, jonka seiniä kaunistaa tuuheat vaahdat tai koivut ja mahtava vesiputous kuin Norjan pohjosissa vuoristoissa. Järviä ja virtoja isompine ja pienempine vesiputouksineen on kaikkialla, jotka laskevat vetensä mahtavansiniseen Superior järveen ja viihdyttävät erinomaisesti suomalaista luonnetta.

Alkuaan on Yläniemeke ollut metsänpeittämää Indiaanien metsästysmaata. Jätteitä noista heimoista tapaamme vielä muutamain paikoin Superior-järven rannoilla. Sensijaan, että suomalaiset alkuaikoina eli muutamia kymmeniä vuosia sitte hakkasivat vaan metsää ja kaivoivat rautaa ja kuparia, viljelee nyt lukuisat suomalaiset maata ja ovat suorittaneet huomattavan osan Yläniemekkeen maiden avaamisessa viljelykselle. Monin paikoin on syntynyt aivan supisuomalaisia paikkakuntia, joissa lapset jo viljelee niitä maita, joista isät ovat aikoinaan metsän raivanneet pois ja ensimmäiset pellot kuokkineet. Ja sensijaan, että monet suomalaisista saivat alkuaikoina kulkea jalkapolkuja pussiseljässä uutisasunnoilleen, ajavat he nyt autoilla kunnallisille talouspäiville, joita vietetään eri paikkakunnilla ja joissa suomalaiset ovat huomattavina tekijöinä suomalaisissa kodeissa syntyneine ja kasvaneine agronomineen.

Rivet scene
Crystal Falls, Mich.

Wm. L. Sexton

Annual Farmers Round-Up, Chatam, Mich.

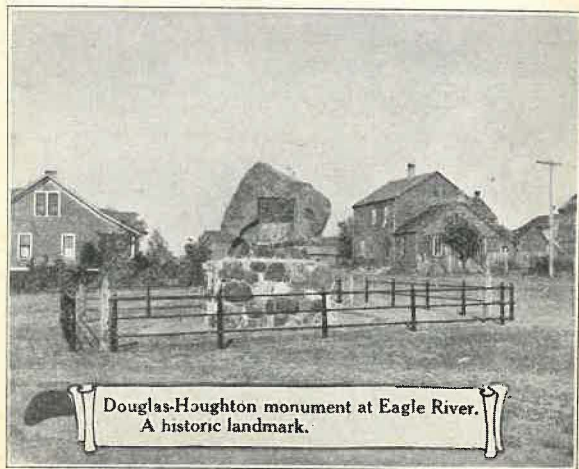
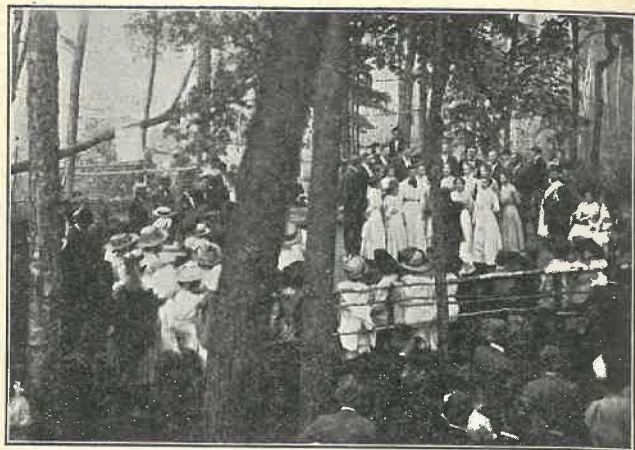
Sensijaan että ennen lähetettiin Yläniemekeeltä suuret määrät puutavaraa Chicagon, New York'-in, Philadelphian ja Bostonin markkinoille, lähetetään nykyään Yläniemekkeeltä suomalaisten toimesta perunoita y. m. maantuotteita maailman markkinoille. Monin paikoin, vaikka suomalaiset eivät ole yleensä tottuneita hedelmän kasvattajia, rehoittaa nykyään mahtavat hedelmätarhat suomalaistenkin kotien ympärillä Yläniemekkeen eri kaunteissa ja sensijaan, että Yläniemekettä luultiin ennen pohjoisnavaksi, jossa ei ikinä aurinkoa ole nähty eikä kuultu ja jossa luultiin viihtyvän paksuturkkisten jääkarhujen, viihtyvät nykyään omenat, viinirypäleet y. m. lauhkeiden ilmanalojen hedelmät ja juurikasvikset. Monet en-

tisistä kaivantomies- ja metsämiesperheistä, jotka raatoivat ennen vieraan käskettävinä, askaroivat nyt onnellisina ja omina isäntinään omissa kodeissaan, jotka he ovat säästöillään ensin alkaneet ja kättensätöillä sitten rakentaneet.

Suomalaisten kehitys ei ole kuitenkaan rajoittunut ja pysähtynyt yksinomaan maankamaran muokkaamiseen ja hedelmien ja viljan kasvattamiseen ja kouluhuoneitten täyttämiseen lapsilla. Suomalaisista kodeista on kasvannut myöskin joukko opettajattaria ja jonkun verran miesopettajiakin. Tytöt antaantuvat etupäässä opettajalalle, jotavastoin pojat opinteille lähteneinä, pyrkivät muille professional-aloille, lakimiehiksi, lääkäreiksi, insinööreiksi, agronomeiksi y. m. aloille.

Northern State Normal College, Marquettessa, on valmistanut jo satoja suomalaisia nuoria naisia alempien ja ylempien koulujen opettajattariksi. Monista suomalaisista kaupunkilais- ja maalaisperheistä, joiden vanhemmat elävät varsin vaatimatointa elämää, on käynyt kaikki lapset kansakoulun läpi, useimmat lapsista ovat käyneet ja käyvät myöskin ylempiä kouluja tai rajoitetuilla kursseilla, sen mukaan miten kullakin on taloudellisia varoja. Ovatpa monet suomalaisista lapsista käyneet aivan ominapuinsakkain koulunsa läpi ja saavuttaneet siten sen mitä ovat tahtoneet. Monet vanhemmista, jotka ovat lähteneet köyhistä oloista Suomesta, ovat uhranneet kaikkensa lastensa koulukasvatukseen, joten heillää kuin ovat tulleet vanhaksi, ei ole muut kuin hyvin kasvatetut lapset. Tuollaiset vanhemmat, vaikkakin useat heistä kieltäytyvät vaihtamasta vaatimattomat kotinsa lastensa tarjoomiin muhkeisiin asunnoihin, tuntevat varattominakin, ja syystä kyllä, itsensä varmaankin rikkaammiksi kuin sellaiset vanhemmat, joilla on joku satanen rahaa pankissa, mutta vähän kouluutetut lapset, Amerikan suomalaisten elämä tarjoaa tässä y.m., kuin ottaa huomioon ne uhraukset ja saavutukset, suhteissa monenlaisia mieltä liikuttavia kohtia, mitä noilla uhrauksilla on saavutettu. Ei ole siis ihme, vaikka meidän suomalainen väkemme koontuukin merkkipäivinä joukkoina puistoihinsa juhlimaan ja muistelemaan elämänsä monivaiheisia kokemuksia.

Douglas-Houghton monument at Eagle River.
A historic landmark.

Amerikalaiset toimaseurat huolehtivat nykyään erikoisella innolla historian luomisesta. Yksi tuollaisia historiallisia muistomerkkiä on Douglas-Houghtonin muistomerkki kuparisaaren rannalla, Eagle Riverissä, jossa tuhannet suomalaiset huvittelevat itseänsä kesäisin.

Meidän suomalaisten olisi myöskin huolehdittava, että meidänkin tienraivauksemme ja työmme tulisi merkityksi jälkimaailmalle. Minkälaisia noiden muistomerkkien tulisi missäkin tapauksessa olla, riippuu siitä, mitä tahdotaan muistiin merkitä ja miten se tahdotaan tehdä. Kuin me vaan alkaisimme antamaan historiallemme enemmän huomiota eli sitä huomiota, mitä sille tulisi antaa, niin kyllä työ silloin neuvoisi, minkälaisen merkin millekin muistille antaisimme. Meillä on muutamia aloitteita historiamme alalla, mutta kaikki ne ovat vaan alkuvalmistusta perinpohjaisemmalle historian kokoamiselle ja työmme muistomerkeille. Meidän olisi myöskin huolehdittava enemmän osuudestamme yleisenkin historian luomisessa. Parhaimpien kykyjemme olisi yhdyttävä amerikalaisiin historiaseuroihin ja alettava työhön. Kykyjä tuohon työhön alamme pian saada omista kodeistammekin kuin vaan osaamme niitä oikeen käyttää.

Jacob P. Niemi.

Haamu.

Nuori apulaispappi oli matkalla pitämään vaalisaarnaansa. Vaan saavuttuaan Hallalan kievariin hän ei ollut saada kyytiä millään muotoa — olihan silloin jo niin myöhäinen syksy; marraskuun pimeät ja aaveiset yöt kaikkia pelotti. Ja erittäinkin täällä kartettiin öisiä taivalluksia kankaalla, jonka kautta apulaispapinkin tie kulki. Sillä hämyssä ja pimeässä täällä kulki valkea haamu, joka kulkijaa luokseen vittoi.

Se oli jo vuosia kymmenen kulkenut ja kamottanut paikkakuntaa.

“Minä otan siitä selon”, virkkoi apulaispappi, mielenkiinnolla kuunneltuaan kievarin isännän selityksiä tästä.

Ja sai kun saikin hän vihdoin paimenpojan kyytiin.

Oli niin synkkää, ja tuuli tuiversi puita, jotka natinallaan säestivät niitä aaveajatuksia, mitkä sekavina risteilivät apulaispapin mielessä. Väliin oksakin risahti, ja silloin kylmä väre kiersi selkäpiitä, ja paimenpoika tarttui ratasten laitaan. Siellä täällä vilkkui kaatunut runko, kitaansa ammotellen, ja metsälintukin siirteli lepopaikkaansa. Ja silloin hevonen korviaan orhenta ja pysähteleikse tiensivuun. Vakaina taas paikoillaan seisoo virstapatsaat, ja niiden valkeat tau-

lut on kuin vartijan kasvot, jotka kysyen ja varottaen tarkkaavat jokaista kulkijaa.

Niin yhä syvemmälle metsään tie kiemurtelee, nousten ja laskien vihdoin Palokankaan ahteesta kankaalle ja siinä kammetessaan jättäen kummun oikealle.

“Se on kait hornan henkien tievartia, että saisivat rauhassa hääteuraitaan. . . vaan ehkä se onkin siunaamattoman vainajan henki, joka pyytää siunattua rauhaansa. . . niin raadollista on elämä —”

“Ah, Herra jumala, vahvista. . . se on tuolla!” pääsi apulaispapin huulilta. Ja hän koki hillitä ahdetta alas karkaavaa hevostansa. “Herra auta, me olemme hukassa!”

Mutta hevonen ei enään totellut ohjia. Kuin hullu se karkasi ja löi kiveen tienkäänteessä rataat rikki ja kaasi. Näreikköön jäi huohottava hevonen, ja matkaajat olivat tiepuolessa taju-tonna.

Heidän saavuttua ahteelle oli vilahtanut näreitten välissä valkea haamu. Se kulki kiireesti kummulle ja jäi sinne viittomaan. — Ei kukaan tullut. . . ja haamun käsi nousee ylös taivasta kohden, vaipuu jälleen ikäänkuin laskien taivaan kirouksen kaikkien päälle, jotka eivät välitä hänestä.

Pelästynyt apulaispappi nousee, katsoo kuin varoen ympärilleen, ja haamu seisoo hänen vieressään. Hänen verensä jähmettyy. . . mutta

taas alkaa häneen virrata lämmin voimistava tunne, ja hän puhuttelee haamua:

“Oletko ihminen vai henkikö? Vastaa tai poistu saatana ja jätä ihmiset rauhaan!”

Haamu vastasi, ääni suruisasti värähtäen:

“Minua pastori seuratkoon ja antakoon vainajalle siunatun mullan!”

Sanatonna ja tajutonna apulaispappi seurasi haamua.

Kulkiivat kummun taa jossa haamu kääntyi hänen puoleensa: “Olen tehnyt tehtäväni... vainajan luut ovat — tässä! Ja samassa haamu katosi pimeään, jättäen näreikköön valkean liinan.

Siihen apulaispappi laskeusi polvilleen ja rukoi: Täällä on tapahtunut hirmuista — Herra ole armollinen kaikkia kohtaan...” Hän nousi ja siunasi paikan... “Herra selvitä nämä salatut tiet”.

Kiiruhtaessaan paimenpojan luo, joka tiepuolella itki, hän ajatteli mihin pääsisi majaan.

“Onhan tuolla kankaan laidassa Kukkola”.

He lähtivät sinne.

Ja revontulet olivat alkaneet näkyä ja valaisivat kummun ikäänkuin rauhankehällä.

“Haamu... ihminen se oli, joka ehkä oman henkensä uhalla tahtoi paljastaa salatut hirmutyöt ja niin käskevänä se pyysi siunausta vainajalle...”

Näissä mietteissään hän saapui Kukkolaan. Talonväki näkyi nukkuvan syvään ja rauhassa. Ei, joku vielä valvoi, rakennuksen päätykamariasta tuikehti kynttilän valo.

Se oli leski-isännän huone.

Apulaispappi kulki valoa kohti, ja ikkunan läpi näki miehen kulkevan edestakaisin lattiaa. Näki, että tämä oli ennen ollut solakka ja reipas, mutta nyt oli tukka harmentunut ja huuhkain oli iskenyt hänen harteihinsa, ja ennen paljaalla otsallaan oli nyt rauhattomat rypyt. Väsähtäneenä hän istahti vuoteensa laidalle, nousi jälleen ylös... Vihdoin hän polvistui vuoteensa viereen ja laski huoaten päänalukseen painetun päänsä yllä ristityt kätensä. Hän oli päivätyönsä päättänyt ja rukoili voimaa huomiseen.

Apulaispappi kolkutti ovelle.

“Sisään”, kuului syvä huokaus ja vihdoin ovi avautui. Raukealla äänellä isäntä pyysi vieraita istuutumaan ja läksi toimittamaan yösijaa.

“Joku murhe häntä painaa”, ajatteli apulaispappi. — “Menehän mukaan”, hän virkahti paimenpojalle.

Pian isäntä palasi, tuoden mukanaan toisen kynttilän.

“Nyt on taas niin pimeää... mitä se tuulikin niin vinkuu”, sanoi hän laskiessaan kynttilän ikkunalaudalle. — Mistä kaukaa vieras on?” hän kysyi kääntyessään.

Apulaispappi kertoi miksi hän kulki ja miten oli käynyt.

“Ihmeellisesti Jumala selvittää pimeyden työt”, hän lopetti.

Isäntä oli nähtävästi liikutettu. Hän istuutui vuoteensa laidalle ja nojasi päänsä käteensä —

silmät tuijottivat eteen johonkin kaukaiseen. Ne sammenivat ja kiihkeä huokaus nousi hänen rinnastaan.

“Olin minäkin ennen nuori ja voimakas”, hän alkoi puheensa, ikäänkuin muuhun siirtyen, mutta nyt olen vanha ja väsynyt — ehkä piankin pääni kallistuu...” Hän vaikenä ja mietteissään jatkoi: “Mutta sitä ennen tahtoisin kuormani keventää. — Te olette pappi ja ehkä useinkin olette nähneet kovia sieluntaisteluja ja rippiä jakaessanne olette varmaankin saaneet tietää niiden tuskien syyn. Eikö se ole hekuma ja nuoruuden synnit?”

Mutta syvä hiljaisuus vallitsi huoneessa: se painosti mieliä.

“Pastori”, virkkoi isäntä, kyynel vierähti hänen poskelleen, ja hän nousi ylös, “tunnustan teille kaiken. Minä”, — hän lyyhistyi kokoon — “minä olen — *murhaaja, vaimoni murhaaja* minä olen...” parahti hän.

Apulaispappi koki auttaa häntä ja lohduttaa. Isäntä alkoi taas hieman rauhottuneena kertoa:

“Riettaasti rakastuin piikaani. Mutta emäntäni oli tiellä, siksi hänen *täytyi* väistyä... Minä, juuri minä hänen tapoin kankaalla. Sitten vielä tekoni peitin, uskottelin ihmisille, että hän muka oli eksynyt. — Mutta, kun olin juuri kaivamassa ruumista sen kummun taa, sattui torpparini kulkemaan ohi ja näki kaiken. Silloin murhakirveeni kautta vannotin hänet vaikenemaan. Ja hän on vaiennut — tuskassaan vaiennut — tuskas-

saan kankaalla haamuna kulkenut.. Oi, Jumalani, mikä minä olen! Auttakaa, auttakaa... oikeuden luo — se on huomina ja viimeinen tehtäväni. Voi minua, voi... niin kärkevänä haamu on tehnyt tehtävänsä...”

“Te ette ole ainoa, jota Jumala ei oikaisisi”, virkahti pastori lohduttavasti.

Yrjö Tapiovaara.

Kirjailija Marja Salmela

Suomesta, joka on liikkunut raittiuspuhujana viime kesän aikana eri raittiusliittojen alueilla.

Maiju.

Eräänä sateisena syyskuun päivänä kulki vaimo taluttaen pientä 5-vuotiasta tyttöä T:n kaupungin lähellä olevaan taloon. Astuessaan ovesta tupaan tervehti nainen nöyrästi ja tyttönen niijasi. Ystävällinen emäntä meni tulijoita kohden ja nainen sanoi alakuloisella äänellä: "Olkaa hyvä ja antakaa meille jotain syötävää". Emäntä toikin pöydälle lämmintä keittoa ja leipäkorin. Halukkaasti kävivät molemmat ruokaan käsiksi. Syötyään alkoi tyttö iloisena leikitellä penkillä makaavan kissanpojan kanssa. Emäntä kyseli äidiltä, mistä he tulevat ja mihin menevät. Hän kertoi miehensä olleen suutarina naapuripitäjässä. Hän sairasti kauan ja viime viikolla kuoli. Heidän vähät varansa olivat miehen sairastaessa kokonaan loppuneet. Nyt oli vaimo lähtenyt työnansiota etsimään ja toivoi sitä saavansa kaupungissa. Sitä hän huolehti, miten pikku Maiju kuluttaa aikansa sillä aikaa kun hän on työssä.

Emäntä oli lapseton. Hän oli miehensä eläessä toivonut lasta, joka leikillään ja lepertelyllään huvittaisi heitä. Nyt oli hän leski ja tunsi itsensä entistä yksinäisemmäksi. Väliin oli hän ajatellut ottaa jonkun orpolapsen luoksensa, mutta sekin oli jäänyt tekemättä.

Hän katseli pientä kirkassilmäistä Maijua. Mi-

tähän jos ottaisın hänet lapsekseni. "Ota, ota", kuiskasi ääni hänen sydämessään. Vähän aikaa mietittyään hän sanoi: "Voittehan jättää tytön tänne. Jos onnistutte saamaan hyvän toimeentulon saatte tulla ottamaan hänet luoksenne".

Emäntä toi Maijulle vanhoja joululehtiä ja käski hänen tulla syliinsä kuvia kasomaan. Sitte hän toi äidille tilkkuja, ja käski hänen tekemään työlle nuken. Äiti puhui sitte Maijulle: "Huomena minä menen hakemaan meille kotoa. Jos löydän, niin tulen sinun täältä hakemaan. Sinä olet täällä hyvän emäntä-tädin luona niin kauan. Etkö olekin?" "Olen", sanoi Maiju. "Minä leikitelen pikkukissan ja nuken kanssa sillä aikaa". Äitikin oli yötä talossa ja lähti varhain seuraavana aamuna. Maiju rupesi heti hyvin viihtymään uudessa kodissaan. Väliin hän tuli miettiväisen näköiseksi ja sanoi: "Joko äiti pian tulee?" Silloin emäntä sanoi: "Tulee kai. Mennään lampaita ja porsaita katsomaan sillä aikaa kun odotetaan äitiä". Siellä unohtui koko ikävä. Maiju sai vähitellen opetella lakaisemaan lattiaa, pesemään astioita, kuorimaan perunoita ja semmoisia pieniä askareita. Hänelle laitettiin siistit ja lämpimät vaatteet. Saipa hän sievän kelkankin, että sai mäkeä laskea.

Äitiä ei kuulunut, mutta ei tyttönen häntä varsin paljon kaivannutkaan.

Seitsemän vuoden vanhana hän pääsi pikkukouluun. Siellä hän kuunteli hartaasti, kun opettaja puhui lasten ystävystä Jeesuksesta ja laului

koko sydämestään niitä sieviä lauluja, joita siellä opetettiin.

Emännällä oli tapana, kun Maiju tuli koulusta, kysyä: "Mitä kuuluu?" Silloin Maiju usein kertoi: "Voi, kuinka se Antti taas osasi läksynsä hyvin. Hän kirjoittaakin kaikkein kauniimmin. Opettaja usein sanoo Antille: "Sinusta tulee oikea mies". Kyllä siellä koulussa oli Maijun hauska olla, sillä opettajat ja toverit pitivät paljon toimekkaasta ja reippaasta työstä.

Samassa kylässä asui vanha mummo, jonka nimi oli Sanna. Hän oli nuoruudessaan palvellut emännän vanhemmilla ja piti paljon koko siitä perheestä. Hänen ainoa poikansa oli merimies. Kerran talven kotona ollessaan oli hän tutustunut nuoreen punaposkiseen Eevaan ja mennyt naimisiin hänen kanssaan. Keväällä oli hän taas lähtenyt merelle, ja siitä asti oli hän purjehtinut kaukaisilla merillä. Heidän poikansa Antti asui Sanna mummon luona, sillä äiti oli taas mennyt palvelukseen entiseen paikkaansa.

Sannakin piti paljon Maijusta ja ensiaikoina hänen tulonsa jälkeen pistäysi usein katsomassa joko tytön äiti oli käynyt talossa. Anttikin oli väliin mukana, ja silloin lapset leikkivät yhdessä. Väliin he olivat piilosilla, talvella taas olivat usein mäkeä laskemassa. Toisinaan he toivat puita yhdessä sisälle ja toisinaan kävivät emännän asiolla.

Eräänä lauuantaina sanoi emäntä Maijulle: "Mene käskemään Sanna-muoria tänne". San-

nan tultua jutteli emäntä aikovansa huomenna mennä naapuripitäjään sisarensa luo ja pyysi häntä kotolaiseksi. Hän lupasi mielellään tulla ja sanoi samassa: "Olisi maar Maijun hauskaa, jos ottaisitte hänet mukaan". "Voihan ottaa", sanoi emäntä. Maiju tuli silloin sisälle ja emännän ulosmentyä sanoi Sanna: "Kai sinä olisit hyvin iloinen, jos emäntä-täti ottaisi sinut mukaansa huomenna kylään?" "Olisin, tavattoman iloinen, kun pääsisin sinne. Täti usein kertoo kuinka siellä on hyviä lapsia. Minäkin koittaisin sitte olla hyvä".

Pyhä-aamuna oli ilma herttaisen kaunis. Emäntä ja Maiju ajelivat virmalla ruunalla, hauskaa tietä vihreiden metsien ja aaltoilevien viljapeltojen läpi. Aina oli jotain uutta ja hauskaa katsomista. Jopa saavuttiin perille. Renki tuli hevosta vastaan ottamaan. Vieraat vietiin sisälle. Talon lapset kurkistelivat Maijua toisesta huoneesta.

Kahvit juotua sanoi emäntä: "Näyttäkääpä Maijulle nukkejanne ja muita leikkikalujanne". Maiju meni toiseen kamariin ja sielläkös oli monta nukkea ja paljon hänen mielestään hyvin mukavia leikkikaluja. Heti hän ryhtyi leikkihuonetta järjestämään salin kuistille. Sitte menivät työt yhdessä hakemaan kukkasia ja marjoja taloutensa tarpeisiin. Päivä kului erinomaisen hauskaasti ja illalla ajettiin tyytyväisin mielin kotiin.

Emäntä puhui Sannalle: "Oli oikein mieleni hyvä, kun otin Maijun mukaani. Nautin itsekin

matkasta paljon enemmän, kun näin tyttösen silmät ilosta loistavan.”

Syksyllä meni Maiju kansakouluun. Sielläkin hän edistyi hyvin, oli ahkera ja ystävällinen kaille.

Antti oli mennyt vuotta ennen Maijua kansakouluun. Vähää ennen kun Antti sai päästötodistuksen, tapasi opettaja saman kylän kauppiaan. Hän kertoi aikovansa ottaa kauppaansa apulaiseksi jonkun kansakoulusta pois pääsevän pojan ja kysyi ketä opettaja pitäisi sopivana. Hän kehotti ottamaan Antin.

Pojat olivat myös kuulleet kauppiaan aikomuksesta ja päättivät mennä tarjoutumaan palvelukseen. Eräs pojista sanoi: “Jos minä pääsisin puotilaiseksi, niin pistäisin taskuni täyteen rusinoita ja karamallia. Sitte pojat, saataisiin iltasin yhdessä syödä.”

“Rehellisyys maan perii”, sanoi Antti. “Oletko jo unhottanut kaikki opettajan hyvät neuvot ja varoitukset?”

“Mitä niistä”, sanoi toinen poika. “Jos minä sinne pääsisin, niin saisinpa rahalaatikosta jonkun 50 penniä ja pääsisin sillä eläviä kuviakin katsomaan.”

“Kerjuu omi katkeraa, varkaan toimi hirteen saa, työtä siunaa Jumala”, kuului Antti vastavan.

Kun Maiju oli ollut kolme vuotta kansakoulussa, sattui odottamaton tapaus.

Emäntä sanoi hänelle eräänä iltana: “Illallinen

on valmis. Toimita sinä keitto pöydälle, kun väki tulee syömään. Minä menen jo levolle. Olen tavallista väsyneempi. Maiju teki käskyn mukaan ja pesi väen syötyä illallisastiat. Sitte hän meni hiljaa levolle emännän kamariin toiseen vuoteeseen.

Emäntä kuului jo nukkuvan, ja aamulla toisten noustua hän nukkui yhä. Se oudostutti Maijua. Hän keitti kahvin ja palvelijat menivät toimiinsa. Sitte Maiju juoksi Sanna-muorin luo sanomaan: “Mikähän emännän on, kun ei ollenkaan herää.” Sanna tuli Maijun mukana ja yhdessä he menivät kamariin. Sanna koetti puhutella häntä, mutta ei saanut mitään vastausta.

Lähdettiin hakemaan lääkäriä kaupungista. Hän tuli ja arveli emäntää kohdanneen aivohalvauksen. Tuntoihinsa tulematta hän kuoli seuraavana yönä.

— — — —

Maijun äiti oli hakenut työtä monesta paikasta. Hän ei onnistunut saamaan muuta työtä kuin huoneiden siivousta. Mutta kun hän oli alakuloinen ja väsynyt, ei hän sillä vallan paljon ansainnut. Jonkunlaisen asunnon hän sai vuokratua, mutta ei onnistunut saamaan kunnollista ruokaa eikä tyydyttäviä vaatteita. Hän arveli siis Maijulla olevan paremman olon ystävällisen emännän luona.

Eräänä aamuna hän meni torille ruokaa ostamaan. Siellä hän kuuli kahden naisen juttelevan keskenään. “Oletteko kuulleet kun V:n emäntä

on viime yönä kuollut. Oli saanut aivohalvauksen ja kuoli yhden vuorokauden tiedotonna maattuaan. Sillä oli eräs tyttö kasvattina, josta emäntä paljon piti. Kai olette nähnyt sen Maijun. Emäntä olisi varmaan hänelle määrännyt jotain perinnöksi, jos vaan olisi tiennyt kuoleman niin pian tulevan. Niin oli Sanna-muorille puhunut, että se on oikein hyvä tyttö, ja sanoi pitävänsä sen tulevaisuudesta huolen. Mutta täältä tulee usein lähtö niin äkkiä, ettei tiedä aavistaakaan. Maiju parän kuuluu olevan kovin ikävä. Hänen isänsä on kuollut ja äidistä ei kukaan tiedä missä hän lienee.”

Tämän puheen kuultuaan lähti Maijun äiti kiireesti kotiin. Hän mietti hetkisen ja sitte lähti kiireesti tyttärtään etsimään. Tupaan astuessaan hän näki Maijun kasvaneen ja kaikin puolin paljon kehittyneen. Tyttö katsoi ainoastaan vilkkailemalla vieraaseen. Hän näytti surulliselta ja kyyneleet sumensivat hänen silmänsä. Äiti sanoi: “Maiju, etkö enää tunne?” Tyttö katsoi tarkemmin ja kysyi: “Oletteko äitini?” “Olen”, sanoi äiti. “Mitä olet ajatellut, kun en ole ennen tullut sinua ottamaan?” Maiju vastasi: “Ensin vähän odotin teitä, mutta emäntä oli niin hyvä minulle ja aikani kului niin hauskesti, etten mitään kaivannut. Nyt on ollut kovin ikävä kun emäntä kuoli.” Itku keskeytti hänen puheensa. Äiti istui ja katseli säälien lastaan. Sitte hän sanoi: “Minulla on pieni koti toisella kaupungin reunalla. Tuletko sinne luokseni. Sinä olet tääl-

lä parempaan oloon tottunut, mutta koetetaan yhdessä tehdä työtä. Voithan jo auttaa minua elätyksen hankkimisessa.” Maiju vastasi: “Tämä talo varmaan myydään, niin Sannamuori arveli, en suinkaan minä täälläkään saa olla.”

Samassa tuli emännän sisar toisesta pitäjämästä ottamaan talon ja tavarat haltuunsa huutokauppaan asti. Maijun äiti kertoi aikomuksensa olevan viedä tytön mukaansa. Uusi emäntä oli tyytyväinen siihen ja sanoi olevansa iloinen, ettei tarvitse Maijua viedä köyhäin kotiin, “sillä”, sanoi hän, “sisareni piti hänestä kuin omasta lapsestaan.” Niin Maiju jätti sen kodin, jossa oli viettänyt seitsemän onnellista vuotta.

Hän kertoi äidilleen Sanna-muorista ja Antista ja halusi sanoa heille jäähyväiset. Äiti suostui siihen. Sanna-muori löi käsiään yhteen ihmetyksestä kuullessaan Maijun kertomuksen äidistään ja lähdöstään. Vai päästivät he sinun tyhjin käsin talosta lähtemään. Eipä sitä olisi uskonut. No, kyllä minä heille koitan puhua puolestasi ja sanon emännän ajatukset. Muista se, jos sinulle tulee puutos, niin tule minun luokseni. Poikani lähettää minulle aina väliin setelin. Vai köyhäin taloon. Ei maar sentään. Olisit sinä ennen saanut kodin minun luonani. Mutta koska äitisi tahtoo ottaa sinut luokseen, niin mene lapsikulta Jumalan nimeen, mutta muista että sinulla on täällä ystäviä, jotka eivät sinua koskaan hylkää.” — Maiju kävi vielä Antille sanomassa jäähyväi-

set. Antti lupasi piakkoin tulla katsomaan Maijua hänen uudessa kodissaan.

He lähtivät Sanna-muorin kotoa, jossa Maijun äiti oli sen aikaa odottanut ja saapuivat jonkun matkaa käveltyään pieneen huoneeseen. Se oli kylmä ja ummehtunut. Siellä oli vaan muutamia rikkinäisiä huonekaluja. Äiti teki tulen ja keitti illallista. Sillääikaa järjesti Maiju huonetta. Äiti huomasi ilokseen, että hänen pieni asuntonsa alkoi tuntua vähän kodikkaammalta. Illallisen syötyä haki Maiju virsikirjan ja lauloi siitä:

Jumalan haltuun anna
sun ties ja tarpeesi,
kaikk' etehensä kannan
sun surus, murheesi
Hän, joka sinun loi,
elämän sulle soi,
sun tarpees kaikki tietää,
sua auttaa tahtoo, voi.

Hän oli sen koulussa oppinut ja oli sitä edellisessä kodissa usein laulanut. Äidin sydäimestä tuntui raskas paino poistuvan. Hän alkoi toivoa, että hänkin voisi Maijun tavoin antaa tulevaisuutensa Jumalan haltuun. Siten ehkä poistuisi se synkkämielisyyys, joka oli tehnyt hänen elämänsä niin raskaaksi.

Aamulla oli äidin määrä mennä eräälle kauppiaille siivoamaan huoneita. Maiju pyysi päästä mukaan. Äiti suostui siihen. Kauppiaan rou-

va huomasi, että huoneet tulivat nyt pikemmin ja paremmin siivottua kuin ennen. Maiju oli ahkera kuin muurahainen ja työtä tehdessään iloinen kuin leivonen. Äidistä olivat työpäivät ennen tuntuneet pitkiltä, mutta nyt tuli ilta aivan odottamatta. Useamman kerran olivat he yhdessä äidin entisissä työpaikoissa siivoamassa huoneita, ja ihmiset rupesivat kilpaillemaan, kuka vaan kerkeisi ennen heitä pyytämään työhönsä. Kun he olivat ansainneet 20 markkaa, pyysi Maiju, että hän saisi viedä heidän rikkinäisiä huonekalujaan korjattavaksi. Vähitellen he antoivat niitä uudestaan maalatakin. Jopa saivat hankittua valkoiset verhotkin ikkunoihin. Heidän asemansa parani päivä päivältä.

Antti tuli heitä tervehtimään. Emännän perilliset olivat suostuneet antamaan Maijulle sata markkaa rahaa ja ne liinavaatteet, joihin emäntä oli antanut neuloa Maijun nimen.

Kun Maiju oli ollut äitinsä luona kolme vuotta, pyysi edellä mainitun kauppiaan rouva häntä palvelukseensa. Hän menikin. Taloustöiden välillä joutui Maiju usein puotiin auttamaan kauppiasta. Kun hän oli kohtelias ostajille ja joutuisa toimissaan alkoi kauppa tulla entistä vilkkaammaksi. Maiju perehtyi yhä paremmin kauppaan hoitamaan ja kauppias, jonka jalat jo alkoivat väsyä seisomiseen, jätti mielellään puodin Maijun haltuun ja istui tilikirjojensa ääressä. Rouva otti Maijun äidin apulaisekseen taloudessa. Kauppaliikkeen yhä kasvaessa pyysi kauppias Anttia

Maijun kanssa ostajia palvelemaan. Pian hän ehdotti että nuoret ottaisivat koko kaupan omaan haltuunsa.

Antti oli ollut koulupojasta asti isänsä kanssa kirjeenvaihdossa. Nyt hän kirjoitti isälleen kaupiaan ehdotuksesta. Isä vastasi, että hän oli Antin syntymästä asti pannut joka vuosi pankkiin hänen nimelleen 50 markkaa. Se oli kasvanut 2000 markaksi. Hän sanoi sen nyt tuovansa tullessaan, kun hän pian saapuu kotimaahan. Iloisin mielin nuoret alkoivat hommata häitä. Ne vietettiin heti kun Antin isä kotiin saapui. Vanha merimies sanoi olevansa jo kyllästynyt merimies-elämään. Hän rakensi itselleen sievän asunnon kotikyläänsä. Sinne tulivat hänen luokseen Antin äiti ja Sanna-muori. Molemmat kauppiasperheet ja Maijun äiti asuivat edelleenkin yhdessä ja elivät tyytyväisinä, toimekkaina ja Jumalaan luottaen elämänsä loppuun asti.

Hanna L.

Mitenkä Suomen kansa jouluaattonsa viettää.

Motto: Tämän kertomuksen olen kirjoittanut vastapainoksi niille tuhansille kertomuksille, jotka ovat tulleet muotiin isänmaassamme ja joita kaikki joululehtemme vilisevät täynnä.

- Taitaa olla oatto...
- Mitä sanot?
- Ilman minä tässä... Jopa niin että oatto!
- Täh—??
- Joulun oatto!
- Olokoon minun puolestani vaikka mustalaisen pääsiäinen...
- Ka olokoon — minunni puolestani...
- Että kauniskin joulu-oatto?
- Kaunis? Kaunispa hyvinni...!
- Ukko ja Akka ne näin sanaillivat.
- Pitänee kai se sauna lämmittää?
- Ka lämmitä, lämmitä!
- Se kun se syyhy...?
- Ka lämmitä, lämmitä—
- Mitä sitä että sinä—?
- Mitääh?
- Että tuota niinkuin yhtenä...
- Joo joo!
- ...vesikelekkää ja halakoja...
- Säre ite halakosi! — Saavikin vuotaa kuin venäläisen virsu. Ja kiuvas on hajalla!

- Täytinenkö *sen* on hajottanna?
 — Ei kai *se* ikuisesti kestä!
 — Mennyt-talavenahan tuota korjasin!
 — Korjasitpa minkä korjasit. Korjaa tännäi talavena!
 — Vaan pitäishän rantakiven kestää —?
 — Entäpä lihan-palavuu-sauna?
 — Itehän tuota käskit kiuvasta hajottaa? Punanen justiin kuin — helevetti!
 — Mistä sen sinä tiität?
 — Helevetinkö—?
 — Niine? Että tuliset kivet...
 — Tulisetko kivet?
 — Eipä voan niinkuin mejän saunassa?
 — Eläkä siinä jamaile sinä! Eläkä joka saanaan tarraa!
 — Pah! pani Ukko ja nuolasi puulusikkaansa. Ja korottaen ääntänsä julisti: Sauna hyvä. Helevetti paha. Se on ero asiassa!
 — Olokoon! Vieläkö sulle mitä? kysyi Akka.
 — Tuo muikkua! murahti Ukko.
 — Ei räkkää! ärhäsi Akka.
 — Koa sitte piimää purtiloon! pyysi Ukko.
 — Koa? Koa? kaakkui Akka jätkyttäen. — Ei oo kohta lehemän häntää hökkelissä!
 — Keitteleisit pottua? esitteli Ukko.
 — En keitä pottua enkä huttua! kivahti Akka.
 — Ei yhtä mukulaa kuopan pohjalla ouk!
 — Joko niistäi tuli loppu?
 — Jo! jo! jo! että sen kuulet! huusi Akka.
 — Jopa tämä nyt on joulua... tuumasi Ukko

synkistyneenä, pyhkäisten suutansa kämmenselällään.

Leukansa värähti ja pää hieman tärisi.

— On joulua, on joulua! huoahhti Akka ja räiväsi pitkälle karrelle palaneen päreen lieteen — Jauhosaikkikin tässä soaha pitäisi!... vähän hiljempää virkki.

— Jau...? Ukon ääni ihan katkesi. — Hulluksi tässä tulloo! kirmasi sitten Ukko puristaen nyrkkejään, kimmahti seisalleen, etsi kintaansa, rukkanensa uuninloukosta ja kopisteli hen ulos.

Aamu vasta vitkaan hämyyli — eikä päivänvaloa näyttänyt tulevankaan.

* * *

Kun pihtipäre oli sammunut, niin vallitsi Mökissä melkein täysi pimeys, sillä pohjanpuoleinen akkunapahasista oli ulkoapäin ritilällä umpeen pantu ja etelänpuoleisessa akkunassa oli kaksi ruutua rievuilla ja oljilla tukittu niin että ainoastaan pari ylintä oli lasin tapaista — niistäkin toinen häränrakolla paikattu. Jouluaatto siis sai kurkistaa sisään — jos kykeni — siitä neljännessä ehyestä ruudusta, joka tosin sekin oli vahvasti jääruusuissa.

Akka näki kuitenkin terävillä silmillään tämän jääruusu-ruudunkin lävitse, että Ukko kävellä kyökkäsi alas saunarantaan, rautakanki olalla. Kotvan kuluttua se siellä jo kuului kolajavan lumisessa kiviroukkiossa, joka oli suvella läjätty saunanseinustaa vasten. Heti kun Akka oli huuh-taissut pahkakupit ja nuolaissut sormistaan ruan-

lopun, pistäytynyt navetessa lehmä-rukalle lehtikerpun viskaamassa (ei ollut toki heiniäkään!) sekä vielä kissallekin tulpanut viimeisen maitotilkkan särkyneellä porsliinlautasella — samalla kun kissaa killinkoreasti puhutteli — niin hän sitasi huivinsolmun lujasti leukansa alle, otti rukkasensa ja läksi hänkin saunarantaan, lykäten vesikelkkaa.

Ukko oli jo kiukaan korjannut ja särki jo halvoja, vaan kun näki Akan tulevan, niin heitti kesken ja laskeusi avannolle auttamaan.

Yhdessä siinä myllistelivät.

Eivät sanailleetkaan.

Liiksi jo muutenkin oli ruvennut mietityttämään...

Äänettöminä he katsoivat keltaisen viheriää päivänkajoa järven ulapan takaa...

Kinnaskämmenillään varjostivat, katsoessaan.

Ei näkynyt järven ulapalla ristin sielua. Eikä ollut toki tietäkään minkäänlaista, millä ketään näkyä. Luminen aapa! Aina yhtä tyhjä avara! Jos kolmesti talvisydännä osui avannolta näkemään hiihtäjän kaukana vasten toista rantaa, niin se jo oli semmoinen elonmerkki että siitä riitti puhetta viikokaudeksi. Tämän mökin ainut tien-tapanen näet puikkelehti läpi metsäin sukisuurään pohjoista kohti. Vaan eihän silläkään tiellä juuri ketään kulkenut. Ummessa se pysyi, ellei itse Ukko tai Akka joskus hiihtänyt latua auki. Ei heidän mökilleen monesti talvessa ketään

eksähtänyt, ei savottajatkääkään... Kirkolle oli pitkälti — seitsemän ja puoli peninkulmaa!

* * *

Jopahan läksi joulusauna lämpiämään! Tuprun hirmuisen ja sysimustan sauhun kohti tavaista hulmahutti! Pauke kuului kuin pajasta...

Hauskalle se toki näytti Akastakin, joka kyykki kontallaan mökin kynnyksellä vettä julmasti holvaten mustalle lattialle ja vihanvimmatusti hangaten...

Oli näet Akalle tullut hengen puuska semmoinen, että piti pestämän lattia. Liikanenhan tuo olikin, vaan sama se sille! Vaan kun se Ukko oli sitä mainonut että oli muka jouluaatto. Sieti tässä pyhittyä...

Akalla oli kyllä itku kurkussa. Toisinaan hän tyrmistyneenä jäi tuijottamaan...

Mutta Ukko ulkosalla katsoi tytyväisenä myhätien, miten sauna läksi lämpiämään. Vuoroin availi, vuoroin painoi kiinnemmäs pikimustaa ovea. Ja tujotti punaisiin lieskoihin kiukaan pesään...

Se oli tämä saunanlämmitys semmoinen elämän ilotulitus erämaassa, ettei sitä pöljät toki ymmärtäneetkään. Se kun savu sinertyen painausi korpea vasten, niin oli koko korpi kuin eläviä henkiä täynnä. Ei tarvinnut ihmisten tuntea olevansa yksin... Eikä painajainen häirinnyt...

— Lähtipäs, lähtipäs lämpiämään! Ukko ääneensä virkahti ja rupesi jatkamaan halon särentäänsä.

Mutta päivän valo se jälleen niin haikeasti hä-

märsi. Lieneekö vain aurinkoa ollut olemassa-
kaan näin joulun aattona?...

Kaksi pimiää vain!

* * *

Ukko ja Akka ovat illan tullen kylpeneet päre-
soihdun vipajavassa hohteessa. Ensin on kylvystä
pirttiin palannut Akka ja istuu siinä nyt pilkko-
pimeässä karsinalautsalla vähissä vaatteissa
kyhnytellen lämpöistä ruumistaan. Tzuh. tsuh...
tuntuupaa suloselta... Mutta mietityttää...
Kaksikin eri asiaa mietityttää! Kuin paratiisin
käärme kuiskuttaisi... Että pannako öljylamp-
puun tuli nyt vai säästääkö aamuun? Ja että
keittääkö viimeiset kahvit — vai jättääkö se-
kin hekkuma jouluaamuun?

Jo tulla tomahtaa ukkokin kylvystä. Ihka alas-
ti tuo sieltä hamuaa, vaikka on kohta ikäloppu
mies. Saapaslosut vain on jaloissa. Lujatekoi-
nen se on toki Meijän Ukko, nuorra miessä ollut
niitä kaikista lujimia — lölyinkin ottajia. Ih-
meesti sillä terveys kestää. Lieneekö viittäkään
vuotta, kun vielä hangessa piehtaroi, pakana?
Akka sen asian muistaa kun eilisen illan...

— Pimiässäkö sinä...?

Akka ei vastaa.

— Otahhan tuli!

Akka ei vieläkään vastaa.

— Jotta näkis pajan... jotta ei nurinpäin...!

Akalle nauruksi tuppaa. Ihan syänaluksia
myöten hykäyttää. Ihan hyvätuuli tulee — tule-

maan sattuu. Löylykö vai jouluko, mikä sydämen
niin hellitti?

Akka kavahtaa äkkiä ja sytyttää kuin sytyt-
tääkin pienen öljylampun, mikä kiikkuu orressa.
Ja samalla — niin hempeästi naurahtaa...

Ukko muljauttaa kauhtuneena takkukarva-
silmiiän. Yrittää äkäsanana ärräpään päästää,
vaan — eipä sanokkaan. Eipä sanokkaan sitä
pahaa sana, hyvä höpelö.

Ähkyy vain ja hierokselee rystysillään ryntäi-
tään. Hyväkin höpelö! ettei vaan unohtaisi...
jauhosäkkiä? Huomenna kai sen on lähteminen
hihtämään — kirkolle — ja välillä käyminen he-
vosta Lammasniemestä... On Jumala ennenkin
auttanut — eikö auttane vieläkin? Vaikka mak-
saakin kaksikolmatta markkaa säkki... Jeesus!
... Vaan palakoon öljylamppu joulun aattona
syänselekosessai! Kun on pappilassai — kuuluu
— kuusikynttelit. Niin palakoon meillä yksi kä-
ryävä öljylamppu! Sitä kai se meinaa — tuo
Ukkokin...

Ja öljylamppu palaa. Huijottaa! Näkisi vaik-
ka ommella!?

Valo lankeaa Ukon paljaalle ruumiille. Puna-
sen mustahko se on ja höyryää kuin ajetun ruu-
nan... Jokohan siitä erkani se syyhy?...

Tovin ei kumpikaan — ei Ukko eikä Akka —
rohkene virkkaa halastua sanaa. Se lampun sy-
tytys se niin jännitti. — Viimein Ukko saa sanot-
tua matalalla äänellä että:

— On se tuo kylpy sentään mehtäihmiselle...

ono!... niinkuin manna Ihra-Eelille korvessa. — Hyh hyh kuinka tuntuu hyvältä!

— Ukko hoi!

Akan silmät omituisesti kiiluvat ja suu mutruaa.

— No ka? kysyy Ukko.

— Että pyörähytänkö kahvin? —

Ukkopa vuorostaan nyt ei virkaa mitään. Mutta veret seisomaan sai tuo sana! Kovin äitellä paikka...

Vaan kun Akka tosissaan yrittää kajota mustakylkiseen, silloin Ukko, puhas paita jo polviltaan, jämähyttää:

— Eläkä keitä!

Akka lamaanuu. Silmäin hehku herpoaa. Karsinaloukkoon taas lysähtää, silmissä sanomatoman onneton, mutta nöyrä ilme.

Mutta Ukko urahtaa — hurstihousunsa toista lahetta sääreensä nykien — että:

— Se on iänikuinen rahvaan malli se että kahvikulta vasta jouluaamuna! Tätä on tässä oattoa meille, kun peterooli palaa.

Akka sen kyllä jo äsken oli arvannut että ei kahta hyvää kerrallaan. Sitä nyt vain päässään pämppäili että jos olisi sammuttaa öljylamppu ja sytyttää pihtipäre, niin ehkä Ukko hyvinkin suosuisi kahvinkeittoon? Vaan — eipä iljennyt enää... Kahvi maksoi kolmisen markkaa kilolta ja öljy neljäkymmentä penniä... Mitä tästä lopuksi tulleeakaan — talonpoikaiselämästä?...

* * *

Siinä he nyt molemmat istuvat pienessä pirtissä ja tuuli ulvahtelee nurkissa.

— Se sotahan se... sanoo Ukko.

— Liekkö tuota koko sottaa? epää Akka.

— Olovan kuulestaa! väittää Ukko.

— Maho-Meetiko se vai Inklanitti reistailoo? —

— Koko moailman ne hokkoot torailevan! se littää Ukko.

Akka miettii syvästi ja tokaisee sitten ylen älykkäästi että:

— Taisipa moaliman niisilangat mennä sassaralle!

Miehinen mies se tietää enemmänkin kuin tuo akkaväki:

— Taivaallakin tuuppivan kuuluvat... toisiaan!

Hän tarkoitti sotalentokoneita.

Ukkoa haukotutti niin että malli löysäsi toisesta poskesta.

Akka haukotteli myös ja virkkoi:

— Ei tullut sittä enää tolokkaa taivaastakkaan. Ohhoo. Pittää tässä lähteä navettaan...

* * *

Kun Akka tuli navetasta kolmen kahvikupillisen verta maitoa lypsinkiulussaan, niin kuuli hän Ukon — joka oli vetäytynyt pirtin perälautsalle ja nostanut öljylampun nurinkäännetyn pahkakupin päälle — lukea rompottavan vanhasta, puukantisesta raamatusta juhlallisen kumealla äänellä:

Jaa! sinä Pee sinä Peetle-Hemmi Juutaan maas-

sa, et sinä ole suin-suingaan vähin juu-Juutaan
pääruhdinasten se-seassa, sillä si-sinusta on tu-
tuleva see Ruhtinas, jonga minun ka-kansaani
Isra

— Ihra-Eeliä se taas meinaa? — Eeliä pi-tä
hallit-seta-hallihtemaan!

Ukolla on pyöreät sankalasisit nenännipukalla,
joka kylvyn jälkeen punoitti loistavan kirkkaana.
Tuommoisena Akka häntä kunnoitti, vieläpä vai-
vihkaa ihaili. Ukko oli tunnettu hyvä lukija, jol-
la oli melkoista selvempi ulosanto kuin Lammäs-
niemen Aapelilla. . .

Akka siis hiljensi hommiaan ja kohta hänkin is-
tuutui pöydän ääreen kuunnellen hartaana ja kä-
det ristissä sylissä, kuinka Ukko luki.

Ja niipä he — tämä Ukko ja Akka — jouluaat-
tonsa viettivät kuten olivat ennenkin viettäneet,
näkemättä miten herrat ja sivistyneet ja rikkaat
sitä viettivät.

Ja kymmenet tuhannet talonpojat Suomessa
viettävät jouluaattonsa aivan yhtä yksinkertaises-
ti kun miten se tässä nyt on tullut kerrotuksi.

Ilmari Kianto.

Salakuljettaja.

Kaukana idässä Venäjän ja Suomen rajan tuol-
la puolen hiihtää hyssyttää Suomea kohden tuu-
heapartainen uros. Pitkä lammasnahka turkki
ulottuu melkein polviin saakka ja punainen, neu-
lottu vyö kiertyy tiukkaan ruumiin ympäri. Tur-
kin resuinen kaulus törröttää pystyssä melkein
kokonaan peittäen eloisat kasvot, joiden ruskeat,
viekkaat silmät niin pelokkaasti ja samalla niin
kavalasti tähystävät ympärille. Ainoastaan pitkä,
hiukan harmahtava parta törröttää näkyvissä ja
siinä kimaltelee pikkutähtien tavoin loistavia lu-
mikiteitä.

Hartiat kumarassa suuren, selässä lepävän
kontin painosta päiskelee mies eteenpäin. Ras-
kas näkyy olevan taakka, josta kuuluu omituista
pullojen helinää.

Jo hiihtäjän katseesta ja ulkomuodosta huo-
maa, ettei hän liiku rehellsillä asioilla. Se onkin
totta, sillä uros on kuuluisa salakuljettaja, vii-
nanmyyjä, jonka kontin sisällykset ovat usein
hankkineet Suomen nuorukaisille "iloisia hetkiä".

Tällaisilla matkoilla liikkuu nytkin Stephan
Andrei. Tuttua näkyy seutu olevan, sillä aina oh-
jaa hiihtäjä suksensa tiheimpiin, synkimpiin nä-
reikköihin huolellisesti vältellen aukeita ahoja.
Ei olekaan hän ensi kertaa taivaltamassa tätä

taipaletta, sillä jo monta vuotta on hän ollut vartijain kiihkeän etsimisen esineenä. Kertoipa huhu, että oli luvattu palkintokin Stephan Andrein kiinni-ottamisesta. Jo alettiin uskoa, että tuo tuuheapartainen mies oli noita, sillä eihän tavallinen ihminen voisi vuosikausia harjoittaa viinankuljetusta kertaakaan kiinni joutumatta.

Pilkallinen hymy leikki hiihtäjän huulilla, kun hän ajatteli, miten hän nytkin petkuttaisi vartioita. Yhä leveämmäksi muuttuu hymy, miehen miettiessä kuinka monta helisevää markkaa tämäkin retki tuottaisi ja miten iloiseksi hänen pikuiset lapsipahansa tulevat isän saapuessa tuomisineen vaivaloiselta matkaltaan.

Mutta jospa rajan yli kulku ei kävisikään toiveiden mukaan, mitä jos parin tunnin perästä rajavartijat riemuiten kulettaisivat taitavaa Andreiasta köysiin sidottuna lähimpää vartiomajaa kohdon. Mutta miksi ei Onnetar nytkin häntä suosisi, kun jo puolikymmentä vuotta on hänelle hymyillyt kertaakaan selkäänsä kääntämättä.

Varovaisuutta vain, niin kenties onnellisesti päättyy tämäkin matka.

Jo alkaa näkyä puiden välistä valtakunnan mahtava raja. Yhä kuulumattomimmin liukuu matkamies eteenpäin ja yhä tarkemmin tähystää päilyvä silmä ympärille. Joka liikkeessä on varmuutta, mutta samalla äärimmäisyyteen saakka ulottuvaa varovaisuutta.

Aivan rajan vieressä kohoaa ilmaa kohden haa-

raoksainen, majesteetillinen honka. Notkeana kuten hongan oksilla hyppivä orava lähestyy hiihtäjä tuota satavuotista vanhusta, jonka paksuun runkoon nojautuneena hän sitten tähystää mitä tarkemmin pitkin leveää suoraa linjaa.

Virpisuorana aukee raja kummallekin puolelle näyttäen tuolla kaukana taivaan rannalla melkein kutistuvan pieneksi, ohukaiseksi juovaksi.

Ei näy kuitenkaan mitään peljättävää silmäkanto matkalla. "Tuaskin vartijat pruasnikooh pitäh", mutisee hiihtäjä lähtien kevein sydämin painaltamaan rajan poikki.

Mutta kun hän saapuu linjan toiselle puolelle, hyppääkin äkkiä mies tuuhean pensaan juurelta hänen eteensä vaatien Andreita antautumaan.

Nopeasti kuin kärppä syöksee salakuljettaja syrjään, sakeasti tuprahtaa lumi hiihtäjän takana ja ennenkuin vartianpukuun puettu mies ehtii tointua hämmästyksestä, on Andrei kadonnut tiheään kuusikkoon. — Mutta vikkellästi on vahtikin suksillaan ja alkaa vimmatusti liukua kadonneen perästä. Pääsisiköhän nytkin tuo väijytyy salakuljettaja hänen käsistään! Kaksinkertais-ta vauhtia painaltaa roteva rajavartija karkurin jälkiä myöten, sillä nyt jos milloinkaan on hetki tullut tuon viekkaan tullikavaltajan vangitseeseen.

Villisti liikkuvat Andrein sukset ja mielipuolen vimmalla kiemurtelee hän puiden välissä. Vaikeaa on hiihto, sillä harteita painava kontti alkaa tuntuu yhä raskaammalta ja raskaammalta. "Mitäs

jos piilottaisi sen lumeen johonkin näreikköön”, sellainen ajatus syöksee pakenijan aivoihin. Mutta silloinhan hänen matkansa raukeaisi sikseen ja kuinka hän itse voisi saapua köyhään torppaansa, jossa puolialastomat, luurangoilta näyttävät lapsipahat, jotka ovat kuukausmääriä saaneet järsiä kuivaa petäjän kuorta, iloiten odottavat isän saapumista pitkältä matkaltaan ja tietäen hänen varmasti tuovan kontin täyden kaikellaisia herkuja. — Miten voisi hän kestää rakkaittensa surua ja epätoivoa, johon he joutuisivat perheen elättäjän tullessa nälän kanssa kamppailevaan kotiin tyhjin käsin.

Ei missään tapauksessa tahdo hän heittää luotaan kallisarvoista taakkaa, vaikka ankara väsymys tuntuukin kiiruhtavan hänen vieraakseen. Yhä kiivaammin syöksee hän eteenpäin ja yhä vinhemmin liukuu leveä suksi honkien välissä.

Mutta vihdoin kuitenkin loppuvat pakolaisen rautaiselta tuntuvat voimat. Jalat huojuvat, ruumis tahtoo väkisinkin lyhistyä kokoon kantamuksen alla ja hengityskin ahdistaa; kuten palkeet huohottavat keuhkot ja tuntuu siltä kun ei mitenkään voisi saada tarpeeksi ilmaa niihin. Maailma mustenee — — — ja hiihtäjä syöksyy suinpäin pehmeään hankeen — — — —

Kuinka kauan hän siinä lieneekin maannut, kun äkkiä kuuluu lumen suhinaa ja vartijan kookas vartalo ilmestyy puiden välistä. Juuri silloin tulee Andrei taasen tuntoihinsa. Pian ymmärtää hän vaaran ja kuten nuoli syöksee hän suksilleen,

tempaa lumeen pudonneen kontin selkäänsä ja alkaa taas mielipuolen vimmalli tehdä taivalta.

Mutta eivät kauan kuitenkaan salakulettajan jäsenet tottele herraansa, vaan uudelleen kadottaa hän tajuntansa ja syöksee alas suksilta. — — —

Viikkokauden kuluttua saavat Stephan Andrein mökkipahasen asukkaat tietää naapuritalosta, että sanomalehdistä olivat lukeneet m. m. seuraavaa: “Äskettäin vangittiin rajavartijain tarmokkaan toiminnan kautta kuuluisa salakuljettaja ja viinan myyjä Stephan Andrei.”

Aarne H. nen.

Elsa.

Elsa istui pienessä kamarissaan pää painunee-
na käsien varaan. Hän oli vaipunut syviin miet-
teisiinsä. — Menneiden päivien muistot leijailivat
kuin onnettomuuden mustat korpit hänen ympärillään ja hänestä tuntui kuin huone olisi täytty-
nyt niiden ilkkuvalla kirkunalla.

Menneet päivät. — Oi kuinka harvalukuiset ne
olivat vielä olleet, mutta kuinka paljon päivän-
paistetta, lapsuuden viattomia leikkejä, vanhem-
pien huolehtivaa rakkautta ja kirkasta onnea ne
olivatkaan sisältäneet!

Kahdeksantoista vuotta. — Sekin voi jo niin
paljon tuoda mukanaan, mutta se voi tuoda muu-
takin kuin nuoruuden iloa. —

Myrsky ulvoi huoneen akkunan takana ja me-
reltä kuului korkeiden aaltojen lakkaamaton tais-
telu rannan kareja vastaan. Elsa oli kuullut tuon
niin monta kertaa, mutta tänä iltana se erittäin
kaikui hänen korvissaan muistuttavana, kam-
mottavana.

Hän tunsu kuinka elämänmeren aallot olivat yh-
tä korkeina ja yhtä peljättävinä lyöneet hänen
nuorta sydäntänsä vastaan. Oi, jospa hän olisi
ollut yhtä vahva kuin rannan kivinen paasi, jos-
pa hän olisi voinut kuolettaa, luotaan työntää

vaahtopäiset kuohut ja elää elämäänsä yhtä kyl-
mänä ja kovanna kuin ennen myrskyäkin!

Mutta sitä ei hän voinut — —

— — —
Kaarlo oli hänen lapsuutensa toveri, leikin ku-
ningas ja sankari. Yhdessä olivat he kasvaneet,
yhdessä lapsuuden riemut jakaneet. Yhdessä var-
tuttuaan lähteneet ulos — suureen maailmaan.

Mutta siellä olivat tiet eronneet. Siellä oli elä-
mänmeri myrskyävänä lyönyt heidän kumpaisen-
kin sydämeen. — Kaarlon vapauttavana, avarta-
vana, hurjina nuoruuden hairahduksina. Oi, El-
sa näki sen! Hän näki niin paljon. Hän näki
Kaarlon paikoissa, joita eivät he olleet lapsena
osanneet kuvitellakaan. Hän näki Kaarlon sil-
mistä katoavan sinisen viattomuuden ja vaihtu-
van sen sameaan ja himmeään, joka kertoo aino-
astaan, että pohjaan on monasti juotu elämän
pikari, että pohjan kautta on kuljettu elämän lie-
jussa.

Ja Elsalle, jolle Kaarlo oli kaikki kaikessa, tuo
oli vasta elämän laine. Se aukaisi hänen silmän-
sä näkemään elämän todellisen likaisuuden. — —

Monasti oli Kaarlo katunut ja pyytänyt hänel-
tä anteeksikin. Hän oli tehnyt lupauksia ja El-
san hellyys ja puhtaus olikin ollut hänellä jonkin-
laisena tukena estäen häntä kokonaan vajoamas-
ta. Se oli kuin toinen omatunto, joka häntä soi-
masi ja kehoitti — nousemaan ja pelastumaan.

Mutta sitä mukaa kuin aika kulki, kuoleutui ja
heikontui omantunnon ääni. — Elsa väsyi, mat-

kusti pois Kaarlon läheisyydestä ja otti asunnon merenranta kaupungissa. Ja siellä eli hän nuorta elämäänsä surren ja kuihtuen. Mutta kaikesta huolimatta, oli heikko toivo vielä kytenyt siitä, että Kaarlo, kunhan miehistyy, alkaa elää säännöllisesti ja siten on mahdollista, että nuoruuden unelma vielä toteutuu, joskaan ei enää ehyenä ja puhtaana. Elsa oli rukoillut hartaasti:

“Pelasta Jumala hänet hukkumasta. Sinä, joka asetit rintaani sammumattoman rakkauden, älä anna sen hukkaa lokaan ja kuoleentua katkeralla kuolemalla! Sääli kahdeksantoista vuotiasta syntäntäni ja elämäni!”

Mutta mikään ei ollut auttanut ja nyt tänä iltana hämärissä oli tullut lopullinen isku. — Siitä hän se myrskykin kenties ulvoo. — Se oli vain lyhyt kirje, mutta Elsalle oli siitä lähtien yhden-tekevää elää tai kuolla. — Kaarlo kirjoitti:

“Lapsuuden ystävä!

Huomenna matkustan Amerikkaan, koska Suomessa olen tehnyt elämäni mahdottomaksi, tai oikeammin, Suomi ei voi minua enää tyydyttää. Tiedän, ettemme koskaan enää tapaa. Tietääkseni ei välillämme ole mitään siteitä. — Kiitos kaikesta mitä olet minulle ollut!

Kaarlo.”

— Ei mitään siteitä, huokasi Elsa kirjeen luetuaan. Vuosi takaperin oli vielä siteitä — vieläpä katkeamattomiakin. — Ja kuitenkin hän tun-

nustaa, että olen jotakin hänelle ollut. Oi, jospa hän tietäisi, mitä hän on ollut minulle! —

Mutta parasta on hänelle, että hän menee — —

Ja parasta on minulle, että minä — —

Hän säpsähti silloin. Mikä oli sen korvaansa kuiskannut? — Jumala varjelkoon! — —

Mutta ilta oli kulunut. Myrsky ulvoi yhä kuuluvammin ja aaltojen hyökkäykset rannan paasia vastaan kuuluivat käyvän kahta vimmatuimmiksi. Heikkovaloinen kynttiläkin kului pöydällä matalaiseksi.

Yhä kumarampaan painui Elsan pää käsien varaan ja yhä selvemmäksi kävi ajatus hänen pääsängsää:

— Parasta on että minä menen. Myrskykin kutsuu ja aallot kutsuvat. Kuolema kutsuu, sen rauha ja ikuinen tyyneys. — Minä noudatan kutsua.

Elsa nousi pöydästä ja hänen kasvoillaan lepäsi päätöksen kovuus. Huulet hymyilivät, vaikka silmät paloivat niin oudosti. Hän otti naulasta päällystakkinsa ja — hän muisti että pitäisi jotakin kirjoittaa, mutta sai vastaukseksi ajatuksen:

— Että maailma saisi lukea ja nauttia minun tuskastani, sitä vartenko minun pitäisi kirjoittaa? Parasta on, että minä menen näin. — Myrskykin kutsuu. — —

Hän jätti kynttilän jalustaansa palamaan loppuun ja lukiten oven jälkeensä lähti rientämään rantaa kohden. Kylmä tuuli puhalsi peloittavasti häntä vastaan ja kostea ilma sai hänen kasvon-

sa melkein märiksi. Mutta sitä ei hän huomannut. Hänen huulensa kuiskailivat vähän väliä:

— Kahdeksantoista vuotta! Kuinka lyhyt aika! Kuinka riemukas ja samalla tuskallinen!

Mutta merellä kuului ikäänkuin huuto:

— Sinä et osannut olla nuori, sinä et osannut elää. Tarvitsiko sinun ruveta elämään nunnan elämää sen sijaan kun toiset käyttävät hyväkseen elämän rikkauksia!

Elsa tunsu tuon äänen, mutta päättäväisin askelin suuntasi hän kulkunsa rantakalliota kohden, jossa tiesi olevan syvää heti rannasta.

Noustuaan kalliolle hän istahti kivellet ja rupe si ajattelemaan tuota äsken kuulemaansa ääntä.

Pimeä oli yö. Kohisten pauhasivat aallot ulapalla.

— Tuolla, ajatteli Elsa, keinuaa Kaarlo kohti uusia, kahta hurjempia kohtaloita — —

— Sinä et osannut elää, etkä olla nuori. Sinä et osaa käyttää hyväksesi elämän rikkauksia — kai kuu jyristen ulapalta. — Sinä olet kymmenkertainen raukka. — Tänne tulevat kaikki ne, jotka eivät osaa elää, eivätkä uskalla elää. *Sinäkö yksin* tahdot taistella maailman järjestystä vastaan — sortua ja kuolla sen taistelun tuoksinaan?

Elsa heräsi kuin unesta.

— Kahdeksantoista vuotias, hän kuiskasi. Minullahan on elämä ja nuoruus! Sehän onkin juuri minulla! Mitä minä aijoinkaan tehdä itselleni. Kaarlokin meni, miks'en minä menisi elämän myötävirtaan. Oh, antaa mennä vaan!

— Huomenna minä matkustan pääkaupunkiin.

— — —

Terävä nauru hukkui myrskyn ulvontaan ja kahdeksantoista vuotias Elsa lähti melkein juoksujalassa rientämään asunnolleen, joka oli jo pimeä, sillä kynttilä pöydällä oli palanut loppuun.

— — —

Ja huomenna hän matkusti pääkaupunkiin ja osasi elää — —

Mutta meren rannalla, sillä kalliolla, jossa Elsa oli tehnyt päätöksensä, soi vanhassa petäjässä yksitoikkoinen, valittava tuulikannel...

Veikko Virmajoki.

Kosintaretki.

Voipalan Juho oli päättänyt mennä naimisiin. Päätökseen oli myöskin osaa ottanut kaksi hänen toveriansa, jotka hekin aikoiivat tehdä saman tempun. Tovereilla oli tiedossa kenen kanssa he papin edessä vannovat rakkautta, mutta Juholla ei semmoista ollut. Tosin kyllä oli joskus pakinoinut muutaman mansikkaposken kanssa, mutta siitä oli jo pitempi aika eikä hän tiennyt oliko tämäkään enää vapaa tai edes halukas lähtemään niin pitkään urakoihin kuin naimahommiin. Kuitenkin yksimelisesti tultiin siihen päätökseen että Juhon tuli yrittää sitä, semminkin, koska hän vakuutti pitävänsä tytöstä. Uusissa pukimissa lähti Juho pyöräilemään toisen naimapäätökseen osaa ottaneen toverinsa kanssa kohti epätietoista tulevaisuutta. Kummallinen, pähää-avistava tunne hiipi mieleen senjälkeen kun alkutaipaleesta sattui tiellä olevaa sonnimullikkaa niin onnettomasti väistämään että pyörineen lensi tieojaan keskelle nokkosia, vettä ja likaa. Paha enne; mutta kumminkin toivottiin vielä ja noustiin satulaan sekä päätettiin ensimmäisessä tievieritalossa korjauttaa rymäkässä repeytyneet housut ja paremmin laastaroida kämmenpäät.

— Selitähän vähän tarkemmin minkälainen se sinun ajateltusi oikein on, — kehoitti toveri Ju-

hoa heidän pyöräillessään — jotta, jos joutuu puhemieheksi, tietää vähän edeltäpäinkin.

— Se on semmoinen pitkä, solakka ja sievä tyttö. Paljon nauraa ja laulaa.

— Luulisitko voitasi rakastaa häntä, naimisisakin?

— Varmasti! Sillä enpä muista nähneeni toista niin mieleistäni tyttöä.

— No otetaan siitä sulle muija.

— Kunpahan saataisiin!

Peninkulmia taivallettua alkoi viimein näkyä toivotun talon valkoiset ikkunalaudat ja veräjänpielet ja perille päästiin ja hyvin vastaan otettiin.

— Kylläpä todellakin on komea ja niin iloisen näköinen, kuiskasi toveri sopivassa tilaisuudessa Juholle — pidetään vaan huoli että päästään ilman äitiä pakinoille tytön kanssa.

Tytöllä oli kai samat ajatukset, koskapa hetken kuluttua lähti aittaan niin kuin näytti tarkoituksella, etsiä jotain, eikä löytää.

Kosimamiehet lähtivät välinpitämättömän näköisenä ulos, aikoen sieltä sopivassa tilaisuudessa huomaamatta pujahtaa aittaan.

Onnettomuudeksi oli heinäaika ja heinäajan tähden harava- ja niittokoneita pihalla ja Juho, tunnettu maanviljelyskoneiden ihailija, vaikka isänsä takia niitä hänellä itsellä ei ollut, rupesi koneita katselemaan ja hypistelemään. "Miten iso kone", supisi hän haravakonetta katsellessaan, "ja miten mahtavan näköinen tuo niittokone."

— Lähdetään jo: Etkö näe että tyttö katsoo oven raosta ja näyttää varttovan — sanoi puhe-
miestoveri ja tuuppi Juhoa kylkeen.

Tämä oli juuri lähdössä, mutta sattui siihen tulemaan tytön isä, innokas maanviljelijä ja alkoi haastaa koneista, karjasta ja viljelysasioista. Nytkin, kertoi: paraallaan on tekeillä suuri ala rahkasuota ja kasvamaan se kyllä rupeaa.

Juho on kaiken ikänsä ollut maahenkinen. Kuultuaan isännän noin innostuksissaan haastelevan tarttuu innostus häneenkin, unehtuu lempiasiat ja pyytää isäntää lähtemään näyttämään suoviljelyksiään. Kuitenkin lähtiessään kuiskaa toverilleen: "Pakinoi sinä sillä aikaa tytön kanssa."

Suolla, kantojen, ojen ja murtojen keskellä kuuluu Juhon aika innokkaassa keskustelussa isännän kanssa, kunnes kesäinen päivä on melkein menossa, jolloin Juhokin havahtuu ja pyytää paluuretkelle.

On ilta kun he saapuvat taloon. Toveri jo odottaa ja kuiskaa tytön menneen kylälle, eikä enää tällä kertaa olevan tavattavissa. Nyrpeällä mielin kuuntelee Juho, mutta muukaan ei auta kuin alistua kohtalon alle.

— Mikä erinomainen ihminen! — sanoo puhe-
miestoveri paluumatkalla. — On aivan kuin luo-
tu sydänvalloittajaksi. Tuppaupi oma heilani
jäämään varjoon hänen rinnallaan.

— Hauskaa kuulla arvostelusi hänestä. Olisin minäkin mielelläni pakinoinut hänen kanssaan, mutta tuli isännän matkaan lähdetyksi.

Neljän viikon kuluttua kun puhemies meni vihille, ei entisen omansa, vaan Juhon melitietyn kanssa, sanoi Juho, joka myöskin oli häissä, sulhaselle: "Sinä puhuit omaan pussiisi. Minullehan tyttö päätettiin... Kun rakastinkin häntä!"

J. F. O.

Aatokseni suurena sunnuntai-hetkenä.

Aatosteni suurena sunnuntai-hetkenä sydämeni syvyydestä aina toivova huudahdus ilmoille pulpahtaa:

— Vaikene suurkaupungin haavoittava pauhina edes hetkiseksi voidakseni täältä mielmissäni siirtyä kotitanhuville.

Ja ikäänkuin Luojan käden hellässä kosketuksessa häipyä päivän tuskaisat äänet illan tyyntyviin maininkeihin. Ja katseeni hiipii ohi kolkkojen kivimuurien ihailemaan tuota kirkasta tähti-taivasta, jota jo lapsena revontulten räiskyessä unelmoivin silmin katselin ja jonka kauneutta silloin rakastamaan opin. Nyt tuo kirkkauden rajaton ulappa johtaa mielteeni Pohjolan maille, näyttäen, mikä minulle siellä rakasta ja pyhää on.

Muistoista muistoon ajatukseni kulkee ja paikasta toiseen katseeni siirtyy tänä illan hetkenä hiljaisena.

Tähtitaivas! Näen kuinka sinä hillityn valosi annat hellästi kosketella kosken kuohuja, joiden ijäinen soitto värisee synkissä sävelissä. Ehken noissa kuohuissa kosken syntyissä mun huminoin musiikki ikäänkuin ennustaen miehuuteni mielialaa.

Mutta yltiöpäiden ilakoivan temmellyksen näin silloin, kun ensi kerran leikkiänne katselin. Ja

kun syvemmin laineiden valittavia säveleitä opin käsittämään ja kun päivästä päivään ja vuodesta vuoteen näin nuo luonnonvoimat aina vain samanlaisessa taistelussa, silloin sydämeni pelokkaassa sykähtelyssä oman minäni pienuuden tunsin. Te kuohut valkohuntuiset. Silloin te ope-titte minut soittamaanne säveltä syvästi rakastamaan. Niin monet lukemattomat kerrat minä tuosta soitosta lohdun hengettären hellän kuiskeen kuulin ja hänen tuudittamanaan hiljaisia onnen hetkiä mietin. Pohjolan kuulakkaan illan kätöksessä kohiseva koski! Kuulen nytkin — tänä hiljaisena iltahetkenä — soittoasi. Se minut tenhoo, minua luoksensa houkuttelee. Mutta kuulenko oikein? Olen nyt noissa hiljaisissa sävelissä erottavinani yksinäisyyttään itkevän tuskan. Syksyn kaamea herrako sitä kahleisiinsa puristaa, elon nesteen sinusta imee — sinusta kuohuva koski?

Nuo säveleet, jotka sydämeeni niin vuolaina virtasivat, käyvät siellä nyt vain hiljaisina maininkeina, yhä heikkenevät ja heikkenevät — ja sammuvat. Sillä minä kiiruhdan samoilemaan tuttuja metsäpolkuja.

Muistan aivan hyvin tämänkin tien. Tässä aivan edessäni se kohoutuu kalliolle, johon lapsena kerran nimeni kaiversin. Sieltä alas laskeutuessani — kallion jyrkkänä katketessa ja suon samassa alkaessa — tien sulkee tuuheaa kuusi, jonka alitse matkani käy ja jolle tervehdykseksi sil-

loin tulee kumartaa — sinulle, metsien synkeä kuningas. — — —

Mutta nythän on minun kuljettava yli männikkökankaan, joka syksyaamuisin kirkaissa kastehelmässä kimaltelee, ja poikettava polultani oikealle, aidan yli kiivettävä saapuakseni puronvarsinurmelle, jossa kesäisin puna-apilaat sulolemuun levittävät, mutta jossa nyt kellahtava ruoho arkana näyttäytyy. Tästä minä jo näen — niin kuin useasti ennenkin olen nähnyt — metsälampeni, jonka yli minä usein kesäyön vaalean hämytären olen utuvaippansa levittävän nähnyt. Kuin puhdas neitonen sinä silloin unessa kevyesti uinuit. Mutta nyt sinä lyijynraskaana metsänpimennossa lepäät. Niin! kyllä valittavan huokauksesi kuulen. Sinähän kuiskaat:

— On syksyn työtä tämä.

— — —

Tuska vaimentaa onnen tunteen rinnassani katsolessani kotikartanoni pihlajoita. Syksytuulten tuivertaessa te alastomuuttanne värisette. Miksi tekin valitatte:

— On syksyn työtä tämä.

Älkää multa onnen vähäistä murenoa riistäkö! Älkää sydäntäni säälistä nyyhkyttämään saattako. Sillä minä tämän syksyisen iltahetken tahdon onnellisille unelmilleni omistaa. Minä tahdon juuri nyt, näin kaukana ollen, ihaila Pohjolan luonnon jumalallisia rkkauksia ja elää niiden tarjoamassa raikkaassa tunnelmassa, elää samantyyppistä elämää kuin lapsena ennen. Sillä minä tie-

dän, olen kokenut sen, että lapsen silmien näkemä luonto sädehtii vain puhtautta ja viattomuutta. Kiusauksien hurja palo ja kärsimysten riuduttava tuska ovat hänelle vielä vieraita, siksi hänen ajatusmaailmansa niin kirkaana säilyy.

Lapsen lailla tahdon minä nyt sulautua Pohjolan pyhäiseen luontoon. Siellä kulkea ja kulkea — — — katsella ja nauttia — — — tänä aatosteni suurena sunnuntai-hetkenä.

— — —

Sillä kenet kohtalo on viskannut kauas lapsuuden pyhiltä paikoilta, johdattaa palava koti-ikävä hänet yksinäisyyden tuskaisina hetkinä muistelemaan uudestaan ja uudestaan niitä aikoja, jolloin hän lapsi oli ja jolloin lapsen sydämeen syöpyi katoamaton kuva kotiseudusta. Ja kun aatos tähän tähtää, kun miehen mieli lapsuuden muisteluihin syventyy, silloin verta vuotavakin sydän ilosta itkee, silloin yksinäisen elämää kesäinen kirkkaus hyväilee ja sielun pyhättöön virtaa — onni.

Hannes Seppänen.

Kuinka Ojalan Matti pääsi helmasynnistään.

Se tapahtui siellä "vanhassa maassa".

Pyylevänä pyörähteli kauppias Paksula myömäpöytänsä takana. Ihmeellisesti hän pysyikin hyvässä kunnossa, vaikka hänellä oli tavattomasti hippasemista semminkin silloin, kun itse vielä kauppaansa hoiti. Mutta tietysti hänen hyvinvointiinsa vaikutti se erinomaisen hyvä tuuli, jonka hän aina onnistui säilyttämään, olivatpa asiat, miten olivat. Hänellä oli aivan luontainen taipumus mukautua kaikkien ihmisten mielen mukaan, menettämättä siitä huolimatta omaa vakaumustaan. Hänessä täytyi löytyä velikuluttaakin, milloin asiat niin vaativat.

Kylläkai useat teistä tunsivat Ojalan Matti-isännän, jolla on hieman taipuvaisuutta varastelemiseen. "Pitkäkyntiseksi" häntä sanottiinkin yleensä paikkakunnalla. Hän ei ollut koskaan tehnyt niin suurta varkautta, että olisi joutunut korkean oikeuden kanssa tekemisiin, ja siitä johtui, että hän onnistuneesti varasteli koko elämänsä ajan. Myöskin muistettakoon, että hän ei koskaan ominlupinsa ottanut mitään muuta kuin sokeria. Mutta sitä hän otti milloin vaan tilaisuutta sattui. Tästäpä johtui hänelle toinenkin, hyvin yleisesti käytetty nimi Kotta-Matti.

Eräänä päivänä asteli Kotta-Matti kaupunkiin sokeripala suussa. Matkan varrella hän oli eräässä talossa saanut tilaisuuden käydä sokeriastialla ja sen sisältöä nyt natusteli. Kaupungin tulliportilla hän nielasi viimeisen imelän syljen alas, ja suu asettui happamaksi ja kuivaksi.

Kappaleen aikaa katseltuan Pramilan akkunan taka kahvikojeita pöydällä, jatkoi hän matkaansa katua pitkin ja tuli kaupungin keskustassa olevalle torille. Sen laidassa oli kauppias Paksulan kauppa.

Paksula näki akkunastaan Kotta-Matin tulevan, ja kun hän oli kuullut hänestä yhtä ja toista puhuttavan, niin päätti hän hieman kokeilla. Hän otti puolikymmentä sokeripalasta, kastoi jokaisen nurkan hieman jossakin öljyssä ja asetti ne sitten pöydälle.

— Hyvää päivää!

— Päivää! Mitäs kuuluu?

Kotta-Matin katse kiintyi sokeripalasiin pöydällä, ja suu teki vaistomaisesti maiskauksen.

— Lämmin ilma taitaa olla.

— Lämmintähän se on, ja suuta tuntuu kuivavan.

— Vai kuivaa suuta. Kun pitää pientä kiveä suussa, niin se kuuluu auttavan.

— Vai auttaa.

— Kotta-Matin katse kääntyi taasen sokeripalasiin, ja suu teki maiskauksen.

— Toiset kuuluvat tippauttavan silloin tällöin siirappia kielelleen, kiihdytteli Paksula.

Kotta-Matti nieleskeli ehtimiseen.

— Kuuluvat myöskin sokeripalaa pitävän suusaan.

Silloin jo pyörähti valtava sylki Matin kielelle, oli tulla ulos suustakin. Täytyi ryystää se takaisin.

— Mitä sitä pitääkään olla Ojalan Matti-isänälle, sokeria, kahvia vai —?

Matti ruikkasi armottoman pitkän syljen.

— Kyllähän sitä sokeriakin, vaikka rottinkiahan minä niinkuin pääasiallisesti tulin viikattein siteiksi, kun tässä heinänteko on juuri lähestymässä.

— Sitä on makasiinissa. Odottakaapa vähäsen, niin minä käyn konttoorista avaimen.

Kauppiaan kiihdytys oli tehnyt toivotun vaikutuksen. Tuskin oli ovi painunut kiinni, kun jo sokeripalaset katosivat pöydältä, kaksi suuhun, kolme taskuun.

Konttorin ovesta olevasta pienestä pyöreästä akkunasta huomasi kauppias Kotta-Matin puuhat. Tahallaan hän vielä viivytteli ison aikaa seuraten millä nautinnolla Matti imeskeli sokeripalasia. Hän tosiaan näytti hirmuisesti kärsivän sokerin puutteesta, muuten ei hän niin autuaallisiloin ilmein olisi liponut kieltään. Tosin hän vähän näytti oudoksuvan sokerissa olevaa öljyn makua, yrittäpä jo puukollakin pois sitä raapimaan, mutta ei raskinutkaan, vaan söi ne sellaisenaan. Viimeinen palanen oli juuri menossa, kun kauppias palasi puotiin.

Kotta-Matti kääntyi selin ovensuunaulassa olevia nahkahihnoja katsomaan ja salaa nieleskeli tähteet menemään.

— Lähdetäänpä nyt heinäraudan siteitä hakemaan!

Olivat jo ovella menossa, mutta silloinpa Paksula pyörähti takaisin, palasi pöydän luo ja etsi siitä kiihkeästi jotakin.

— Nyt minun sopii viedä ne samalla kertaa. Mutta, herranen aika, missä ne ovat nyt!

— Onko kadonnut jotakin? kysyi Matti, palaten hänkin takaisin ovelta.

— On on... Mihin minä onneton olen ne pannut?

— Kauppias harppoi epätoivoisena pitkin puodin lattiaa.

— Mi — mitä teiltä on kadonnut?

Kotta-Matti alkoi jo aavistaa, että joku hirmuinen onnettomuus on kohdanut kauppiasta.

— Mihin minä olen ne pannut, mihin pannut, pannut?

Yht'äkkiä pysähtyi Paksula, tarttui tukkaansa ja katsoi silmänsä kieroon vääntäen Mattia silmiin.

— Möinkö minä — möinkö minä ne Junttilan Kaisa-Kreetalle?

Kauheasti saikähtäen kauppiaan hirmuista muotoa ei tiennyt Matti, pakoontko pötkisi vai mitä tekisi. Hän koetti jo syliksi käydä lohdutellen.

— Kultarakas kauppias, rakas kauppias Paksula, sanokaa toki, mikä teitä noin kauhistuttaa.

— Tässä... tässä oli viisi sokeripalasta.

Kotta-Matin silmät harmistuivat. Puoleksi hap-paman kielelle herahtaneen syljen hän nielasi alas.

— Päästäkää, päästäkää! Piika-Anni — heit-täkää irti minusta! — piika-Anni ne äsken ehkä otti sokeriastiaansa.

Paksula riuhtasi itsensä irti, alkaen juosta konttorin ovelle huutaen mennessään:

— Älkää syökö, älkää syökö niitä! niissä on... niissä on...

Tuska täytti jo Matinkin sydämen. Nopeasti hän hyppäsi ovelle, saaden kiinni Paksulan takin liepeistä:

Silloin riuhtasi Matti Paksulan puotiin takaisin.

— Herra... mitä niissä oli?

— Myrkkyä.

— Myrkkyä!

Kotta-Matin kädet heltisivät. Silmät alkoivat pyöriä vimmaa vauhtia.

— Myrkkyä! voi, voi, voi!

— Niin, rotanmyrkkyä.

— Yksi myrkytetty sokeripala tappaa miehen-kin, polttaa sisälmykset puhki, keuhkot ja maksat kekäleiksi.

Silloin Kotta-Matti lyyhistyi lattiaan ja kiljui sydäntä särkevällä äänellä:

— Armahtakaa, armahtakaa! Minä... Minä... minä...

— Mikä teille tuli, Ojalan Matti-isäntä? Kuo-litteko te?

— Kuolin... kuolin... polttaa vatsassa...

— Oletteko syönyt jotakin sopimatonta?..

— Ne sokeripalat. Ai, voi, voi!

— Söittekö te ne sokeripalat, Ojalan Matti-isäntä?

— Söin, söin...

— Surman suupala! Söittekö joka nokareen?

— Jokaisen...

— Mitkä tuliset muruset vyöryvät kieleltänne alas! Siunatkaa itsenne, Matti-isäntä!

— Äh, ääh! Helvetillinen liekki on mahassani. Anna anteeksi kaikki varkauteni, sokerin var-kauteni!

— Siellä on varmaan se myrkytetty sokeri syt-tynyt palamaan. Sokerihan palaa.

— Palaa se, palaa se. Herra Jumala, kuinka se polttaa!

— Ja teidän syntinen ruumiinne palaa siinä lie-kissä. Varjele! Sinusta jo näkyy sininen liekki.

— Aaa!

Kotta-Matti vaipui pitkälle lattialle.

— Kun saataisiin teille joutuin vastamyrkkyä.

— Antakaa, antakaa! Mahani on puhki kohta.

— Kun te jaksaisitte tuonne makasiiniin.

— En minä jaksa.

— Koettakaa nousta!

— Vihloo, vihloo! Silmäni sumenevat jo.

— Kuolon harso. Kontatkaa, Matti-isäntä!

— En minä pääse.

— Vyörytelkää itseänne!

— Käy niin kipeästi. Korvanikin alkavat jo soimaan.

— Tuomion torvet. Kontatkaa ja vyörytelkää tämä yhdestoista hetki!

— Voi, Voi, Voi...

Vuoroon vyöryen ja kontaten meni Kotta-Matti yli pihan makasiinin ovelle.

— Tämä on väärä avain.

Kauppias juosta kytyytti takaisin. Kun hän palasi, ähki Matti makasiinin portailla:

— Vettä, vettä. Polttaa...

— Ei se vedellä sammu.

— Kuolema... tulee... Kulta... rakas... kauppias. Paksula... anteeksi...

Tällä välillä oli kauppias saanut haalatuksi Matti-isännän istumaan sillitynnyrin viereen lattialle. Tynnyristä pisti hän litranmitalla ruskeaa nestettä.

— Jos te jatksatte tuon juoda, niin olette pelastettu.

— Voi, voi! Kulta rakas... Kaatakaa suuhun sitä!

— Tämä on ainoa aine, joka teidät pelastaa.

— Suolavettähän se on.

— Niin, sillin suolavettä. Juokaa, juokaa, jos henkenne on kallis!

Kotta-Matti joi hirmuisesti irvistellen lähes litran suolavettä. Ja vähitellen hän tunsi, kuinka liekki alkoi mahassa lakata.

— Pahaapa se oli.

— Eikös tunnu helpottavan?

— He, tuntuu. Vieläkö sitä pitää juoda?

— Jos se uusii polton. —

— Riiviö, kuinka se väänteli äsken. Maailma musteni silmissäni.

— Vai musteni.

Poltto ei kuitenkaan uusiutunut. Kappaleen ajan kuluttua Kotta-Matti jo astua veuhtoi kotiin päin rottinkikäärö kädessä. Tällä kertaa ei hän viivähtänyt Pramilan enempi kuin muidenkaan talojen akkunan alla sokeriastioita kurkistelemassa. Mutta suuta kuivasi niin riivatusti.

Mikko Yösalo.

Vuoroin vieraissa.

Muutamalle rautatie-asemalle tuli äskettäin eräästä syrjäkylästä vanhanpuoleinen mies. Hänelle oli poikansa lähettänyt rahaa Amerikasta ja sitä ukko nyt tuli noutamaan. Rautatie-asemalla oli postiaika klo 4—6. Ukko oli puolipäivin heittänyt leikkuunsa ja lähti sitten jalkapatikassa asemalle. Hänen sinne saapuessaan oli muita ihmisiä asioillaan luukulla. Mies istuu penkille odotamaan. Hän on vanhan kansan mies, jolla ei ole kiirettä. Katselee vain huvitettuna miten yksi tulee, toinen menee, ja ajattelee että kun muut asiantoimittajat loppuvat, hän menee sitte vasta.

Ja ne loppuivat. Hän nousee ja käy luukulle. se on sulettu. Hiplailee, koplaillee ja etsii, mutta ei mitään aukkoa löydy.

— Sepä nyt... mistä sinne puhutaan? ääntele itsekseen. Jostain raosta näkee, että siellä siinä istuu nuori herra ja on...

— Saiskohan tuota... korottaa hän äänensä.

Mutta se nuori herra istuu vain, lukee ja on siellä.

— Sepä nyt... pääsee ukolta. Ja uudestaan korottaa hän äänensä:

— Mun pitää saada rahakirja!

Nyt kuuluu kiivas liikahdus konttorista. Ukko varustaa lakin jo valmiiksi kouraansa ja aivan

kuin kinkerillä papin edessä koettaa kuumehien yllättämänä sovitella jo sanoja riviin, josta niitä sitte tarpeen mukaan laskee. Hieman vavisten tuijottaa hän luukkuun.

Mutta silloin työntyykin ovi auki, eikä luukku. Nuoren herrasmiehen puoli ruumista ilmestyy oventakaa odotussalin puolelle.

— Mitä te? Postiaika on ohi! Ei täältä tänään mitään enää anneta!

Ukko valmistautui koreasti pyytämään, että eikö sitä nyt, kun hänen kotiinsa on kymmenen kilometriä ja on niin kiiru aika...

Mutta rukoiltava oli poissa.

Ja ovi pysyi suletuna.

Ukko sai lähteä niine hyvineen kotiin. Katsoi kuitenkin vielä raosta konttoriin. Siellä se istui ja oli.

Vaan minkä sille teki. Hän lähti alakuloisena astumaan ja aprikoitsi mielessään koska nyt tulisi uudestaan. Mutta kun vielä oli leikkuut puolitiessä, muori oli leikannut kätensä niin pahoin ettei siitä ollut paljo mihinkään ja vasikka pakkaa syötöstä ohravainioon ja...

Eikä hän siinä kulkeissaan tiennyt määrätä milloin uudelleen pääsisi tulemaan.

Seuraavana päivänä, kun hän istui tupansa portailla, kuului maantieltä kova hevoslaukka, joka sitten päättyi rosaukseen, aivan kuin rattaat olisivat kaatuneet. Samalla kuului hätähuutoja ja hevosen hillitsemistä. Ukko pani pieksupaikkauksen syrjään ja juosta hölkytti katsomaan.

Siellä oli todellakin rattaat ylösalaisin ojassa, mäenrantaveräjältä päin juoksi herra ja toinen kömpi surkean näköisenä kärryjen alta. Se mikä nousi kärryjen alta oli se aseman herra, vaari tunki kohta hänet. Mutta se ei vaikuttanut häneen vähääkään. Herra oli jonkun verran loukkaantunut. Toinen joka perässä juoksi, oli jäänyt veräjälle, kun hevonen läksi laukkaamaan.

Herrat, hevonen ja rattaat vietiin nyt mökille. Haavat sidottiin, rattaat ja valjaat laitti vaari kuntoon. Muori keitti kahvit ja herrat joivat pöydän nokalla.

Silloin ukko rohkaisi itsensä ja sanoi

— Minä kävin siellä teillä, asemalla, eilen, mutta ei ollut postiaika. Saiskohan sen pyhänä, kun ei tahdo arkina joutaa?

Nuori herra katsoi pelästyneenä ukkoon:

— Juuri tekö siellä olitte?

— Minähän siellä, ja herra oli myös, minä tunsin kohta. Oli jumalan onni, ettei teille pahemmin käynyt tuossa, kun kaaduitte.

— Kyllähän sen saatte nyt, tulkaa milloin tahansa.

— Hoo, sepä hyvä! Nyt kun on tutustuttu.

— Mitä hän siinä höpäjää... tutustuttu, nuh-teli muori.

— Noo, sanoi vaari hymyillen anteeksipyytävästi.

Mutta herrojen juttu oli vähäksi aikaa tauonnut. He kiiruhtivat lähtemään.

— Tulkaa vaan hakemaan pyhänä, sanoi se nuori herra.

Ukko lähti vikkeloissään auttamaan herroja matkaan.

Sitte ne tahtoivat maksaa jotain. Mutta ukko kielsi jyrkästi. Ei suinkaan tässä oltu rikkahia, mutta jaksettiin sitä sentään ihmisille kahvikuppi...

— Ei toki siitä mitään oteta.

Nuori herra katseli pitkin nenänsä vartta ja nosti ukolle lakkia lähteissään.

“Ukka”.

Elämän kammo.

Itse asiassa tulee ongelma vasta silloin ratkaistuksi, kun se sellaisena olemattomaksi tehdään. — Novalis.

Ensin oli hän itkenyt haudalla kauvan: kokonaisen päivän ja vielä pitkälle syysillan kylmää hämärääkin. Sitten oli hän sulkeutunut huoneeseensa ja nyt oli jo kolmas päivä, ettei hän ollut ulkona pistäytynytkään.

Ihmiset sanoivat:

— Paljon rakasti hän vaimoansa.

Ja kyllähän surua voi rakkauden mittapuuna käyttääkin tällaisissa tapauksissa.

Mutta yksinäisyys ja tuska tuovat usein paljon kysymyksiä. Niin se toi hänellekin: Miksi juuri minulle piti näin käydä? Mikä sen tarkoitus oli? Mikä on elämän tarkoitus?

Tuo viimeksi mainittu kysymyksen nousi keveästi kun jokapäiväiselle ihmiselle ainakin, sen paremmin ajattelematta ja käsittämättä, mitä ja miten paljon se sisälsi. Sillä hän oli jokapäiväinen pikkusielu. Eihän hän muutoin olisi voinut niin syvästi vaimonsa kuolemaa surrakaan.

Mutta kuinka olikaan, kun tuo kysymys uudelleen ja uudelleen sukelsi esiin, niin alkoi hän sitä kerran oikein ajatella ja miettiä. Ja siitä muodostui helposti kysymys: mitä on itse elämä?

Ja kun hän vielä enemmän ajatustaan jännitti, alkoi hänelle kangastaa uusi mahtava ajatus, kysymys. Hänestä näytti siltä kuin siihen ajatukseen helposti olisi voinut yhtyä taivas ja maa, ja vielä enemmänkin: se halkoi avaruuksia.

Ja nyt kolmannen päivän illalla pukeusi tuo ajatus sanoiksi, tuo kauhea kysymys: Mikä minä olen?

Se oli kerrassaan kauhea hetki! Hän tunsi kuinka se ajatus alkoi suuruudellaan pingoittaa sielun seiniä, hänen ahdasta yksilöllisyyttään. Ei koskaan ennen ollut hän sen tapaista tuntenut. Hänestä alkoi tuntua siltä, että tuo ajatus ei hänen sieluunsa mahtuisi. Toinen siinä särkyi: ajatus tai sielu.

Mutta ajatus oli itsepäinen kun se kerran oli jalansijaa saanut. Tässä jos missään käy toteen: anna pirulle sormi niin se vie koko käden. Sillä tuo ajatus ei salli ihmisen enää palata lapsen-uskoonsa. Sisään! sisään! huusi se sydämen joka lyönnillä. Mikä minä olen? mikä minä olen?

Kauheaa! Henkeä alkoi ahdistaa, sydän löi. Hänen täytyi päästä ulos, ulos vapaaseen ilmaan.

Mutta siellä se tuli kahta kauheampana esille. Hänen täytyi huutaa:

— Huu! Huu! Mikä minä olen?

Kuin unissakävijälle, muistui hänelle mieleen vaimonsa hauta. Hän lähti juoksemaan sinne, yhtä mittaa huutaen, välittämättä vastaan tuloista tai niistä, joiden ohi hän juoksi.

Hänen lapsensa luulivat hänen tulleen hulluksi

ja lähtivät naapurista miehiä avuksi hakemaan, häntä kiinni ottamaan. Mutta se oli turhaa, sillä kaikki vastaantulijatkin kääntyivät takaisin ja alkoivat juosta hänen jälkeensä haudalle, nähdäkseen, mikä opettaja Sakselalle oli tullut.

Haudalle tultuaan jatkoi hän huutoansa välitämättä ympärillä seisovista ihmisistä, ei hän huomannut lapsiansakaan. Hänen kasvoillaan kuvastui syviin ja kamalin kauhu ja tuskissaan hui toi hän käsillään ja repi tukkaansa.

— Huu! Mikä minä olen?

— Sinähän olet opettaja Saksela ja nämä tässä ovat sinun lapsiasi, sanoivat kummastelevat ihmiset.

Mutta hän ei nähnyt eikä kuullut. Hänestä tuntui kuin olisi hän seissyt suuren, aution taivaankappaleen kylmällä kamaralla, taivaankappaleen, joka kiidätti häntä halki käsittämättömien, äärettömien, mykkien, jäätävien avaruuksien.

— Mikä minä olen? Huu!

— Johan sanoimme sinulle: olet opettaja Saksela.

— Huu! Mikä minä, opettaja Saksela, olen?

Ympärillä olevat olivat nyt vaiti. Heidän mielestään oli tähän enää vain yksi selitys: mies oli hullu.

Hän käpertyi kasaan syksyiselle, jäiselle maa-kamaralle, vaimonsa haudalle. Hän hengitti vaikeasti, katseessa kuvastui kauhu.

— Mikä minä olen? Se oli viimeinen sana. Jo-

takin ratkesi hänen sisässään ja hänen ruumiinsa oikein. Hän hervahti suulleen.

Mutta taivaankappale, jolla hän oli huutanut, jatkoi äänetönnä jylhää, mykkää matkaansa. —

Haudalla seisoneessa väkijoukossa oli kaiken karvaisia ihmisiä. Siinä oli pappeja ja lääkäreitäkin, noita ihmisten sielun ja ruumiin tuskien ja kipujen lieventäjiä ja parantajia, puhumattakaan kaikellisista “niekoista” ja “neuvoksista”.

— Hän suri vaimoansa niin, että tuli hulluksi ja kuoli, sanoivat muutamat.

— Taisi olla kuoleman pelkoa, arvelivat toiset, joiden mielestä se oli ainoa suuri ja valtava pelko.

— Sille ei olisi pitänyt sanoa, kuka hän oli. Olsi vain sanottu, emme me tiedä; emmekä tunne ketään koko joukosta, sanoi Huppa-Heta, eräs vaivaistalon asukas, jota pidettiin vaarattomana hulluna ja sai vapaana kulkea. Mutta kuka hullua kuuntelisi. Johan nyt!

— Niin, että emme tunne itseämmeäkään ja sentään koetamme elää, jatkoi Hetan puhetta Puro-Ruope, toinen hullu ja nauroi. Mutta hän on toisinaan aivan raivopäinenkin: täytyy pitää joskus oikein lukkojen takana.

— Ruope-raukka, sanoivat ihmiset, joka paikkaan sitä sinäkin ehdit.

Mutta Ruope nauroi vain hullua nauruaan.

— Sääli Sakselaa, sanoi vielä joku, hän oli niin terävöpäinen mies.

— Hän olisi varmaan ennen pitkää päässyt vii-

sausneuvokseksi, jatkoi toinen, jonka mielestä siinä olisi ollut kylliksi syytä niin yksinkertaiselle seikalle kuin elämä on.

— Kun ei hän, onneton, olisi rikkonut kasteensa liittoa, sanoi vielä Huppa-Heta, joka on vähin ymmärtävinään uskonasioitakin.

Yrjö Heilala.

Surun sävel.

Yhä kaihoisemmin soi sävel, yhä enemmän juoksi kyyneleitä, surun sameita vesiä, yhtyen viimein yhdeksi virraksi, valittaen lauloi kaihon tuskaa.

Kaihottareni! Sinun syliis tahdon laskea murheista raskaan pääni. Sinun tummiin suortuviisi tahdon kätkeä surun sammentaman silmäni. Tahdon tällä hetkellä katsella silmiesi säkenöivään yöhön...

Oi! anna veristen kynelten kuivua pehmeässä sylissäsi. Kuuntele kuinka ne laulavat synkkää yön laulua, särkyneen sydämen laulua... Kuuletko minua? Kuuletko säveltä, joka on kokoonpantu verihelmistä?

Ei, et sinä kuule... Ohitsesi se rientää etemmäksi ja etemmäksi, kunnes haihtuu ijäisyyden jylhään yöhön... Tässä sinun sylissäsi on samalla niin rauhaisaa, vilpoisaa... Peitä minun pääni kutriesi pehmeään, lämpymään yöhön. Peitä niillä murheitten säveltä ilmaisevat silmäni. Peitä ijäiseksi...

Oi! kuinka ne kietoutuvat nuo sinun kiharasi pääni ja kaulani ympäri, niin hellästi... Tässä tahdon uneksia, unelmoida, muistella toiveitteni särkynyttä kuvaa, tulevaisuuteni särkynyttä ihanetta...

Oi, mitä kuulenkaan? Kuulen kumman soiton, kauhun soiton. Miksi aina tuo sävel soi sielussani lakkaamatta jylhästi, tuhoten aatteitani pala palalta? Oi! lakatkaa jo te surun sanansaattajat... Kuuletko sinä hellä, herttainen ystäväni tuota soittoa jonka sävel on niin kumea? — Ei, et sinä kuule... Miksi et kuule?

Tahdon katsoa silmiisi, sinä syysyön kaunotar. Katson syvemmälle, syvemmälle... Nyt soi sielussani keväimen sävel, niin kauniisti, niin voimakkaasti...

Oi! ainoastaan hetken, hetken leijailee sielussani kevään utuinen hengetär. Sitten se häipyi pois, kaukaisuuteen... Sijaan tulee kammottava, syksyn ilkeitten aaveitten sävel, ja se soi lakkaamatta, aina...

Ja yhä kaihoisemmin soi sävel, yhä enemmän juoksi kyyneleitä, surun sameita vesiä, yhtyen viimein yhdeksi virraksi, joka valittaen lauloi kaihon tuskaa.

Kauko.

Erämaasta.

Synkkä on erämaa, synkkä erämaankulkijan yksinäinen korpipolku — —

Harmaa on syksyinen taivas, harmaampi erämaassa kulkevan etsijäkoidon tie — —

Musta on Etelänyö, mustempi lohduttoman erämaankulkijan mieli — —

* * *

Pimeä on erämaassa, sillä aurinko on pilvien takana. Ainoastaan vuorille se näkyy ja valaiseekin vuoren huiput purppura hohteellaan. Mutta alhaalla laaksossa on hajaantumaton hämärä.

Laaksossa huuhkajat huutavat ja sudet ulvoen kulkevat, etsien saalista.

— — —

Erämaan laaksossa kulkeva etsijä tahtoo nähdä auringon, sillä hänen henkensä ei voi elää ilman jumalaista valoa. Kaihoten hän katsoo ylös vuoren purppuraisiin huippuihin. Hän päättää nousta huipulle ja nähdä itse auringon. Vähempään hän ei tyydy sillä henkensä sanoi että hänen täytyy se nähdä tai vaipua alhaisimpiin syvyyksiin, syvimpiin rotkoihin.

Ylös kiipee hän jyrkää vuorensinää pitkin. Vaarallinen matka: milloin tahansa voi etsijän jalka luistaa ja silloin — —

Hän nousee ja nousee. Mutta kun ensimmäiset auringon säteet valaisevat hänen silmiänsä, luis-kahtaa äkkiä jalka ja hän murskautuen vaipuu — vierii alas syvimpään rotkoon, pohjattomaan kuiluun.

— — —
Säälitön on kohtalo.

*

Aurinko ei sinä päivänä noussutkaan, se peit-tyi kokonaan pilviin.

Mutta pimeässä erämaassa tuuli suhisi jät-tiläistammien latvoissa. Hiljaa, suruisasti ikään-kuin nyyhkyttäen se ensin soi, mutta kehittyi sit-ten hillittömäksi pauhinaksi, mahtavaksi lau-luksi.

Mitä se lauloi, mitä tuuli pauhasi?

Se lauloi sortuneen etsijän hautausvirren, val-tavan ja kauniin, käskystä Korkeimman — —
Korkein rakastaa etsijöitä!

Jouko Kuisma.

"Rauha on palkka raatajan parhain".

Illan maille painuu aurinko, lepoon taipuu kuk-
kasenkin pää. Ihminen, päivätyönsä päätyttyä le-
volle laskeutuu. Tulee syksy. Päivän kultainen
kehrä, tuo joka eloa luonnolle antaa, jää loitom-
maksi. Sen säteet eivät enää lämmitä. Luonto
lakastuu, kuolee. Tämä on luonnon laki tinkimä-
tön, järkähtämätön. Niin on meidän ihmistenkin
laita, olemme luonnon lakien alaisia. Tulee elä-
mässämme joskus hallayö, jolloin tuonen viika-

temies vie omakseen milloin minkin omaisistamme, ystävistämme, seuratovereistamme; vie monta kertaa silloinkin kuin luulemme hänen elämänsä olevan parhaimmassa kukkeudessaan. Mutta niin on Luojan tahto. Rivimme harvenevat.

S. K. R. V.seuran jäsenistöstä on kuoleman kautta viimeisen kalenterimme ilmestyttyä poistuneet

August Palo.

August Palo, syntynyt Laihialla Vaasan läänissä tammikuun 28 p. 1876, tuli Amerikkaan helmikuulla 1903. Oli ammatiltan työmies. Meni avioliittoon Sigrid Öystön kanssa 18 vuotta sitten. Yhtyi "Kilpi" raittiusseuran No. 86 Conneautissa, O., lokak. 1 p. 1916. Kuoli marraskuun 6 p. 1921 keuhkotautisten parantolassa Mt. Vernonisassa, O. Toimi uutterana ja kunnollisena jäsenenä raittiusseurassa.

Linda Mahlberg, syntynyt Iissä, Oulun läänissä syysk. 12 p. 1862, tuli Amerikkaan 1892. Asuen ensin Ishpemingissä, Mich., ja sittemmin Calumetissa, Mich., otti neiti Mahlberg innokkaasti osaa raittius-, seurakunta- y. m. hyviin pyrittöihin, toimien myöskin S. K. R. V.-seuran kirjurin apulaisena, josta toimestaan täytyi luopua terveytensä heikentyessä. Kuoli jouluk. 6 p. 1921 Republicissa, Mich. Hiljaisella, vaatimattomalla luonteellaan voitti neiti Mahlberg suosiota kaikkialla ja varsinkin lasten keskuudessa pysyy kauan kauniina "Linda-tätin" muisto.

Kaarlo A. Hegman.

Kaarlo Aaprami Hegman, syntynyt 4 p. heinäkuuta 1863 Kemijärvellä, Suomessa. Tullut Amerikkaan Republiciin, Mich., 1883, josta siirtyi Elyyn 1887, yhtyen Vesi raittiusseuraan No. 22 5 p.

maaliskuuta 1893. Kuoli sydänhalvaukseen 28 p. huhtikuuta 1922, toimien noin 29 vuotta seuran innokkaimpana ja uupumattomimpana jäsenenä monissa eri tehtävissä, viimeisinä vuosina kirjenvaihtajana y. m. Kuolemaansa saakka oli hän lannistumaton, vastuksia pelkäämätöin innokas raittiuden työntekijä. Vesi raittiusseuran riveihin jätti hän suuren aukon sillä hänen kaltaisiaan työntekijöitä löytyy vähän. Kaipaamaan jäivät häntä monet muutkin yhteiset harrastukset m. m. seurakunta, sillä hän oli myöskin harras seurakunnan jäsen. Missä ikinä hänet tavattiinkin, sai hänen vilpitön esiintymisensä aina luottamusta osakseen, joten hänen muistonsa elää kauan raittiuden ystävien riveissä. Vesi raittiusseuran jäsenenä jäivät häntä lähinnä kaipaamaan vaimo, kolme tytärtä ja kaksi poikaa y. m. sukulaisia.

Lillian S. Marttila.

Lillian Susanna Marttila, oli syntynyt Girardissa, Ohiossa, kesäk. 11 p. 1904. Yhtyi "Hedelmä" r.-seuraan No. 86 Warrenissa, O., jouluk. 28 p. 1919. Toimi kohtalaisesti seurassaan, jossa vaatimattomalla luonteellaan voitti nuorempien ja vanhempain jäsenten suosion. Kuoli Quinby Hill sairaalassa Warrenissa kesäk. 30 p. 1922, sairastettuaan ainoastaan kaksi viikkoa lavantautia. Oli kuollessaan vasta 18 vuoden ikäinen. Vanhempain- ja siskonsa rakastettu; Hedelmä seurassa kaivattu.

Mrs. Maria Serafia Mäki, Anton Mäen vaimo, omaa sukua Nivumäki, Ylistaron seurakunnasta, Vaasan läänistä, kuoli syöpätautiin kotonaan Sault Ste. Mariessa, Ont. Can. heinäkuun 16 p. 1922, 47 vuoden ikäisenä. Kuului jäsenenä Pelastuksen Sankari raittiusseuraan No. 68.

Sisällysluettelo:

	Sivu
Sytytä tähdet (runo), kirj. Lauri Pohjanpää	5
Sananen aluksi, kirj. Heikki Karhu	7
Almanakkaosasto	9—20
Vuoden varrelta, kirj. H. K. (3 kuvaa)	21
Eiköhän tosi työ vieläkin tehoisi?, kirj. E. Saastamoinen	28
Kestäkö kieltolaki?, kirj. M. P.	31
Sananen työstämme, kirj. Santeri Strang	36
Väkijuomain tuottama kirous uhkaa vieläkin. kirj. J. L. Ollila	41
Väkijuomat ja uskovaiset, kirj. L. M.	45
Kun kellot soivat (runo), kirj. Tyyne Carlenius	50
Vartiotullen sammuessa, kirj. Hilma Hamina	52
Kansallispuvuistamme, kirj. Heikki Karhu (16 pukuku- vaa)	57
Suhteemme raittiustyöhön ja kieltolakiin (otteita tohto- rinna Helmi Virkkusen alustuksesta)	66
“Nuorena viitsa väännettävä”. kirj. Nyyrikki	78
Ilmarisen paluu (runo), kirj. Lauri Pohjanpää	82
Johan Richard Danielson-Kalmari, kirj. Eino Voionmaa (2 kuvaa)	85
Punakaartilainen. kirj. Kyösti Vilkuna	92
Vapaus. kirj. Jacob P. Niemi (5 kuvaa)	110
Lapsuuteni ystävälle. kirj. —i —u.	116
Kullan haussa. kirj. Impi I.	118
Kello ja ihminen. kirj. Roosa Vuoti	125
Aamun tyttö, kirj. J. Lauttamus	129
Kielikoulussa, kirj. Toivo A.	137
Pikakuvia Yläniemekkeestä, kirj. Jacob P. Niemi (9 ku- vaa)	142
Haamu, kirj. Yrjö Taplovaara	152
Maiju, kirj. Hanna L.	158
Miten Suomen kansa jouluattonsa viettää, kirj. Ilmari Kianto	169
Salakuljettaja, kirj. Aarne H:nen	179
Elsa, kirj. Veikko Virmajoki	184
Kosintaretki, kirj. J. F. O.	190
Aatokseni suurena sunnuntai-hetkenä, kirj. Hannes Sep- pänen	194
Kuinka Ojalan Matti pääsi Helmasynnistään, kirj. Mikko Hörsälö	198
Vuoroin vieraisissa, kirj. Ilkka	206
Elämän kammo, kirj. Yrjö Heilala	210
Surun sävel, kirj. Kauko	215
Erämaasta, kirj. Louko Kuisma	217
Muistokirjoja värnäjille (4 kuvaa)	219

126-1980